

L'habitatge d'inclusió a Catalunya

Informe 2006
de la Xarxa d'Habitatges
d'Inclusió

L'habitatge d'inclusió a Catalunya

Informe 2006
de la Xarxa d'Habitatges
d'Inclusió

Fundació **UN SOL MÓN**

CAIXA CATALUNYA

PATRONAT DE LA FUNDACIÓ UN SOL MÓN

President

Narcís Serra i Serra
President de Caixa Catalunya

Vicepresident

Josep M. Loza
Director general de Caixa Catalunya

Secretari

Ramon M. Llevadot i Roig
Assessor institucional de Caixa Catalunya

Patró delegat

Miquel Perdiguer i Andrés
Director de l'Obra Social de Caixa Catalunya

Vocals

Ignasi Garcia i Clavel, Genís Garriga i Bacardí, Joan Güell i Juan, Margarita Rivière i Martí, Eulàlia Vintró i Castells, Maties Vives i March.

Director-Gerent

Àngel Font i Vidal

Coordinació: Anna Vives

Textos: Oscar López, Laura Oliva i Ernest Pons

Edició i correcció de textos: INK CATALUNYA SA

Fotografies: Maria José Viñas

Disseny i maquetació: SUBJECT màrqueting social, SCP

Impressió: GESTIÓ DIGITAL, SL

Agraïments: a totes les entitats que han fet possible l'elaboració d'aquest llibre i que han validat la informació recollida en cadascun dels projectes. També volem agrair les col·laboracions personals dels representants del sector.

© Fundació Un Sol Món – Obra Social Caixa Catalunya

Juny de 2007

Dipòsit legal: B-9997-2007

ISBN: 978-84-611-7373-0

Imprès en paper ecològic 75% reciclat

ÍNDEX

Presentació

Capítol 1. L'HABITATGE SOCIAL A CATALUNYA 7

- 1.1. La situació de l'habitatge a Espanya i Catalunya 7
- 1.2. L'accés a l'habitatge a Catalunya: història i noves exclusions 11
- 1.3. L'habitatge com a eina i factor d'inclusió / exclusió social 14
 - 1.3.1. L'habitatge d'inclusió 17
 - 1.3.2. L'habitatge social 17

Capítol 2. LA XARXA D'HABITATGES D'INCLUSIÓ (XHI) 20

- 2.1. El Programa d'habitatge social de la Fundació Un Sol Món 20
- 2.2. La Xarxa d'Habitatges d'Inclusió 22

Capítol 3. LA SITUACIÓ DELS HABITATGES D'INCLUSIÓ A CATALUNYA 25

- 3.1. Presentació de les entitats que componen l'XHI 25
- 3.2. Usuaris dels habitatges d'inclusió 42
 - 3.2.1. Dones 44
 - 3.2.2. Persones immigrades 45
 - 3.2.3. Joves 46
 - 3.2.4. Famílies 47
 - 3.2.5. Àmbit judicial 48
 - 3.2.6. Àmbit sociosanitari 48
 - 3.2.7. Sense llar 49
- 3.3. Característiques dels habitatges d'inclusió 51
 - 3.3.1. Vinculació pis / entitat i balanç econòmic 51
 - 3.3.2. Antiguitat i estat general 52
 - 3.3.3. Espai places 52
 - 3.3.4. Situació geogràfica 53
- 3.4. Metodologies d'intervenció amb habitatges d'inclusió en problemàtiques d'exclusió social i residencial 55
 - 3.4.1. Graus de tutela i supervisió 55
 - 3.4.2. Temps màxim d'estada 59
 - 3.4.3. Normes d'utilització i pactes amb l'usuari 60
 - 3.4.4. Planificació de la intervenció i itineraris 62

3.5. Anàlisi de les relacions entre les entitat	66
3.5.1. Introducció a l'anàlisi de xarxes socials	66
3.5.2. Proposta d'anàlisi de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió	68
4. EL FUTUR DELS HABITATGES D'INCLUSIÓ A CATALUNYA	73
4.1. Problemàtiques comunes i propostes d'actuació	73
4.2. L'XHI en el futur	80
5. DIRECTORI D'ENTITATS DE L'XHI	81
6. BIBLIOGRAFIA	89
7. GLOSSARI	93

PRESENTACIÓ

L'Obra Social de Caixa Catalunya retorna a la societat part dels seus beneficis, responnent de manera eficient i innovadora a les necessitats socials del moment. Així, canalitzant recursos cap als àmbits de la cultura, el medi ambient, l'acció solidària i l'assistència social, Caixa Catalunya referma el seu compromís social, la raó de ser de l'entitat des de la seva fundació, l'any 1926.

En el marc de l'Obra Social, l'objectiu de la Fundació Un Sol Món és lluitar per la inclusió social de les persones econòmicament més desfavorides de la nostra societat mitjançant ajudes a iniciatives d'inserció sociolaboral i promoció de l'economia social, concessió de microcrèdits, cooperació micro-financera internacional, inversió social i promoció de l'accés a l'habitatge per als col·lectius més desfavorits.

El Programa d'Habitatge Social, una de les principals línies d'actuació de la Fundació Un Sol Món, s'estructura al voltant de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió per donar suport a diferents iniciatives de rehabilitació d'habitatges, mediació residencial o estudis que, d'una banda, afavoreixen l'accés a un habitatge a persones i famílies en risc d'exclusió residencial i, de l'altra, ajuden a sensibilitzar la societat davant d'aquesta problemàtica.

La publicació que avui us presentem és fruit de l'estudi i el coneixement directe de les entitats que conformen la Xarxa. Es tracta d'un informe que recull la tasca diària, constant i sovint anònima, d'entitats diverses, duta a terme durant el 2006, el primer any de funcionament de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió. El balanç d'aquest període és extremadament positiu: la Xarxa ha aconseguit aplegar 213 habitatges, gestionats per 37 entitats, que acullen prop de 1.000 persones. A més a més, durant el 2006 s'han impulsat iniciatives per a col·lectius específics, com ara les persones sense sostre o les persones immigrades.

Les perspectives de futur de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió també són molt positives. De fet, està previst doblar el nombre d'habitatges i d'entitats durant el 2007, fet que permetrà assolir la xifra de 1.600 persones acollides. A més a més, ja està en marxa tot un seguit de línies d'actuació concretes per canalitzar més recursos cap a les entitats de la Xarxa i afavorir la rehabilitació dels habitatges que gestionen. Tot plegat, l'evolució i les perspectives mostren l'encert d'una iniciativa que aglutina els esforços de l'Administració, l'Obra Social i la societat civil per lluitar contra l'exclusió residencial.

Esperem que amb aquesta publicació, una obra sense precedents en el nostre entorn immediat, la Fundació Un Sol Món aconsegueixi complir les seves expectatives: d'una banda, ser una eina de treball per a totes les entitats que lluiten contra l'exclusió residencial i, al mateix temps, donar suport a la tasca de sensibilització social envers la realitat de les persones més desfavorides.

Us convidem a compartir amb nosaltres l'èxit, el compromís i la il·lusió de totes les persones que han fet possible la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió.

Narcís Serra i Serra
President de la Fundació Un Sol Món

1. L'HABITATGE SOCIAL A CATALUNYA

1.1. La situació de l'habitatge a Espanya i Catalunya.

L'estudi "Canvis d'ocupació de sòl a Espanya", realitzat per l'Observatori de la Sostenibilitat a Espanya (GOSI), del Ministeri de Medi Ambient, ha presentat l'any 2006 dades que sostenen que a Espanya es troben milions d'habitatges desocupats, els quals representen el 9% dels 23 milions que existeixen. Les explicacions del fenomen són diverses, però per començar se sap que bona part de les cases noves que es construeixen s'adquireixen als efectes únics de la inversió. És per aquest motiu principalment que el parc d'habitatges a Espanya es troba infrautilitzat a causa del "pes de l'habitatge secundari i a l'alt nivell d'habitatges buits". Segons el cens de població i habitatge de l'Institut Nacional d'Estadística, el nombre de cases desocupades puja a 2.143.000.¹

Està comprovat que a Europa *"moltes de les vulneracions als drets habitacionals [...] solen produir-se en entorns caracteritzats per un alt nivell de construcció, per un nombre elevat d'habitatges buits i de segona residència, o per l'existència d'una forta discriminació en l'accés dels col·lectius més vulnerables, des de joves i persones grans fins a treballadors immigrants"*². Tal com afirmava l'Observatori DESC3 el 2003, el panorama europeu en la qüestió de l'habitatge és bastant heterogeni. D'una banda, hi ha països que compten amb un parc immobiliari reduït o insuficient per fer front a la demanda d'habitatges independents per a cada llar existent –en són exemples el Regne Unit, Holanda o Alemanya–; d'altra banda hi ha un bloc d'estats –que inclou Itàlia, França, Portugal–, on la bretxa entre el parc immobiliari i les llars supera el 15%. Dintre de les situacions més desiguals en aquest aspecte es troba Espanya amb una bretxa del 32%, atès que les seves polítiques habitacionals, en prioritzar la figura de l'ocupant propietari, donen com a resultat un dels majors percentatges d'habitatges buits a la Unió Europea, després de Grècia i Itàlia.⁴

L'habitatge és una de les perspectives des de la qual es poden analitzar les condicions de vida de la població. En aquest cas, la població que viu a Catalunya, i ens permet visualitzar les diferents variables que cal considerar per a la seva definició: salut, educació, treball, habitatge, relacions socials, capacitat econòmica, etc. En paraules de Trilla i López (2005): *"malgrat que la manera com les llars resolen les seves necessitats*

Espanya presenta un dels majors percentatges d'habitatges buits a la Unió Europea.

¹ EL PAÍS 15-06-2006, Madrid.

² Pisarello, 2003, p. 34.

³ Observatori dels Drets Humans.

⁴ Vegeu Pisarello – DESC, 2003.

El fet que gran part de la població mundial tingui dificultats en accedir a un habitatge té a veure directament amb la distribució desigual de la riquesa

Han augmentat les persones que pateixen exclusió residencial en diverses formes, fenomen que no és exclusiu dels països més desfavorits econòmicament.

*d'habitatge no és independent d'altres processos socioeconòmics, la manera com es resolen, o es procuren resoldre, és un bon indicador i reflex del context social general. Entendre l'habitatge és, en certa manera, entendre també una mica millor la nostra societat.*⁵

Moltes de les dificultats d'accés a l'habitatge solen atribuir-se a la manca o escassetat de recursos per part de les administracions competents. No obstant això, i des d'una altra òptica, el fet que gran part de la població mundial no pogués accedir-hi té a veure directament amb la distribució desigual de la riquesa, la qual cosa implica garanties també desiguals per al gaudi dels drets socials. Gran part de les polítiques habitacionals europees de les últimes dues dècades s'han orientat a fomentar l'ocupació de sòl en àrees suburbanes, la construcció de superfícies reduïdes i amb una tendència cada vegada més gran a la propietat privada. Organismes especialitzats en el tema han assenyalat les actuals contradiccions existents entre l'oferta i la demanda d'habitatge, ja que des de la línia que ha predominat s'han desatès realitats dinàmiques i canviant, així com transformacions socials, demogràfiques, familiars, que seria necessari considerar a l'efecte d'una millor distribució de l'habitatge. A manera d'exemple poden esmenar-se els canvis en les estructures familiars tradicionals, l'augment de persones soles o amb necessitats habitacionals específiques com els joves i les persones grans; l'impacte de les noves tecnologies en la vida quotidiana que ha augmentat la demanda d'espai en el mateix habitatge tant per a l'oci com per al treball; la reducció dels lloguers assequibles, que ha de posar-se en relació amb la precarietat de l'ocupació juvenil; la demanda creixent d'habitatge per part de les persones immigrades, etc. En síntesi, s'ha comprovat l'augment de persones que pateixen l'exclusió residencial en diverses formes, fenomen que com veiem no és exclusiu dels països més desfavorits econòmicament.

Dintre de la categoria d'exclusió residencial, podem començar situant els diversos col·lectius que la pateixen, com per exemple, les persones sense llar. Una persona sense llar és la que no té accés durant el període de referència a un allotjament que compleixi els criteris d'habitabilitat humana mínimament acceptats, qualsevol que sigui la modalitat d'accés a l'allotjament. Aquest pot tant ser legalment de propietat, llogat, ocupat de forma gratuïta amb permís del propietari, o mitjançant un contracte o un altre acord de naturalesa no temporal, ja siguin els proporcionats pel sector públic o organitzacions no governamentals, privats particulars, etc. Conseqüentment, les persones sense llar estan obligades a dormir temporalment al carrer, en edificis sense cap condició d'habitabilitat, en allotjaments d'emergència públics i del sector privat, allotjaments col·lectius, refugis o albergs.

⁵ Trilla, C. i López, J. 2005, p. 291.

D'acord amb l'estudi realitzat sobre les persones sense llar per l'Institut Nacional d'Estadística (2005), del qual es desprenen les dades anteriors, es conclou que el 82,7% de les persones sense llar són homes amb una edat mitjana de 37,9 anys i ingressos mitjans de 302 euros al mes. Gairebé la meitat d'aquesta població té fills (46%), encara que només una desena part viu amb ells. El 37,5% ha viscut més de tres anys sense allotjament propi, i la meitat d'aquest col·lectiu sense llar busca feina. El 51,8 % són espanyols i el 48,2 % estrangers. Entre els estrangers, el grup majoritari és el dels africans (43,6%), seguit pels europeus (37,5%) i els americans (14,0%). El col·lectiu d'estrangers sense llar ha viscut, de mitjana, tres anys i set mesos a Espanya i un any i 11 mesos en la comunitat autònoma on se'ls ha localitzat.

La tendència predominant en relació amb l'allotjament de les persones sense llar, mostra que el 70,2% d'aquest col·lectiu pernocta totes les nits en el mateix lloc. Un 44,5% de la població sense llar ha usat els serveis d'allotjament col·lectius: el 38,6% de la població estudiada ha dormit en un alberg o residència, el 3% en centres d'acollida a dones maltractades i el 2,8% en centres d'internament a immigrants. Un altre 16,6% ha dormit en pisos o cases: el 8,5% en un pis facilitat per una ONG o organisme i el 8,1% de persones viuen en pisos ocupats. A més, l'1,4% ha dormit en una pensió pagada per una ONG o organisme.

Finalment, el 22,5% dorm en espais públics i el 15% en allotjaments ocasionals i aleatoris. L'anterior implica que el 45,6% de la població sense llar s'allotja *al marge de la xarxa assistencial existent*.

Segons el temps transcorregut, el 38,9% de les persones sense llar porta menys d'un any sense disposar d'un allotjament propi i el 20,7% entre un i tres anys. El 37,5% porta més de tres anys sense allotjament propi. Respecte a la situació laboral, l'11,8% del total de les persones sense llar té feina, el 75,7% són aturats i el restant 12,5% són inactives, incloses les persones refugiades.

En els darrers anys, des de FEANTSA⁶ s'ha treballat per desenvolupar una tipologia per a la recollida d'informació sobre persones sense llar i exclusió residencial (ETHOS). Aquesta tipologia va ser presentada el 2005 i ha estat discutida en diverses instàncies a nivell local i nacional. Actualment s'està actualitzant per a diferents propòsits: com un marc per al debat d'aquesta problemàtica, per a la recollida de dades, polítiques específiques, monitoratge i avaluació de programes.

Una persona sense llar és la que no té accés a un allotjament que compleixi els criteris d'habitabilitat humana mínimament acceptats, qualsevol que sigui la modalitat d'accés a l'allotjament.

A Espanya el 82,7% de les persones sense llar són homes amb una edat mitjana de 37,9 anys i ingressos mitjans de 302 euros al mes.

El 45,6% de la població sense llar s'allotja *al marge de la xarxa assistencial existent*.

⁶ European Federation of National Organizations working with Homeless.

TIPOLOGIA EUROPEA DE SENSE LLAR I EXCLUSIÓ RESIDENCIAL

A. Sense sostre

1. Viure en un espai públic (sense domicili)
2. Pernoctar en un alberg i/o forçat a passar la resta del dia en un espai públic

B. Sense habitatge

3. Estadades en centres de serveis o refugis (hostals per a sense sostre que permeten diferents models d'estada)
4. Viure en refugis per a dones
5. Viure en allotjaments temporals reservats als immigrants i als demandants d'asil
6. Viure en institucions: presons, centres d'atenció sanitària, hospitals sense tenir on anar, etc.)
7. Viure en allotjaments de suport (sense contracte d'arrendament)

C. Habitatge insegur

8. Viure en un habitatge sense títol legal (viure temporalment amb familiars o amics de forma involuntària, viure en un habitatge sense contracte d'arrendament etc.)
9. Notificació legal d'abandonament de l'habitatge
10. Viure sota l'amenaça de violència per part de la família o de la parella

D. Habitatge inadequat

11. Viure en una estructura temporal o barraca
12. Viure en un habitatge no apropiat segons la legislació estatal
13. Viure en un habitatge massificat

Font: ETHOS 2005 - FEANTSA

1.2. L'accés a l'habitatge a Catalunya: història i noves exclusions.

A partir d'un treball realitzat per l'Equip EARHA⁷ l'any 2003, sabem que en l'actualitat, el problema d'infrahabitatge a Catalunya es localitza en aquells habitatges que per la seva antiguitat i deteriorament, construcció deficient o per la degradació dels espais col·lectius dels edificis on s'ubiquen, presenten un alt nivell d'inadequació física i social. Habitatges amb aquestes característiques en general es localitzen en sectors urbans on s'identifiquen nous problemes de marginalitat, derivats d'un nivell deficient d'urbanització i manca de serveis que afecten la seva població. Per analitzar els efectes socials derivats de l'existència de l'infrahabitatge a Catalunya, es poden considerar dos tipus de categories vinculades a l'infrahabitatge: per una banda, les "situacions d'infrahabitatge", que vol dir la permanència de les males condicions originals o patologies constructives posteriors, les quals afecten un centenar de barris catalans. D'altra banda, els "processos d'infrahabitatge", degradació dels habitatges, edificacions i entorns urbans, amb riscos d'exclusió social i urbana de la immigració i la pobresa.⁸ I és que en general, com s'ha demostrat en diversos estudis, l'infrahabitatge ha estat vinculat des del seu origen a l'acolliment de les diverses onades migratòries que han experimentat les ciutats i els pobles de Catalunya des de la segona meitat del segle XIX fins a l'actualitat.

Fins a finals del segle XIX, el cicle immigratori va estar basat fonamentalment en la migració des de les comarques interiors de Catalunya a les ciutats més grans, amb el qual es van aguditzar les dolentes condicions de vida als barris més vells i propers al centre de les ciutats –per exemple, la Ciutat Vella de Barcelona– i va donar impuls a les ànsies de reforma urbanístiques i vinculades a l'habitatge a través d'intervencions de caràcter públic en els nuclis històrics. El problema del Centre Històric de Barcelona seguirà present en les dècades posteriors, especialment pel que fa a les condicions del Raval, i també després de

L'infrahabitatge ha estat vinculat des del seu origen a l'acolliment de les diverses onades migratòries que han experimentat les ciutats i els pobles de Catalunya

⁷ Equip EARHA (Equip d'Assessorament per a la Rehabilitació d'Habitatges). Equip interdisciplinari de professionals que realitza tasques de planejament, estudis sectorials i de gestió.

⁸ Vegeu Costa, García, Tatjer et al. 2003.

En l'etapa actual, els nuclis antics segueixen sent una àrea receptora molt important de la immigració.

la segona onada migratòria dels anys vint, aquesta vegada procedent de regions espanyoles properes com Aragó, València o Múrcia. La denúncia del GATCPAC⁹ en els anys trenta, i posteriorment també en la postguerra, va posar de relleu les condicions d'amuntegament de la població i la manca de les mínimes condicions de ventilació dels habitatges. El procés de densificació va arribar al seu màxim en la dècada de 1960, amb l'enorme onada migratòria procedent fonamentalment del centre, sud i ponent del país i sense que els successius projectes de reforma, hereus de la concepció decimonònica es tradueixin en intervencions de millora de la situació. A partir dels anys setanta, en molts nuclis històrics de les ciutats catalanes es produeix un doble procés. Per una part, disminueix la pressió demogràfica com a resultat de la marxa de la població jove a altres àrees millors i l'alentiment dels fluxos migratoris, però per una altra, s'amplia considerablement la percepció social de la inadequació dels habitatges vells per comparació amb l'evolució dels estàndards d'habitabilitat que ofereixen els nous habitatges, i per extensió, la inadequació dels nuclis antics. Al mateix temps, les idees de reforma radical d'aquests nuclis deixen pas a opcions més matisades on actuacions puntuals de reforma es complementen amb esforços per impulsar la rehabilitació dels edificis i habitatges, és a dir, intentar dotar-los de majors estàndards de confort. En l'etapa actual, els nuclis antics segueixen sent una àrea receptora molt important de la immigració, actualment procedent de països europeus fora de la UE, d'Àfrica, Amèrica del Sud i Àsia.

Hi ha hagut a Catalunya sectors urbans amb problemes d'infrahabitatge, que es poden classificar¹⁰ segons les diverses formes que han presentat en moments també diferents de la història. Per exemple, cal esmentar el barraquisme dels anys vint, barris de barraques situades en llocs singulars de la ciutat (muntanyes, terrenys propers a les vies del ferrocarril, fronts marítims), amb major o menor dimensió, un procés d'ocupació de llocs puntuals del territori que va respondre a unes necessitats d'habitatge aparentment resoltes de la manera més precària possible, i que s'estendran a altres àrees fins als anys vuitanta, quan s'aborda l'eradicació dels darrers nuclis. També a la segona dècada del segle XX es van construir els primers barris de cases barates promogudes des d'un organisme públic, el Patronato Municipal de la Habitación de Barcelona, moltes de les

⁹ GATCPAC: Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans pel Progrés de l'Arquitectura Contemporània és una sigla d'una associació creada a Barcelona el 1929 per un grup d'arquitectes, entre els quals es destaquen Josep Lluís Sert i Josep Torres, amb la intenció d'unir forces per donar impuls a una arquitectura moderna. Un any més tard es va crear el seu homònim en la resta d'Espanya: el GATEPAC, amb menor èxit. Aquestes associacions van tenir una vida molt curta, ja que van acabar amb el començament de la Guerra Civil, però durant la seva existència van tenir un posicionament compromès amb una arquitectura renovadora i el desenvolupament d'importants obres de caràcter social, com l'Hospital de la Vall d'Hebron. També, com vam esmentar aquí, es van encarregar d'estudiar i denunciar les pèssimes condicions d'habitatge en què s'allotjaven les classes treballadores.

¹⁰ Aquesta classificació es basa en la realitzada per l'equip EAHRA al treball ja citat, on s'analitzen diverses situacions d'infrahabitatge que es poden trobar en la història recent de Catalunya i en alguns casos, fins a l'actualitat.

quals subsistiran fins als anys vuitanta quan se'n durà a terme una remodelació total.

Les extensions suburbanes han estat una forma tradicional de creixement de les ciutats contemporànies caracteritzades per situar-se en el seu origen de manera perifèrica a les àrees centrals dels nuclis de població. En la majoria dels casos, aquestes trames urbanes, molt importants en la creació d'habitatges per a les capes populars en etapes de forts creixements demogràfics, han tingut en general un bon procés d'integració a la ciutat; no obstant això, l'envelliment dels edificis i el seu deteriorament per baixa qualitat constructiva i manca de manteniment, fa que en llocs com l'Hospitalet, Badalona, Santa Coloma de Gramenet, Terrassa, Sabadell i Mataró, entre d'altres, l'acumulació de dèficits en l'habitatge sigui important, procés al qual se sumen altres components socioeconòmics.

Un altre fenomen característic a partir dels anys cinquanta és la formació de les denominades urbanitzacions marginals a molts municipis de Catalunya, com a resultat de la transformació d'urbanitzacions anteriors i de processos de parcel·lació il·legal. La seva "marginalitat" però, ha estat donada per la seva posició territorial, inicialment allunyades dels nuclis urbans, i per la precarietat dels edificis i habitatges resultants de l'autoconstrucció per part dels residents. Segons el que sostenen els experts, aquests sectors han tingut una sort molt diversa, perquè "uns s'han "normalitzat" i s'han incorporat a la trama urbana en créixer els nuclis i amb un nivell suficient de millora de les condicions dels habitatges, altres, tot i ser englobats per la ciutat mantenen unes condicions d'habitabilitat precàries, i altres han aguditzat la seva marginalitat urbanística i social".¹¹ Altres casos a considerar són els corresponents als polígons d'habitatge dels anys cinquanta i seixanta, fenomen que va rebre el nom de "barraquisme vertical" durant els anys setanta per la manca d'urbanització, de serveis col·lectius i equipaments. Aquests polígons, molts de promoció pública, han tingut en els seu origen un caràcter assistencial o d'urgència social (Obra Sindical del Hogar, Instituto Nacional de la Vivienda) i alguns de promoció privada. En aquests llocs, els processos actuals poden ser molt diversos, com l'envelliment de la població i la substitució social per una part dels nous fluxos d'immigració. Molts d'ells han rebut a partir dels anys vuitanta un volum molt important d'inversió en millores (a través d'ADIGSA o el Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona, per exemple).

El barraquisme va ser el problema d'infrahabitatge predominant als anys 20 a Catalunya.

Un fenomen característic a partir dels anys cinquanta és la formació de les denominades urbanitzacions marginals a molts municipis de Catalunya.

¹¹ Vegeu Costa, García, Tatjer et al. 2003

1.3. L'habitatge com a eina i factor d'inclusió / exclusió social

La Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (2000) reconeix “el dret a l'ajuda a l'habitatge”, el qual s'esmenta en l'article 34, paràgraf 3: *“per a combatre l'exclusió social i la pobresa, la Unió reconeix i respecta el dret a una ajuda social i a una ajuda a l'habitatge destinat a assegurar una existència digna per a tots aquells que manquen de recursos suficients, d'acord amb les lleis comunitàries i nacionals”*.¹²

L'anàlisi dels informes sobre protecció social a Europa confirma set prioritats polítiques clau identificades: augmentar la participació en el mercat laboral; modernitzar els sistemes de protecció social; abordar els desavantatges en matèria d'educació i formació; eliminar la pobresa infantil i reforçar l'assistència a les famílies; garantir un habitatge digne; millorar l'accés a uns serveis de qualitat; superar la discriminació i augmentar la integració de les persones amb discapacitat, les minories ètniques i els immigrants. També es ressalta la concentració de nombrosos desavantatges en algunes comunitats urbanes i rurals i entre alguns grups.

A través dels seus Plans Nacionals d'Acció contra l'Exclusió, s'espera que els estats membres de la Unió elaborin estratègies integrades i coordinades per respondre a les necessitats i lluitar contra els nombrosos desavantatges dels grups que presenten un risc particular, com les persones amb discapacitat, les persones migrades i les minories ètniques (inclosos els gitanos), les persones sense llar, els antics reclusos, les persones que sofreixen addicció i les persones majors aïllades.¹³

L'habitatge o, més aviat el dret humà a gaudir d'un habitatge digne, no pot ser dissociat d'altres drets fonamentals, i tal com se sosté en estudis realitzats per observadors i experts en el tema dels drets humans, el concepte de necessitat podria constituir un element clau per pensar en l'habitatge com un dret.¹⁴ A la idea d'un habitatge digne, s'hi associen la seguretat, la independència i la possibilitat d'autonomia de les persones, per la qual cosa cobra una centralitat que la converteix en un dret exigible davant dels poders públics i la societat en conjunt. Així mateix, la falta d'habitatge i les dificultats d'accés impliquen la vulneració d'altres drets humans, econòmics i socials. Per exemple, les persones que no accedeixen a un habitatge, difícilment puguin buscar, assegurar i mantenir una feina; la seva integritat física i mental es troba amenaçada per la impossibilitat de fer front a obligacions com les d'un lloguer. Es veuen

¹² Carta dels Drets fonamentals de la Unió Europea. Diari Oficial de les Comunitats Europees. 2000.

¹³ Informe conjunt sobre protecció social i inclusió social. Consell de la Unió Europea. 2006, pp. 10-11.

¹⁴ Ídem.

així mateix amenaçats seriosament els seus drets a l'educació, la salut, l'oci; la seva identitat es veu afectada per una baixa autoestima que limita el lliure desenvolupament personal i social.

Les problemàtiques vinculades a l'exclusió social són moltes i diverses, així com es pot dir que l'exclusió social té característiques de multicausalitat, però no es poden deixar de costat les circumstàncies de desigualtat socioeconòmica que conformen la realitat de molts homes, dones i nens, és a dir, de ciutadans autòctons i migrants, joves o grans, amb estudis o sense, etc.

És important tenir en consideració que la procedència de les persones moltes vegades constitueix el principal i injust motiu d'exclusió, sobretot si pensem que aquesta procedència implica en la majoria dels casos l'existència d'una alteritat geogràfica o ètnica (per donar un exemple, els immigrants), però també la procedència de classe, l'afecció de malalties que impliquen impossibilitats de treballar normalment, etc., poden jugar en contra de l'adequada integració social de les persones, i per això, afectar el gaudiment de drets bàsics com el de l'accés a l'habitatge. En aquest context l'habitatge cobra una dimensió fonamental en el procés d'inserció de les persones en situació d'exclusió social.

Però cal preguntar: en quina mesura és l'habitatge una eina d'inclusió social? Hi ha diversos abordatges en els quals l'habitatge és considerat una eina metodològica i de suport a la situació de les persones que, considerant-lo en primer terme com un dels drets bàsics de totes les persones, i en segon lloc, en casos com els que ens ocupen, un element potenciador de la inclusió social d'aquestes.

Segon el projecte de Llei del dret a l'habitatge,¹⁵ es considera habitatge *“tota edificació fixa habitable, destinada a residència de persones físiques o utilitzada com a tal, que compleix la funció social d'aportar a les persones que hi resideixen l'espai, instal·lacions i mitjans materials precisos per satisfer les seves necessitats personals ordinàries d'habitació [...] La condició d'habitatge ha de quedar emparada per l'acreditació del compliment dels requisits d'habitabilitat [...]”*¹⁶

El Projecte de Llei especifica i defineix algunes tipologies d'habitatge que cal tenir en compte a l'hora de pensar en alternatives per als col·lectius exclosos de l'accés a un habitatge digne.

“Habitatge sobreocupat és aquell en què es duu a terme una activitat d'allotjament amb ocupació excessiva en consideració a la superfície i als serveis de l'habitatge, tal com la determinin els estàndards de superfície per persona fixats con a requisits mínims d'habitabilitat de Catalunya”.¹⁷

El dret humà a gaudir d'un habitatge digne, no pot ser dissociat d'altres drets fonamentals.

Les problemàtiques vinculades a l'exclusió social són moltes i diverses però la procedència de les persones moltes vegades constitueix el principal motiu d'exclusió

¹⁵ Generalitat de Catalunya. Dept. de Medi Ambient i Habitatge, Secretaria d'Habitatge, 2006.

¹⁶ Ídem, p. 23.

¹⁷ Ídem, pp. 23-24.

“Infrahabitatge és l'immoble que es destina a allotjament de persones sense disposar de cèdula d'habilitat, sense poder obtenir-la.”¹⁸

“Habitatge d'inserció és aquell gestionat per administracions públiques o per entitats sense afany de lucre destinat a atendre persones que requereixen una atenció especial, i cedit en règim de lloguer o altres formes d'ocupació.”¹⁹

“Sense sostre és la situació de manca manifesta d'habitatge digne i adequat per a la persona o unitat de convivència, consistent en la no disposició d'un domicili, en viure al carrer, o en viure en espais no considerables habitatge en els termes d'aquesta Llei. També tenen la consideració de sense sostre les persones objecte d'un procés de desnonament motivat per impossibilitat acreditada de poder satisfer el lloguer”.

“Cohesió social, des de la perspectiva de l'habitatge, és el conjunt de condicions constructives i d'atribució dels habitatges que permetin la diversitat social sobre el territori, mitjançant l'existència d'un parc d'habitatges a preu assequible suficient per a tots els segments de població i l'establiment de criteris d'adjudicació dels habitatges protegits que evitin la segregació espacial; la cohesió social ha de comportar la barreja de l'ús residencial amb altres usos urbanístics i la barreja dels habitatges amb protecció oficial amb la resta d'habitatges, tant en els nous desenvolupaments urbanístics com en els processos de renovació urbana.[...]”²⁰

¹⁸ Ídem, p. 24.

¹⁹ Projecte de llei, 2006. Article 3, p. 24

²⁰ Ídem.

1.3.1. L'habitatge d'inclusió

Segons l'Ajuntament de Barcelona, *“L'objectiu dels habitatges d'inclusió és oferir a persones o famílies en situació d'exclusió social un habitatge temporal i compartit, amb suport socioeducatiu, en el marc d'un entorn normalitzat. Amb aquesta finalitat es fa un contracte amb la persona o família que inclou un pla de treball global i l'estada per un període de 6 mesos, renovable fins a un màxim d'un any.”*

Es preveu una doble tipologia d'habitatges:

- 1. Habitatges d'inclusió compartits per a persones soles i famílies monoparentals o monoparentals.*
- 2. Habitatges d'inclusió unifamiliars no compartits per a famílies nuclears.*

Aquest recurs va dirigit tant a persones soles i/o famílies amb menors sense habitatge i que no poden pagar un lloguer com a aquelles persones o famílies que han entrat a la xarxa d'atenció de les persones sense sostre i que han assolit un cert grau d'autonomia que els permet responsabilitzar-se de la llar i dels fills, si n'hi ha, com també a les persones i famílies integrades a un pla de treball social i que han adoptat el compromís d'afrontar les seves despeses fins a assolir el grau d'autosuficiència que els permeti independitzar-se. L'estada a aquests habitatges serà limitada i els usuaris hauran d'acceptar integrar-se en un pla d'inserció, així com mostrar la voluntat d'adquirir hàbits de convivència, d'organització i d'atenció personal.²¹

1.3.2. L'habitatge social

Per a Mikel Aramburu, *“l'habitatge social tal com s'entén en d'altres països europeus, seria aquell habitatge de promoció pública o d'entitats sense ànim de lucre destinat a les persones que no poden accedir a l'habitatge disposat pel mercat”.*

L'autor expressa, però, que no és aquesta la definició que podem seguir en el nostre àmbit, perquè a Catalunya pràcticament no hi ha habitatge social així definit. Es pot dir que hi ha iniciatives destinades a determinades categories socials (famílies amb ingressos insuficients

L'objectiu dels habitatges d'inclusió és oferir a persones en situació d'exclusió social un habitatge temporal i compartit, amb suport socioeducatiu, en el marc d'un entorn normalitzat.

²¹ Ajuntament de Barcelona. “Habitatges d'inclusió social”. 18 de juliol del 2005.

L'habitatge és un dels indicadors més importants de les situacions de desigualtat social.

per accedir a l'habitatge, col·lectius estigmatitzats, situacions personals i familiars d'especial risc, etc.), les quals no són promocions públiques i que mereixen una anàlisi. “Són iniciatives orientades a afavorir l'accés a l'habitatge dins del mercat privat per a persones, famílies i col·lectius en risc d'exclusió, les que anomenarem «habitatge de lloguer social», encara que sigui un habitatge social sui generis que supleix en precari la manca d'habitatge social *strictu sensu*”.²²

El concepte més semblant a allò que entenem com a “habitatges d'inclusió” pot ser en altres llocs *Transitional (Supportive) Housing*, que a vegades també inclou habitatges de transició per a situacions d'emergència.²³ En general, es tracta d'habitatges amb temps limitats d'estada, no superior als dos anys. El principal objectiu és donar un suport necessari als participants per a instal·lar-se a una llar de manera definitiva. Així també *Logement de transition* fa referència a l'allotjament que té per objecte oferir un mitjà de suport, eines i ocasions de desenvolupament social i perfeccionament de les competències. Es pot considerar una etapa intermèdia entre la casa d'allotjament urgent i l'allotjament permanent. Ofereix un mitjà segur i amb el suport on els residents poden recuperar-se d'un traumatisme, començar a tractar els problemes que els van fer persones a vegades itinerants, excloses, i començar a reconstruir la seva xarxa de suport. Molts dels models de programes que utilitzen *logements de transitions* es troben al Canadà, i varien del tractament mèdic al desenvolupament econòmic comunitari.

L'habitatge és un dels indicadors més importants de les situacions de desigualtat social, ja que és la majoria de les vegades la capacitat econòmica la que determina quines possibilitats tenen les persones per assegurar-se un habitatge digne i un mínim d'integració social. “[...] és el punt de referència a partir del com construïm la nostra percepció i estructura de coneixement de l'espai, els nostres hàbits espacials, però també els socials i culturals i això depèn en bona part de com sigui aquest habitatge i el seu entorn”.²⁴ D'aquí que les seves característiques físiques quant a dimensió, equipament infraestructural i material, tant com les seves característiques immaterials o simbòliques, poden marcar les condicions del procés de formació personal i l'acomodament dels individus a les condicions tècniques, econòmiques i socioculturals de la societat en què es troben. Per això, s'assenyala críticament que el fet d'establir les necessitats d'habitatge a partir de la mera quantificació dels subjectes que són els seus usuaris, d'allotjaments i de preus condueix a considerar-la com un producte material sense més, vinculat a les operacions de compra i venda abans que al viure de les persones; és a dir, es converteix en un bé d'especulació.

²² Aramburu, M. 2004, p. 6.

²³ “A type of supportive housing used to facilitate the movement of homeless individuals and families to permanent housing. Basically, it is housing in which homeless persons live for up to 24 months and receive supportive services that enable them to live more independently. The supportive services may be provided by the organization managing the housing or coordinated by them and provided by other public or private agencies”. CPD, 2001

²⁴ Tello, R. 2003. La idea és presa de Jean Piaget.

2. LA XARXA D'HABITATGES D'INCLUSIÓ (XHI)

2.1. El programa d'habitatge social de la Fundació Un Sol Món

La Fundació Un Sol Món de l'Obra Social Caixa Catalunya ha desenvolupat, des de la seva creació l'any 2000, un ampli programa d'accions vinculades a les seves línies de treball: microcrèdits per a l'ocupació a Espanya i microfinances internacionals en països en vies de desenvolupament, finançament i suport de projectes d'inserció sociolaboral, accions de sensibilització i, des de l'any 2003, habitatge social.

El Programa d'Habitatge Social es va iniciar l'any 2003 per tal d'afavorir l'accés a un habitatge digne a col·lectius amb dificultats mitjançant el suport d'accions de mediació residencial. El seu objectiu principal era posar habitatges de lloguer a disposició de diferents col·lectius de persones que tenen moltes dificultats a l'hora de poder accedir a un habitatge en condicions, a causa, principalment, de no complir les garanties que els propietaris d'habitatges demanen habitualment.

Dins d'aquesta línia d'actuació, la Fundació va signar, a principis de l'any 2004, convenis de col·laboració amb les entitats Fundació Privada Foment de l'Habitatge Social, de Càritas, Asociación Provienda i la Fundació Servei Gironí de Pedagogia Social (SER.GI) per posar en funcionament una xarxa de borses per habitatges de lloguer dirigits a persones i col·lectius amb risc d'exclusió, amb el suport del Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya.

Només en les primeres setmanes de funcionament es van formalitzar més de 50 contractes de lloguer a través d'entitats de la xarxa, 28 dels quals a Terrassa amb Provienda, 17 a Girona amb el Servei Gironí de Pedagogia Social (SER-GI) i 6 a Barcelona amb la Fundació Privada Foment de l'Habitatge Social a Barcelona.

La Fundació Un Sol Món va seguir treballant amb els ajuntaments de Manresa, Badalona, Olot, el Prat, Rubí i Barcelona. A finals de l'any 2004, la xarxa de borses d'habitatges social de lloguer comptava amb tres entitats operatives en sis municipis, on s'havien formalitzat 120 contractes de lloguer en menys d'un any.

A finals de l'any 2004, la xarxa va passar a ser un servei municipal, en un procés liderat per la Direcció General d'Habitatge mitjançant l'empresa pública ADIGSA, adscrita al Departament de Medi Ambient i Habitatge. Es va crear la Xarxa de Mediació per al Lloguer Social (XMLLS) formada per ens locals, la Fundació Un Sol Món va traspassar el treball realitzat per la xarxa anterior a ADIGSA i va proposar la creació de l'XHI.

Paral·lelament a les accions descrites i amb data 11 de novembre del 2004, es va presentar el Programa de rehabilitació d'habitatge social, amb la voluntat d'incrementar l'oferta de pisos de lloguer per a persones que pateixen exclusió residencial.

El Programa d'Habitatge Social de La Fundació Un Sol Món de l'Obra Social Caixa Catalunya es va iniciar l'any 2003 per tal d'afavorir l'accés a un habitatge digne a col·lectius amb dificultats.

El projecte de rehabilitació de pisos tenia com a objectiu la mobilització del parc d'habitatges buits, molts d'aquests sense la cèdula d'habitabilitat, per posar en lloguer social. Totes les obres les van fer empreses d'inserció amb una llarga trajectòria de treball en el camp de la construcció i rehabilitació d'habitatges. Aquestes entitats són: Ca n'Ensenya, Fundació Engrunes, Associació per a la Promoció de la Inserció Professional (APIP), Asociación Promoción de Iniciativas Sociales y Económicas-Empresa de Inserción (APRISE), Recursos Solidaris i la Fundació Formació i Treball.

D'acord amb el programa, la Fundació anticipava el cost de la reforma i acordava amb cada propietari el seu retorn vinculat a la incorporació de l'habitatge a la xarxa i la minoració significativa de l'import del lloguer, que permet l'accés a persones i famílies amb pocs recursos econòmics.

Durant l'any de funcionament del programa, es van avaluar 38 propostes de pisos per rehabilitar, derivats per tres entitats socials del programa de mediació: 16 a la ciutat de Barcelona i àrea metropolitana, 6 a la província de Girona (Salt, Arbúcies, Blanes i Palafolls) i 16 a Terrassa. D'aquest total, 23 pisos es van descartar per impossibilitat d'assumir el cost, atès el seu extraordinari mal estat. En el cas dels 15 pisos restants, es va arribar a un acord amb els propietaris, es va dur a terme la rehabilitació i es van llogar els habitatges a preus molt bonificats a famílies procedents dels Serveis Socials.

El Programa d'Habitatge Social de la Fundació Un Sol Món s'orienta des de principis del 2006 cap a la gestió de l'XHI.

2.2. La Xarxa d'Habitatges d'Inclusió

L'XHI va ser una iniciativa proposada per la Fundació Un Sol Món a la Direcció General d'Habitatge.

El Decret 244/2005, de 8 de novembre, d'actualització del Pla per al dret a l'habitatge 2004-2007 del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya estableix la creació de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió per incrementar l'oferta d'habitatges tutelats, gestionats per serveis socials municipals o entitats sense ànim de lucre, per atendre persones que requereixin una atenció especial.

El mateix decret determina, també, que la Xarxa serà coordinada per una entitat sense ànim de lucre. És aquesta tasca de coordinació i gestió la que ha assumit ja des de l'inici la Fundació Un Sol Món mitjançant un conveni de col·laboració amb ADIGSA, empresa adscrita a la Direcció General d'Habitatge de la Generalitat de Catalunya.

Per tant, el Programa d'Habitatge Social de la Fundació Un Sol Món s'orienta des de principis del 2006 cap a la gestió de l'XHI.

El Decret 244/2005 defineix les entitats que poden formar part de l'XHI com a entitats que atenen les necessitats d'habitatge de persones en situació de risc d'exclusió social que, a la vegada, necessiten una tutela i seguiment especial durant un període de temps de curta o de llarga durada:

- persones sense sostre
- immigrants sense permís de residència o treball
- dones afectades per la violència de gènere que han deixat el seu entorn socio-familiar habitual
- arrendataris desnonats mitjançant pràctiques abusives
- persones amb drogodependències
- persones amb trastorn mental
- persones perceptores de prestacions molt baixes
- altres en situacions anàlogues que requereixen ser tutelades

La Fundació Un Sol Món realitza el seguiment dels habitatges tutelats i de la qualitat de la gestió de les entitats que formen part de l'XHI i n'informa periòdicament la Direcció General d'Habitatge.

A més, la Fundació Un Sol Món celebra reunions periòdiques amb totes les entitats de la xarxa a fi de posar en comú les seves experiències, avaluar resultats, difondre millors pràctiques i impulsar noves propostes.

L'XHI vol aglutinar aquelles entitats que atenen les necessitats d'habitatge de persones en situació de risc d'exclusió social. Els requisits que ha de complir una entitat per poder formar part de la xarxa són els següents:

- Que sigui una entitat sense ànim de lucre, constituïda legalment, inscrita en el registre corresponent
- Que tingui com a finalitat social atendre la necessitat d'habitatge de persones en situació de risc d'exclusió social, que a la vegada necessiten una tutela i/o un seguiment especial durant un període de temps de curta o de llarga durada
- Que el seus usuaris pertanyin als col·lectius en alt risc d'exclusió previstos en el Decret 244/2005, de 8 de novembre, d'actualització del Pla per al dret a l'habitatge 2004-2007 i així ho estableixin els seus estatuts
- Que sigui una entitat amb més de 5 anys d'activitat i més de 3 anys d'experiència en gestió d'habitatges tutelats o que proposi un projecte que presenti alguna de les següents característiques: àmbit d'actuació innovador que doni resposta a una necessitat social, actuació amb alt impacte social en el territori o actuació d'urgent necessitat social
- Que l'entitat compleixi els requisits legals comptables i transparència en la rendició de comptes

Pel fet de formar part de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió les entitats podran accedir a una sèrie d'ajuts econòmics que van lligats als habitatges que estigui gestionant efectivament cada entitat. Poden accedir als ajuts els habitatges que compleixin els següents requisits:

- Habitatges llogats, cedits o propietat de l'entitat
- Habitatges de transició
- Habitatges dignes, susceptibles d'obtenir la cèdula d'habitabilitat, i en els quals s'eviti l'amuntegament

L'XHI vol aglutinar aquelles entitats que atenen les necessitats d'habitatge de persones en situació de risc d'exclusió social.

Els ajuts als habitatges que han format part de l'XHI l'any 2006 han estat els següents: el Departament de Medi Ambient i Habitatge ha aportat a les entitats 1.200 € anuals per cada habitatge tutelat gestionat i la Fundació Un Sol Món, per la seva banda, ha aportat 800 € anuals per cada habitatge tutelat gestionat i, a més, ha posat gratuïtament a disposició dels propietaris dels habitatges assegurances de caució i multirisc de la llar.

Els habitatges de la Xarxa han pogut optar també als ajuts a la rehabilitació per habitatges desocupats del Departament de Medi Ambient i Habitatge.

L'any 2006 han rebut els ajuts de la Xarxa 213 habitatges gestionats per 37 entitats i que acullen aproximadament unes 1.000 persones. En apartats posteriors es detalla quines entitats han format part de la Xarxa, els col·lectius que atenen i altres dades sobre els habitatges.

Cal remarcar, també, com a fet positiu que l'any 2006 la Secretaria d'Immigració va atorgar una subvenció de 190.000 euros a la Fundació Un Sol Món amb l'objectiu concret de destinar íntegrament l'import de la subvenció a projectes d'acollida residencial per a persones immigrades i catalanes retornades, gestionats per entitats de l'XHI.

3. LA SITUACIÓ DELS HABITATGES D'INCLUSIÓ DE L'XHI A CATALUNYA

3.1. Presentació de les entitats que componen l'XHI

A continuació es presenten les entitats que han format part de l'XHI l'any 2006 juntament amb el nombre d'habitatges d'inclusió que han gestionat.

1. ACISJF. Associació Catòlica Internacional de Serveis a la Joventut: 2 pisos

L'associació fa més de 50 anys que funciona (des de 1953) i actualment està implantada en 26 països. Va néixer com una iniciativa centrada en programes d'acompanyament a dones fora del seu nucli familiar.

En aquest moment treballa tant amb dones afectades per la violència domèstica que han deixat el seu entorn sociofamiliar com amb joves extutelades o de problemàtica social diversa i els ofereix acollida residencial, formació i inserció laboral.

El punt d'entrada és la residència d'acollida que tenen a Llinars del Vallès i després, segons el nivell d'autonomia de les usuàries, es dona accés als habitatges tutelats.

2. Actua Vallès – ACTUEM : 2 pisos

Entitat constituïda l'any 1993, centra la seva actuació en la problemàtica sociosanitària, en concret en tot allò relacionat amb el VIH. La seva intervenció abasta diferents aspectes, que van des del treball amb qüestions sanitàries associades (addiccions) fins a projectes d'acollida i acompanyament, passant per prevenció i prova gratuïta de VIH, cooperació internacional, assistència i prevenció de treballadors/es sexuals i inserció sociolaboral. És en aquest últim àmbit en el qual s'inclouen els pisos que formen part de l'XHI.

3. Aldees Infantils S.O.S. Catalunya : 5 pisos

La fundació, membre de la FEPA, treballa des de 1967 a nivell català, en un principi exclusivament amb menors en situació de risc, però després també amb joves extutelats.

A part dels pisos que formen part de l'XHI (un d'ells per a famílies monoparentals) gestionen i utilitzen altres recursos, com Aldees Infantils i CRAE i un Centre Obert, a més d'oferir serveis d'inserció laboral als joves.

4. APIP. Associació per la Promoció i la Inserció Professional: 2 pisos

L'entitat, constituïda el 1982 i present també a Figueres, València i Saragossa, treballa en diversos àmbits i atén una gran diversitat de col·lectius. Destaca la seva branca d'inserció laboral, amb diverses empreses d'inserció. Estan centrats sobretot en rehabilitació, però treballen en altres camps com la neteja. L'altra gran branca és la formativa, tant de menors com d'adults amb cursos per aprendre oficis.

Els pisos inclosos el 2006 a la Xarxa estan destinats a dones maltractades (en aquest cas no usuàries de l'entitat). El 2007 han entrat en funcionament pisos destinats a dones que han exercit la prostitució provinents de la mateixa entitat.

Amb altres programes s'atenen altres col·lectius com persones amb drogodependències i / o SIDA, reclusos i exreclusos, joves extutelats o immigrants extracomunitaris.

5. Associació Punt de Referència: 1 pis

L'entitat, membre de la FEPA, funciona des de 1997 amb l'objectiu principal d'acompanyar i donar suport al col·lectiu de joves extutelats que es troben en situació de risc d'exclusió social, i afavoreix la seva plena integració i autonomia. Els joves, autòctons i immigrants, són majors de 18 anys i han passat per diferents centres residencials tutelats per la DGAIA. Es troben en una situació de risc d'exclusió social que afecta el seu procés de socialització i integració social i laboral. En casos concrets, també treballen amb joves tutelats de 16 a 18 anys.

El pis assistit inclòs a l'XHI dóna cobertura a les necessitats bàsiques, al creixement personal, al desenvolupament de les habilitats socials i la gestió d'autonomia dels seus usuaris.

6. Fundació Bayt-Al-Thaqafa: 5 pisos

L'entitat comença la seva activitat l'any 1973, el 1980 es constitueix com a associació i el 2003 es constitueix en fundació privada. El centre Bayt Al-Thaqafa va ser creat el 1974 per facilitar la integració cultural i social dels immigrants arabo-musulmans residents a Catalunya, sense pèrdua de la seva pròpia identitat, així com mostrar la seva diversitat cultural i donar a conèixer la realitat dels països àrabs i l'Islam. L'entitat treballa fonamentalment, encara que no exclusivament, amb població d'origen marroquí i pakistanès, a través

de la informació i l'orientació, la formació lingüística i en altres àmbits, i diferents activitats culturals i socials. Gestionen pisos d'acollida per a dones (algunes en situació de maltractament), homes i famílies, que poden permetre solucionar problemes d'urgència i intervenir en diferents aspectes garantint la inclusió a partir d'un aspecte fonamental com és l'habitatge.

7. Fundació Benallar: 20 pisos

L'any 2002 la Fundació Benallar es va constituir com a projecte social, integrat en l'estructura orgànica de l'associació Cintra, amb l'objectiu de promoure, canalitzar i facilitar la convivència en igualtat, en tots els àmbits, entre les persones immigrades i la societat d'acollida. En l'actualitat compta amb 27 pisos en funcionament (en el moment d'entrar a l'XHI en tenien 20).

Atén persones immigrades sense permís de residència i/o treball principalment d'origen sud-americà i magrebí.

8. Associació Casal d'Infants del Raval: 1 pis

Entitat amb més de 20 anys d'experiència treballant amb joves i infants en risc d'exclusió social. Aquest és el primer pis propi, però anteriorment ja estaven treballant amb acolliments familiars i amb beques d'allotjament per pisos compartits. Entre altres recursos disposen d'una Unitat d'Escolarització Compartida, Casals Infantils i de Joves, un Centre de Dia de Justícia Juvenil i diferents programes per a la formació i la inserció laboral dels joves.

Treballen amb nois en situació de risc social (dinàmiques de conflicte social, menors immigrants no acompanyats, joves extutelats, joves sense llar, manca d'autonomia sociolaboral i mares joves).

9. Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat : 4 pisos

L'entitat té com a objectius la defensa del dret d'asil, dels drets dels refugiats, dels drets dels immigrants i l'afavoriment dels processos d'inclusió social de les persones refugiades i immigrades a Catalunya.

Per assolir aquests objectius compten amb diferents programes que pretenen donar una resposta global i integral a les dificultats, derivades del fet migratori: els *pisos*

d'acollida temporal per a sol·licitants d'asil i el servei de mediació de l'habitatge.

El primer consisteix en un dispositiu d'acollida temporal per a aquelles persones que s'acullen a la protecció internacional al nostre país, per tal de garantir la cobertura de les seves necessitats bàsiques a la seva arribada, l'habitatge temporal alhora que afavorir els seus itineraris d'inclusió social. Des del 2001 es gestionen 4 pisos d'acollida temporal amb capacitat per a 20 persones sol·licitants d'asil, a la ciutat de Sabadell, els quals formen part de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió.

El servei de mediació es planteja com un servei de suport a la recerca d'habitatge de la població immigrant i refugiada, a través d'una borsa d'habitatge en règim de lloguer i pisos compartits, i mediació amb els propietaris i immobiliàries, entre aquella població immigrant i refugiada que compleix els requisits per accedir a un habitatge, però que es troba amb impediments per accedir-hi, pel rebuig i negativa de molts propietaris i immobiliàries a llogar-los-en un.

10. Associació Social Forma: 21 pisos

L'entitat, que va néixer el 2001 a partir de la iniciativa de diversos professionals amb una consolidada experiència en l'àmbit de les addiccions, gestiona recursos assistencials per a la reinserció d'usuaris amb drogodependències o amb addiccions comportamentals (que tenen a veure amb la repetició d'una conducta: al sexe, al joc, al menjar, a la feina, etc.). A més, recentment han creat una empresa d'inserció.

Els usuaris arriben a l'associació derivats de l'ICAS (Institut Català d'Atenció Social) o d'altres entitats, però un cop ja han acabat amb la comunitat terapèutica o la fase hospitalària. Una part d'aquestes places s'estableixen per conveni amb el Departament de Benestar i Família.

El programa s'estructura en tres fases, cada una amb el recurs habitacional que més s'adequa als seus objectius, i que estableixen diferents graus d'autonomia (des d'una primera fase més dirigida fins al moment en què, tot i haver aconseguit un alt nivell d'autonomia, no poden accedir a un habitatge propi degut a la seva inestabilitat econòmica).

11. Fundació Maria Raventós: 1 pis

La Fundació benèfica Maria Raventós té com a objectiu principal acollir, acompanyar i ajudar dones majors d'edat que davant la seva maternitat estan soles i/o en situació de dificultat social.

La Residència maternal Santa Eulàlia acull mares soles, algunes menors (en aquest darrer cas en conveni amb l'administració). Moltes d'aquestes mares són immigrades i alguns casos han estat víctimes de violència domèstica.

A més, l'entitat gestiona una escola bressol del mateix nom, on el 50% dels nens provenen d'aquestes famílies monoparentals i un 25% de serveis socials.

12. Iniciatives i Projectes Sociolaborals: 1 pis

L'associació, membre fundadora de la FEPA, es va crear el 1993 amb l'objectiu de treballar per a l'acompanyament global en el procés d'autonomia personal de joves amb problemes sociofamiliars, personal i econòmics greus.

En un inici es va centrar més en l'àmbit formatiu, però des de 1998 l'entitat, partint de la demanda, va obrir un pis assistit d'estada limitada per a noies de 17 a 21 anys sense recursos socioeconòmics que provenen de la DGAIA, dels Serveis Socials i d'altres institucions. Aquest servei pretén donar resposta a una necessitat social (les joves extutelades), proporcionar assessorament psicopedagògic individualitzat i facilitar sortides professionals, tot potenciant l'autonomia personal i una educació integral. El pis assistit, més enllà de ser un habitatge per a noies, té la funció de crear un ambient favorable d'ajuda, educació, formació i autonomia. Realitza una tasca preventiva de conductes de risc com la drogodependència, la prostitució, l'embaràs no desitjat, la sida; etc. A cada usuària del servei se li fa un seguiment personalitzat a través d'un Projecte Educatiu Individualitzat per tal de positivitzar al màxim el seu procés. L'objectiu final és aconseguir la plena autonomia social i laboral de les usuàries del servei.

Els usuaris del pis han estat joves tutelats o extutelats, sobretot noies provinents de DGAIA, però de vegades també s'han atès urgències o derivacions de serveis socials.

13. Iniciatives Solidàries: 5 pisos

L'associació, membre de la FEPA, neix com a tal el 1996, i gestiona pisos per a menors des de l'any 2002 i per a joves extutelats des de l'any 2001.

L'any 1996 van obrir el Centre d'Acolliment Temporal «El Castell». Des d'aleshores s'ofereix servei d'atenció social integral a diferents col·lectius, especialment persones refugiades i immigrades, tot i que també fan treball social amb interns penitenciaris.

Els pisos de la Xarxa, ubicats a Barcelona, Sant Boi i Castelldefels, estan destinats a persones immigrades, joves extutelats i interns penitenciaris.

14. IPSS. Institut per la Promoció Social i de la Salut: 3 pisos

L'Institut per a la Promoció Social i de la Salut és una associació sense ànim de lucre constituïda a principis de l'any 1992 per un conjunt de professionals que, partint d'una formació diversa i multidisciplinària, s'agrupen entorn a l'experiència acumulada en el camp dels serveis socials i sanitaris.

IPSS dissenya i gestiona programes, centres i serveis en els camps de les drogo-dependències (centres d'atenció i seguiment, serveis d'informació i atenció telefònica, etc.), les persones grans (centres de dia, plataformes de serveis, una residència, habitatges tutelats i programes de suport psicosocial a cuidadors informals), les dones (casa d'acollida, pisos i programes d'atenció psicosocial i reinserció), la infància i l'adolescència, les persones amb discapacitat i les persones i col·lectius que pertanyen a minories ètniques i culturals, així com altres col·lectius especials. Els pisos que gestionen són per a dones amb fills, amb prestacions molt baixes i en situacions prèvies de maltractament.

Un dels pisos és per a casos d'urgència i els altres dos són amb suport i, per tant, requereixen una major autonomia dels usuaris.

15. PROBENS. Associació per a l'estudi i Promoció del Benestar Social: 2 pisos

L'Associació per l'estudi i la promoció del benestar social pretén facilitar l'accés dels col·lectius més desfavorits als recursos normalitzats, en igualtat de condicions, a través de projectes integrals de caràcter temporal, per-

què la persona sigui autònoma i socialment integrada en igualtat de condicions.

Entre aquests col·lectius prioritzen joves amb poca formació, persones immigrants, persones amb algun tipus de disminució i persones en risc d'exclusió social.

Treballen la problemàtica d'habitatge d'una forma molt associada amb la inserció laboral, i des del 1996 duen a terme el programa d'immobiliària social per millorar les condicions d'allotjament de persones immigrades i amb pocs recursos.

16. Obra social Santa Lluïsa de Marillac - Companyia Filles de la Caritat: 6 pisos

L'Obra Social de Santa Lluïsa de Marillac pertany a la Companyia Filles de la Caritat de Sant Vicenç de Paül.

Ofereix acolliment residencial temporal a persones sense llar ni recursos socioeconòmics de la ciutat que necessiten un període de recuperació o convalescència després d'haver passat per una fase aguda de malaltia, de postoperatori o hagin patit un accident. L'acolliment l'ofereix en el Centre d'Estada Limitada per a persones convalescents. També disposa de places de centre de dia i menjador social per a exresidents del centre. Des del 1980, l'Ajuntament de Barcelona hi té concertades 34 places residencials d'estada limitada i 15 places al centre de dia i menjador social.

El 2003 van començar a gestionar pisos destinats a residents del centre en diferents fases d'autonomia.

A més, ofereix el Servei d'Acollida i Orientació, que atén persones convalescents sense sostre o amb problemàtiques sociosanitàries (VIH, addiccions, etc.), i que entre altres recursos compta amb un pis assistit per a usuaris d'aquest servei i persones provinents de centres penitenciaris o de la Xarxa Sida. A l'octubre del 2006 van engegar un Centre de Dia que atén el mateix col·lectiu i realitza derivacions a comunitats terapèutiques i allotjament a pensions.

La residència Llar de Pau, oberta també l'any 2006, ofereix habitatges per a dones en situació vulnerable.

17. Associació Rauxa: 10 pisos

L'associació, membre de la FEANTSA, es va fundar l'any 1989.

Té com a objectiu oferir un tractament integral al col·lectiu de persones sense llar amb addicció a l'alcohol i a altres drogues, en cinc fases: 1) Furgoneta: recurs de carrer

on poden pernoctar sis persones; es tracta de motivar per començar el tractament. 2) Comunitat Terapèutica amb 14 llits, on es comença tractament (desintoxicació, deshabituació, rehabilitació amb teràpies individuals i de grup). 3) Pisos terapèutics, en aquest moment 8 (7 de tres places i un de 9 places) per a la reinserció social; 4) Reinserció laboral a través de la Cooperativa Rauxa, empresa d'inserció i a través del restaurant La Terrasetta.

Els usuaris són homes amb una mitjana d'edat al voltant dels 45 anys d'edat, que han arribat a la marginació com a conseqüència de la dependència de l'alcohol.

18. Associació Assistencial Llar Trobada: 1 pis

L'entitat, membre de la FEPA, la va fundar l'any 1989 la Comunitat del Sagrat Cor del carrer de la República Argentina i va ser legalitzada com a associació el 1991.

Té per objectiu acollir joves majors d'edat (de 18 a 25 anys) en situació de risc, extutelats o sense recursos, a partir de la necessitat d'allotjament dels nois del CRAE que anteriorment hi havia a prop de l'entitat.

El pis és un recurs temporal per a joves de 18 a 25 anys sense recursos econòmics, familiars, personals o socials, que els permeti independitzar-se amb l'autonomia i la maduresa necessàries per mantenir una vida adulta normalitzada. I especialment per a aquells joves que en complir la majoria d'edat legal han de deixar el centre de menors on han estat tutelats fins al moment.

Els grups d'objectius treballats amb els residents es divideixen en diferents àmbits d'actuació: personal; social; de formació i lleure; laboral; d'habitatge; de coses quotidianes i altres.

19. Associació Cedre per a la promoció social: 2 pisos

L'entitat, membre de la FEPA, va néixer l'any 2000 a partir de l'experiència de persones que realitzaven tasques de voluntariat a presons, quan es va veure la necessitat d'un projecte d'inserció per als joves una vegada ja sortien dels centres penitenciaris.

L'Associació té un pis assistit (La Caseta) amb 4 places on viuen joves provinents de centres penitenciaris i de centres tutelats, majoritàriament immigrants. La seva permanència en el recurs permet aplicar el projecte pedagògic del programa de manera clara i continuada.

També té un pis de 5 places a Cerdanyola del Vallès per acollir joves immigrants, de 25 a 30 anys, en risc d'exclusió social. Aquest habitatge el gestiona una altra entitat, la Fundació Privada Putxet.

20. ARED. Fundació per a la reinserció de dones : 4 pisos

L'entitat neix l'any 1994 i es constitueix com a fundació l'any 2001. Treballa la integració sociolaboral, sobretot amb dones, la majoria provinents d'institucions penitenciàries o en situació de tercer grau de tractament penitenciari.

Gestiona pisos d'acollida temporal des de l'any 2000. Tot i ser uns pisos per a persones força autònomes, es fa un seguiment i un acompanyament educatiu de les persones ateses.

L'any 2006 l'entitat va constituir Salta, empresa d'inserció sociolaboral.

21. ARCS. Associació de Recerca Cultural i Socioeducativa: 2 pisos

Va ser una de les entitats amb què es va iniciar el Pla Interdepartamental de coordinació de mesures per a majors de 18 anys que han estat tutelats per l'Administració de la Generalitat de Catalunya, en el seus inicis l'any 1997.

ARCS va iniciar les seves activitats amb un habitatge a Berga i en l'actualitat gestionen el CRAE Mas La Riera a Borredà (Berguedà), dos habitatges a Manresa i són membres de la FEPA.

Els usuaris dels pisos són joves de 17 a 18 anys, la immensa majoria marroquins i tots nois. Provenen del Pla de majors de 18 anys de la DGAIA, molts d'ells del Centre d'Acollida Estrep i accedeixen als pisos mitjançant un procés de selecció. Els pisos són per a nois que tinguin feina, que puguin pagar un lloguer i viure amb un alt grau d'autonomia.

22. Centre d'acolliment i serveis socials: 2 pisos

El Centre d'Acolliment, en l'actualitat òrgan autònom de l'Ajuntament de Girona i membre de la FEANTSA, va néixer fa 100 anys i en fa més de 3 que gestionen habitatges.

Atenen persones sense llar amb problemàtiques afegides (alcoholisme, sida, altres

malalties, etc.) provinents del Centre d'Acolliment.

L'edat dels usuaris és molt variable, però de mitjana pot rondar els 40 anys i hi ha tant homes com dones (pisos mixtos). Alguns són immigrants, però no s'atén aquest col·lectiu específicament. La majoria provenen del Marroc, tot i que també n'hi ha de l'Àfrica Negra.

23. Escaler SCCL.: 2 pisos

Cooperativa que engega el 1995 i que gestiona centres residencials d'acció educativa. Tot i que va començar a treballar en l'àmbit de la infància, amb el temps es varen anar diversificant molt els serveis.

En l'actualitat treballen en tres grans àmbits. La Unitat d'Infància, Joves i Família, gestiona dos CRAE, sis escoles bressol, dues unitats d'escolarització compartida i un centre de dia. Des de l'any 2000 gestionen un pis assistit per joves extutelats o a punt de ser-ho (a partir dels 16 anys).

La Unitat d'Autonomia i Dependència es gestiona una residència i un centre de dia per a gent gran.

La Unitat d'Economia i Ocupació gestiona diferents programes d'inserció laboral per persones en risc d'exclusió social, una empresa d'inserció (Garbet SCCL) i des de l'any 2006 un pis d'inclusió social per a persones sense llar.

24. Escola Pia: 2 pisos

Entitat dedicada històricament a la formació reglada, des de fa uns quants anys amplia l'actuació a projectes d'educació no reglada, en educació en el lleure i en sensibilització social. Fa 20 anys va començar a acollir nois majors d'edat provinents de centres tutelars a alguna de les comunitats de l'Escola Pia. Actualment hi ha tres comunitats (amb 6 places) integrades al Pla de majors de 18 anys per a joves amb baix grau d'autonomia.

Fa 2 anys, s'inicia el projecte dels pisos per a joves més autònoms adreçat a majors d'edat o a punt de ser-ho. Actualment l'entitat compta amb 2 habitatges que ofereixen 14 places (10 de noies i 4 de nois).

25. Associació educativa de pisos assistits Espavila't: 1 pis

Fundada l'any 2001 per professionals que feia anys que treballaven amb joves en situació de risc, tant als carrers com a diferents CRAE. Van començar les activitats amb dos educadors i el pis que actualment encara gestionen.

L'entitat, membre de la FEPA, es planteja ampliar els recursos per tal de poder gestionar un nombre més elevat de pisos per la zona del Garraf i comarques veïnes i així poder millorar el servei.

Els usuaris del pis són joves extutelats provinents del Pla Interdepartamental i d'edats compreses entre 16 i 24 anys.

26. Fundació Busquets: 3 pisos

La Fundació va néixer el 1903 i en un inici estava adreçada a l'atenció a menors. El 1985 es va crear el menjador social per a persones sense sostre, que actualment compta amb un conveni de col·laboració amb l'Ajuntament de Terrassa. El 2000 s'incorporen professionals per gestionar la línia de treball centrada amb aquest col·lectiu (fins aquell moment, hi treballaven només voluntaris) i el 2002 s'inicia la primera experiència de llar compartida amb la col·laboració de Càritas Terrassa.

A la seu de la Fundació hi ha un CRAE, el Programa d'atenció a famílies i el Programa sense llar que gestiona el centre d'acollida, el Servei de llars semitutelades i pisos compartits i el Servei d'oci i temps lliure.

Els usuaris són persones sense llar que en general tenen associades altres problemàtiques (trastorns mentals, alcoholisme, toxicomania, el fet d'haver estat a la presó, etc.). Són tots homes i d'edats força variables, però la mitjana està al voltant dels 40 anys i alguns són immigrants (actualment del Marroc, però anteriorment també n'hi havia hagut de l'Europa de l'Est), tant amb papers com sense.

27. Fundació L'Heura Tarragona: 4 pisos

L'entitat va néixer l'any 1995, conjuntament amb la implantació del Pla Interdepartamental a Tarragona, amb la intenció d'omplir el buit que hi havia respecte a la

necessitat d'habitatge de nois que tenien una situació d'autonomia intermèdia.

Des de fa 2 anys col·labora també amb el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya i és membre de diferents organismes, entre els quals destaca la FEPA.

Els seus projectes estan encarats al suport i acompanyament a joves i dones en situació de dificultat social, procedents de la DGAIA, de Serveis Socials o de Justícia (i en el cas dels joves extutelats també de l'esmentat Pla interdepartamental per a majors de 18 anys):

Tot i que la majoria dels joves són de nacionalitat espanyola, també han atès persones immigrades, especialment magribins.

28. Fundació Mercè i Fontanilles : 5 pisos

L'entitat va néixer l'any 1986 com a associació, finançada per la Diputació de Barcelona i treballant amb recursos per a persones drogodependents.

L'any 1991 l'entitat es constitueix com a Fundació, diversifica el seu finançament –que en aquests moments prové d'ens locals, la Generalitat, i en un grau menor de donacions particulars i d'empreses– i reorienta el seu objectiu cap a la gestió de projectes socials.

És membre de la FEPA, tot i que treballa amb altres col·lectius a part dels joves extutelats, entre els quals, el de malalts de sida i persones amb drogodependència, tant homes com dones.

29. Fundació Plataforma Educativa: 3 pisos

El 1994 es va fundar l'Associació Plataforma Educativa 3 Esses, que es transforma en Fundació Privada Plataforma Educativa el 2002.

L'entitat ofereix serveis en l'àmbit de l'Educació Social adreçats principalment a infants, joves, gent gran, dones, immigrants, persones tutelades i extutelades, persones amb disminució, persones amb intel·ligència límit, persones amb trastorns mentals, aturats així com totes aquelles persones en situació d'exclusió o risc de patir-ne. Entre d'altres recursos gestionen el Centre d'Acollida Mas Garriga, diversos CRAES i l'EAIA del Gironès.

El recurs de pis assistit consisteix a oferir un servei de suport i seguiment en el procés d'autonomia a joves de 16 a 25 anys que estan i/o han estat tutelats per l'Administració (CRAE, Atenció a la Pròpia Família, en Acolliment en família extensa o aliena), o joves derivats per serveis socials d'atenció primària.

Aquest projecte pretén ser el pont a aquells joves que no compten amb els recursos

propis suficients, per assolir l'autonomia global personal.

A més de ser membre de la FEPA, es coordinen amb els programes del Pla interdepartamental (DGAIA, Generalitat de Catalunya), com Via Laboral.

30. Fundació Concepció Juvanteny: 8 pisos

La Fundació neix l'any 2000 a partir del fet que l'Associació Asteroide B-612 (entitat que treballa amb menors d'edat i que gestiona diversos centres) va detectar la necessitat de trobar una solució al problema de l'habitatge quan els joves que havien estat tutelats feien 18 anys.

La Fundació Concepció Juvanteny gestiona acolliments en famílies i pisos tutelats en coordinació amb els Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència. Treballa també en l'àmbit dels serveis terapèutics (menors maltractats) i en serveis d'acompanyament. A més, tenen una empresa d'inserció, Eina, especialitzada en serigrafia i manipulats.

Els usuaris dels pisos són joves majors d'edat extutelats amb ingressos inferiors a 800 euros.

31. Fundació Projecte i vida: 2 pisos

El 1988 van obrir el primer pis a Vic i l'any 1991 el projecte es consolida i comencen a treballar amb nois provinents de CRAE i inscrits al Pla interdepartamental per a majors de 18 anys i no només amb els joves que vénen dels seus centres.

La finalitat de la Fundació és promoure tot tipus d'activitats relacionades amb l'ajuda física i moral de la infància i joventut sense recursos. És per això que realitzen programes dirigits a afavorir l'autonomia personal dels joves, mitjançant la seva integració social i laboral.

Gestionen una Unitat d'Escolarització Compartida de l'Ajuntament de Vic, un CRAE a Taradell i diversos centres oberts. També participen en projectes diversos amb l'Ajuntament de Vic com "Jove Vincula't", Pla de l'Entorn, Inserció Esportiva, mediadors interculturals, així com en altres referents a Immigració i Igualtat Oportunitats Home - Dona per altres municipis de la comarca d'Osona.

Són membres fundadors i actius de la FEPA.

32. OSCOBE. Fundació Obra Social Comunitària Bellvitge: 2 pisos

L'entitat es va fundar el 1987 al barri de Bellvitge de l'Hospitalet de Llobregat, tot i que posteriorment es va traslladar als voltants de Girona. Des de 1994 treballa amb pisos assistits i també gestionen un CRAE (únic especialitzat en nois joves de la província de Girona).

En l'àrea de recursos d'inserció laboral per a joves tutelats i extutelats disposa d'un centre laboral, tres empreses socials que gestionen una casa de colònies, uns vivers forestals i el restaurant Ocells Perduts i l'empresa d'inserció Brot de Jardineria.

Forma part de l'Àrea de Suport a Joves Tutelats i Extutelats (abans Pla interdepartamental per a majors de 18 anys) conjuntament amb tres entitats més de la província (Plataforma Educativa, Escaler i Marillach) i és membre de la FEPA.

Els usuaris dels pisos són nois d'entre 17 i 19 anys, molts d'ells immigrants (un 62%), dels quals la gran majoria són marroquins, tot i que també n'hi ha algun de l'Europa de l'Est.

Un 72% procedeixen del mateix CRAE, un 14% de centres d'acollida i un altre 14% d'altres serveis.

33. Associació Prohabitatge: 17 pisos

Neix el 1999 amb l'objectiu de ser intermediari social per l'accés a l'habitatge. També treballen la mediació social residencial, és a dir, la resolució de conflictes de convivència entre inquilins, entre veïns o entre propietaris i llogaters.

A part dels programes per a col·lectius específics (on s'englobarien els pisos de l'XHI i els reallotjaments), tenen el Programa de borsa d'habitatge de lloguer per a persones que no poden accedir al mercat de lloguer, però que no tenen problemes socials: per a joves i majors de 35 anys.

L'entitat no està especialitzada en cap col·lectiu determinat, sinó que treballa l'habitatge entenent-lo com un element transversal. Seguint aquesta filosofia ha obert una línia de treball a nivell teòric sobre problemàtica de l'habitatge amb publicacions, un centre de documentació, realització de jornades i altres iniciatives i és membre actiu de la FEANTSA.

En els programes socials el 27% d'usuaris són immigrants i el 21% d'ètnia gitana. En un 31% dels casos es tracta de famílies monoparentals.

34. Arrels Fundació: 9 pisos

Arrels Fundació, entitat que va néixer l'any 1987 i treballa en l'àmbit de Barcelona, està situada al barri del Raval i es dedica a l'atenció de persones sense llar. El seu objectiu és col·laborar en el desenvolupament integral de les persones en situació d'exclusió social, concretament en el de les persones sense llar que es troben en una situació més crítica, per tal de possibilitar la seva recuperació a llarg termini. A part dels pisos que gestionen tenen un programa de carrer (que recorre la ciutat de Barcelona a la recerca de les persones que dormen al carrer), un Centre Obert (espai diürn d'accés lliure on les persones troben una oferta de serveis i un lloc d'acollida) i el Taller Ocupacional La Troballa. També tenen un programa d'hospitals, amb el qual es visita les persones convalescents, es manté el contacte amb l'equip mèdic i la família (en aquells casos que és possible) i també es prepara la sortida del centre a un centre residencial o a una pensió; un programa de Salut Mental (on un equip mèdic especialitzat es dedica a atendre les persones d'Arrels afectades de diversos trastorns mentals).

Pel que fa al programa de Comunicació, aquest té l'objectiu d'informar sobre el fenomen de l'exclusió social i generar un estat d'opinió favorable a la prevenció i a la solidaritat amb els exclosos, concretament amb els sense llar.

El programa d'Accés a l'Habitatge té la doble prioritat de cobrir l'allotjament i l'alimentació de les persones que ateses. L'any 2006 Arrels Fundació ha disposat de 9 pisos tutelats on viuen més de 20 persones.

Arrels Fundació col·labora amb múltiples entitats que treballen en l'àmbit de l'exclusió social i és entitat associada de FEANTSA.

35. Fundació Privada Foment de l'Habitatge Social: 62 pisos

La Fundació Privada Foment de l'Habitatge Social és una entitat sense ànim de lucre promoguda per Càritas Diocesana de Barcelona i que va néixer l'any 1990. L'objectiu de la Fundació és oferir habitatges socials de lloguer per tal d'ajudar les persones i famílies en procés de reinserció social, a tenir una llar digna.

La Fundació disposa de pisos principalment a l'àrea barcelonina. La meitat d'aquests habitatges són propietat de la Fundació, obtinguts a través de diferents vies com ara donacions, herències o compres i l'altra meitat són cedits per diverses entitats i, en algun cas, llogats

a preus de mercat. L'any 2006 la Fundació va gestionar 64 habitatges tutelats.

L'objectiu general de la Fundació és posar aquests habitatges a disposició de persones, preferentment unitats familiars, en procés de reinserció social i que no disposen de mitjans econòmics suficients per accedir a un habitatge. El que es fa és proporcionar l'habitatge per un temps limitat, en principi 1 any prorrogable, i a un preu molt moderat, com a mitjana al voltant de 150€/mes i adaptat sempre a les possibilitats econòmiques de les famílies. Més enllà de l'acollida residencial es realitza un seguiment integral de les persones per tal d'intentar assolir la seva plena integració social.

La Fundació forma part de la Plataforma pel Dret a un Habitatge Digne, i mitjançant Càritas, és una entitat associada de FEANTSA.

36. Fundació Habitat Solidari de Calella: 7 pisos

La Fundació Habitat Solidari de Calella realitza la seva activitat a la població de Calella de la Costa des de 1997, any en què es va constituir per iniciativa de Càritas Parroquial, amb l'objectiu d'evitar el risc d'exclusió social al qual moltes persones estan abocades bàsicament per causes relacionades amb l'accés a l'habitatge. Aquest objectiu general es concreta en: la recerca de pisos de lloguer, l'assessorament en el manteniment i la conservació de l'habitatge, evitar l'acumulació de deutes en rebuts de lloguer i serveis, la coordinació amb els Serveis Socials de Calella i amb Càritas Parroquial per fer la valoració econòmica dels beneficiaris i un pla de treball amb cada família per valorar les possibilitats d'accedir a un habitatge del mercat ordinari i la sensibilització social.

L'any 2005 es van beneficiar dels serveis de la Fundació 61 usuaris, dels quals 25 són menors. El 76% dels beneficiaris són de procedència subsahariana, però la Fundació també rep moltes demandes de població immigrada originària del Marroc i, darrerament, de Llatinoamèrica i països de l'Est.

La Fundació té un local social en propietat que ha llogat al Taller Tres Fils –entitat d'inserció social de dones– i dotze pisos en règim de lloguer destinats a persones que necessiten habitatge amb caràcter puntual. La majoria d'aquests pisos estan ocupats per famílies amb fills menors, les quals paguen tot o part del preu del lloguer que percep el propietari.

37. ABD . Associació Benestar i Desenvolupament: 1 pis

L'Associació Benestar i Desenvolupament s'ocupa de la prevenció, el tractament, la inserció i la investigació en camps com la sida, les drogodependències, la violència domèstica, la família i la infància en risc, l'atenció socio sanitària i el foment i la formació del voluntariat. ABD és una entitat d'abast nacional i que gestiona múltiples programes en els camps esmentats, amb iniciatives tant diverses com Centres d'Assistència Socio sanitària per a persones drogodependents, residències per a gent gran o espais educatius per a infants en risc d'exclusió social.

Dins del programa de sida, ABD disposa d'un habitatge tutelat adreçat a persones afectades pel VIH/SIDA i que busca cobrir les necessitats bàsiques d'habitatge i alimentació, psicològiques, socials (fomentant l'aprenentatge d'habilitats socials que facilitin la recuperació de les xarxes de suport, ja sigui de familiars o d'amics, i que permetin la inserció laboral i social) i educatives (promoció de millora personal i de convivència mitjançant la realització de tasques quotidianes). La Casa d'Acollida té capacitat per albergar 8 persones, tot i que la rotació dels usuaris garanteix que anualment unes 30 persones puguin beneficiar-se del recurs.

Els tipus d'usuari amb els quals treballen les entitats són molt diversos, si bé tenen en comú ser persones en situació de risc d'exclusió social, amb una necessitat d'habitatge, i que al mateix temps necessiten una tutela i/o un seguiment especial durant un període de temps.

3.2. Usuaris dels habitatges d'inclusió

Les temàtiques o àrees d'intervenció de les entitats que conformen l'XHI són molt diverses, i aborden qüestions que van des de la inserció social i laboral fins a l'àmbit sociosanitari, passant per l'educació i el treball específic en habitatge. Els tipus d'usuari amb els quals treballen les entitats són també, per tant, molt diversos, si bé tenen en comú ser persones en situació de risc d'exclusió social, amb una necessitat d'habitatge, i que al mateix temps necessiten una tutela i/o un seguiment especial durant un període de temps.

A partir del coneixement sobre les entitats resultant d'aquest primer any de treball amb la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió, hem constatat que, malgrat que totes aquestes poden situar-se en la tipologia descrita en el paràgraf anterior, no sempre és fàcil (o convenient) fer-ho d'una forma exclusiva. A causa de les problemàtiques socials que aborden, a la complexitat de les situacions d'exclusió social, i a l'enfocament ampli de moltes de les entitats (que treballen diferents temes simultàniament), els usuaris presenten una gran variabilitat quant al seu origen, situació i possibles problemàtiques associades. Això fa impossible, per a la major part de les entitats, situar-les únicament en una d'aquestes categories ja que els usuaris es poden caracteritzar, habitualment, a partir de diverses d'aquestes.

No obstant això, i amb vista a traçar un esbós general dels tipus d'usuaris que són atesos a través de les entitats que conformen la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió, hem intentat resumir aquesta complexitat en la taula següent. Hi apareixen marcats els col·lectius que generalment fan ús dels pisos en alguna de les fases de treball de l'entitat. Tot i que els tipus d'usuari poden ser, evidentment, molt més específics, hem preferit agrupar-los en sis grans grups (immigració, justícia, problemàtiques sociosanitàries, sense llar, dones i joves), atenent al que marca el decret de creació de l'XHI, la qual cosa permet, malgrat la variabilitat, situar les entitats en un o diversos espais de la taula esmentada. En tot cas, i com ja hem expressat, la classificació no s'ha d'entendre d'una manera estricta, sinó com un intent de presentar visualment el treball de les entitats en funció dels usuaris atesos.

Col·lectius atesos per entitats amb els pisos de l'XHI l'any 2006

	IMMIGRACIO	SOCIOSANITARI	SENSE LLAR	JUSTÍCIA	DONES	JOVES	FAMÍLIES
ABD		X					
ACISJF					X	X	X
ACTUAVALLÈS		X					
ALDEES INFANTILS						X	
APIP					X		
ARED				X	X		
ARRELS			X				
ARCS						X	
LLAR TROBADA						X	
CEDRE				X		X	
ESPAVILAT						X	
INICIATIVES SOLIDARIES	X			X		X	
PUNT REFERÈNCIA						X	
RAUXA		X	X				
FORMA 21		X					
BAYT-AL-THAQAFI	X				X		
BENALLAR	X						X
CASAL INFANTS RAVAL						X	
CEAR CATALUNYA	X						
SANTA LLUÏSA DE MARILLAC		X	X				
ESCOLA PIA						X	
ESCALER						X	
FPFHS	X						X
BUSQUETS			X				
HABITAT SOLIDARI DE CALELLA	X						X
L' HEURA TARRAGONA				X	X	X	X
MARIA RAVENTÓS					X		X
MERCÈ FONTANILLES		X				X	
PLATAFORMA EDUCATIVA						X	
CONCEPCIÓ JUVANTENY						X	
PROJECTE I VIDA						X	
INICIATIVES I PROJECTES SOCIOLABORALS						X	
IPSS					X		
OSCOBE						X	
PROBENS	X					X	
PROHABITATGE	X	X	X	X	X	X	X
CENTRE ACOLLIMENT I SERVEIS SOCIALS GIRONA			X				

La majoria d'entitats adherides l'any 2006 a l'XHI desenvolupen la seva tasca en el camp de l'atenció a joves (tutelats o extutelats) i a persones immigrades.

Dins del col·lectiu femení, les dones immigrades, les víctimes de la violència domèstica i les que han d'afrontar en solitari les carregues familiars són les que tenen més dificultats en accedir a un habitatge

Com es desprèn de la taula anterior, i encara que dintre de l'XHI existeixen nombroses entitats treballant en cadascuna de les sis categories, la majoria d'entitats adherides l'any 2006 desenvolupen la seva tasca en el camp de l'atenció a joves (tutelats o extutelats) i a persones immigrades. Per una altra part, hi ha entitats (com l'Associació Prohabitatge) l'activitat de les quals no es desenvolupa específicament en un o més dels àmbits anteriors, sinó en un enfocament transversal centrat en les qüestions d'habitatge.

Una altra de les qüestions bàsiques a l'hora d'enfocar la utilització dels habitatges d'inclusió per part de les entitats són les diferències quant a l'atenció d'usuaris individuals o famílies.

Aquesta diversitat en les causes o situacions d'exclusió social no només condiciona el desenvolupament i intensitat del treball que es realitza a les persones ateses (com veurem en l'apartat dedicat a metodologia), sinó també altres aspectes, com la mateixa necessitat de les entitats de treballar mitjançant pisos d'inclusió social: algunes de les entitats van sorgir inicialment orientades específicament a l'ús de l'habitatge com a eina d'inclusió social, mentre que unes altres van valorar posteriorment la utilitat d'implementar-la com un complement o element terapèutic al treball que desenvolupen amb els usuaris.

3.2.1. Dones

L'accés de les dones al mercat de l'habitatge de lloguer es troba circumscrit als criteris de segregació per gènere que governen també el món de treball. Dintre d'aquest univers, les dones immigrades pateixen especialment discriminacions associades a la seva condició. Aquestes es tradueixen en els baixos salaris que perceben, treballs que tenen característiques d'informalitat, contractes irregulars o inexistents o manca de protecció laboral, per esmentar-ne uns quants. I és sabut que el fet d'estar inclòs al món del treball constitueix una base fonamental d'inserció en el teixit social, un "pont" per accedir a béns i serveis. No hi ha cap dubte que l'exclusió residencial per temes de gènere és un dels fenòmens clau que es configuren en l'actualitat en les grans metròpolis, d'acord amb l'alt dinamisme que han aconseguit els moviments migratoris de les últimes dècades. En la dècada dels vuitanta, la migració femenina comença a tenir major visibilitat, i cobren aleshores importància els factors simbòlics i ideològics, conjuntament amb els econòmics, i s'accentua el protagonisme de les dones en el fet migratori. En l'anàlisi dels impediments que en l'actualitat les dones troben a causa dels rols que li assignen la societat d'origen i la de destinació, es comença a incloure el problema de les dones immigrades per accedir a un habitatge en les ciutats actuals.

Altres greus situacions de vulnerabilitat que pateix aquest col·lectiu es relacionen amb la violència domèstica i les seves conseqüències. En aquests casos, l'acollida resi-

dencial i la necessitat d'un habitatge formen part vital de la intervenció que es realitza, ja que és indispensable garantir la integritat de les dones afectades per poder treballar en la seva recuperació psicosocial en diferents àmbits: salut, seguretat, família, xarxa social, desenvolupament professional i econòmic, assessorament jurídic, educació no reglada, etc. Les activitats tenen en compte els canvis culturals als quals es veuen sotmeses les dones immigrants que pateixen maltractament, així com el xoc cultural que per a elles representen i que impliquen línies d'intervenció específiques en aquest sentit.

D'altra banda, hi ha entitats que integren l'XHI, que desenvolupen tasques centrades en les dones amb dificultats socials i la seva maternitat. En aquest sentit, es treballa amb els propòsits de potenciar que la mare o futura mare aconseguixi l'autonomia i/o l'equilibri emocional necessaris per afrontar aquesta etapa de la seva vida, i també la relació amb el seu fill. L'acollida, per tant, està dirigida a la mare o futura mare de forma global, acompanyant-la i ajudant-la tant en el període de gestació com durant els primers anys de la vida dels seus fills.

3.2.2. Persones immigrades

La vulnerabilitat de les persones immigrades en el seu nou context sociocultural s'accentua en les qüestions relacionades amb l'accés a l'habitatge. Un dels factors clau de la situació d'exclusió que pateixen és el de l'exclusió residencial. Entre els factors associats al fet migratori, si bé generalment els col·lectius migrats d'origen extracomunitari pateixen impediments de tipus econòmic, s'agreguen uns altres que impliquen variables d'un altre tipus. Moltes persones immigrades no només no compten amb mitjans suficients per fer front a un lloguer, sinó que a més tenen greus dificultats per obtenir els avals exigits pel mercat immobiliari normalitzat, pateixen discriminacions per qüestions ètniques i culturals, tenen contractes de treball temporal, etc. Totes aquestes dificultats que esmentem impedeixen l'estabilització de la persona migrada en el nou lloc i, per tant, la seva inclusió en una xarxa social més àmplia.

Usualment, l'alternativa amb què compten aquests col·lectius per accedir a un primer lloc de residència els és proporcionat per persones amb les quals es relacionen per llaços de parentesc o afinitat i, en general, són del mateix lloc de procedència que el nouvingut. Però per això també en la majoria de les ocasions l'allotjament és temporal, i implica la convivència amb nombroses persones en condicions d'habitabilitat precàries.

La intervenció amb persones immigrades des del camp social que inclou l'accés a l'habitatge, es desenvolupa en general atenent aquesta necessitat bàsica conjuntament amb unes altres que possibilitin la inserció social en el sentit ampli.

Moltes persones immigrades no només no compten amb mitjans suficients per fer front a un lloguer, sinó que a més tenen greus dificultats per obtenir els avals exigits pel mercat immobiliari, pateixen discriminacions i tenen contractes de treball temporal.

Així, la formació i inserció laboral, l'assessorament legal, la normalització lingüística, són peces clau que aborden les entitats que assumeixen aquesta tasca.

Finalment, tot i no tractar-se del mateix col·lectiu però si estar relacionat amb el fet migratori, és important fer referència a què alguna entitat que treballa en l'àmbit de la immigració també disposa de pisos (dins del Pla d'ajuda al retorn de la Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya) per a persones retornades. Es tracta de catalans o descendents de catalans que van emigrar i que en retornar es poden trobar amb dificultats per integrar-se socialment i laboralment.

La gran dificultat que tenen els joves de la nostra societat per accedir a un habitatge s'aguditza especialment en el cas d'aquells joves que, com a conseqüència d'una trajectòria social vulnerable –problemes sociofamiliars, personal i econòmics greus– han estat tutelats per alguna administració competent.

3.2.3. Joves

La gran dificultat que tenen els joves de la nostra societat per accedir a un habitatge s'aguditza especialment en el cas d'aquells joves que, com a conseqüència d'una trajectòria social vulnerable –problemes sociofamiliars, personal i econòmics greus– han estat tutelats per alguna administració competent. En sortir del centre d'acolliment, els joves esdevenen extutelats de l'Administració i queden desproveïts del suport que hauria d'acompanyar-los en la seva integració a la societat. Aquesta situació pot derivar en un possible procés d'exclusió social. La futura autonomia dels joves en el mitjà social es pot veure molt danyada per la institucionalització que han viscut durant anys, i es poden sentir probablement desprotegits pel fet de mancar el mitjà segur en què vivien fins a la majoria d'edat. És possible que els manquin els recursos psicològics, socials i econòmics necessaris per al desenvolupament integral de la seva persona i que permetin, a més, la seva autonomia plena en l'àmbit laboral, així com en el de participació i decisió de la societat. L'objectiu dels pisos assistits per a joves amb aquestes característiques és preparar la sortida dels menors de la situació de tutela d'una manera gradual i progressiva mitjançant un treball individual, que permeti desenvolupar les seves potencialitats cap a la plena autonomia en arribar a la majoria d'edat. En el cas dels joves inclosos en el Pla Interdepartamental per a majors de 18 anys de la Generalitat de Catalunya –joves de 18 a 25 anys–, sense recursos econòmics, familiars, personals o socials, aquests habitatges els permetran independitzar-se amb l'autonomia i la maduresa necessàries per mantenir una vida adulta normalitzada. És necessari destacar que actualment més del 70 per cent dels joves tutelats per l'Administració són immigrants. Això obstaculitza encara més el seu procés d'emancipació, ja que no tots accedeixen a la possibilitat d'una ocupació a causa de les dificultats per regularitzar la seva situació. Aquest canvi en el perfil del jove extutelat suposa també adaptar la metodologia de treball a aquesta realitat, i no només per les seves necessitats legals sinó també per les culturals i/o religioses, ja que la gran majoria

d'aquests joves arribats d'altres països provenen del Marroc i generalment no són menors sols, sinó que tenen la seva família en el país d'origen o en tercers països (França, Bèlgica, etc.)²⁵

Els pisos assistits inclosos a l'XHI cerquen donar cobertura a les necessitats bàsiques dels joves, necessitats que, a més, poden ser molt diverses si es té en compte la diversitat de situacions de risc que poden afectar aquest col·lectiu: dinàmiques de conflicte social, menors immigrants no acompanyats, joves extutelats, joves sense llar, manca d'autonomia sociolaboral, mares joves, etc. El treball d'intervenció s'orienta, aleshores, al creixement personal dels joves, al desenvolupament de les seves habilitats socials i la gestió d'autonomia. Les entitats que gestionen pisos amb aquesta modalitat, dissenyen programes orientats a l'acompanyament global en el procés d'autonomia personal dels nois i les noies. Per això, generalment els grups d'objectius treballats amb els residents es divideixen en diferents àmbits d'actuació: personal; social; de formació i lleure; laboral; d'habitatge; del quotidià i altres. El pis assistit, més enllà de ser un habitatge per a joves, té la funció de crear un ambient favorable d'ajuda, educació, formació i autonomia i a la vegada, realitzar tasques preventives de conductes de risc.

3.2.4. Famílies

L'atenció social a famílies com a unitat d'intervenció es vincula en la majoria dels casos al fet migratori extracomunitari, encara que no exclusivament. Dintre d'aquesta modalitat d'intervenció, generalment es proporciona l'habitatge per un temps limitat i a un preu molt moderat, adaptat sempre a les possibilitats econòmiques de les famílies. Més enllà de l'acollida residencial es realitza un seguiment integral de les persones per tal d'intentar assolir la seva plena integració social i afavorir l'autonomia dels referents de la unitat familiar, conjuntament amb la coordinació amb serveis educatius, sanitaris, assessorament legal, etc., per tal d'ajudar les persones i famílies en procés de reinserció social, a tenir una llar digna.

Les entitats que treballen amb unitats familiars ho fan des de modalitats diverses, com pot ser la mediació per al lloguer, la provisió d'habitatges a preus mínims, projectes d'habitatges compartits, etc., perquè els beneficiaris puguin solucionar la seva situació problemàtica i arribar al mercat normalitzat de l'habitatge.

No es pot desconèixer que la família tradicional ha canviat, sobretot en les últimes dècades, i això suposa també la necessitat de generar canvis en les condicions socials de vida per afrontar les noves situacions, entre elles, l'accés a l'habitatge per part de famílies on hi

Les entitats que treballen amb unitats familiars ho fan des de modalitats diverses perquè els beneficiaris puguin solucionar la seva situació problemàtica i arribar al mercat normalitzat de l'habitatge.

²⁵ Vegeu Cabrera Medina, J (2005)

ha un únic progenitor al càrrec dels infants. En els últims anys s'ha constatat l'augment de famílies que compten amb un únic referent adult, i estan formades majoritàriament per dones separades, divorciades o solteres amb fills sota la seva responsabilitat. El debilitament de les xarxes comunitàries i de parentesc i la consegüent deterioració del mercat de treball sovint configuren el ja conegut fenomen de “feminització de la pobresa”, i l'agudització de necessitats socials per part de les dones soles amb fills a càrrec. Les polítiques d'habitatge haurien d'assumir també el repte de les noves situacions emergents com les descrites, perquè les famílies amb aquestes característiques poguessin estructurar la seva vida adequadament.

La població reclusa i exreclusa és un altre col·lectiu abocat a la precarietat econòmica i a patir dificultats per aconseguir una inserció social plena i la igualtat d'oportunitats a l'hora d'accedir a drets bàsics.

3.2.5. Àmbit judicial

La població reclusa i exreclusa és un altre col·lectiu abocat a la precarietat econòmica i a patir dificultats per aconseguir una inserció social plena i la igualtat d'oportunitats a l'hora d'accedir a drets bàsics.

Les problemàtiques econòmiques i laborals per a les persones empresonades (i també per a les seves famílies) no finalitzen un cop s'ha donat l'excarceració. El pas per la presó cronifica les circumstàncies de marginació i exclusió i pot suposar la pèrdua d'hàbits socials i laborals i, per tant, dificulta i pràcticament impossibilita l'accés al mercat de treball i d'habitatge normalitzats. A més, si bé hi ha un ajut econòmic quan arriba l'alliberament, aquest no és suficient per fer front a totes les necessitats bàsiques, inclòs l'habitatge.

Un gran percentatge d'aquestes persones presenten altres patologies o problemàtiques (alcoholisme, toxicomania, violència domèstica, etc.), la qual cosa encara fa més complexa i difícil de superar aquesta realitat. És en aquest sentit que de la mateixa manera que algunes entitats treballen per a la reinserció laboral d'aquest col·lectiu, també es busca facilitar-li l'accés a l'habitatge.

Cal també remarcar l'heterogeneïtat de casos que s'han englobat en aquest grup i que van des de dones exrecluses fins a joves procedents de centres penitenciaris o que han estat tutelats per Justícia Juvenil passant per interns penitenciaris en tractament de tercer grau.

3.2.6. Àmbit sociosanitari

Dintre d'aquest àmbit també podem destacar el fet que l'habitatge té una importància fonamental per promoure i ajudar en la integració social de persones que pateixen problemàtiques i afeccions psicosocials diverses, generalment derivades de situacions de vulnerabilitat de llarga durada.

El caràcter integral de la intervenció que cal desenvolupar amb aquest col·lectiu implica l'atenció de diferents aspectes que van des del treball i la recerca de feina, amb qüestions sanitàries associades (per exemple, addiccions), fins a projectes d'acollida i acompanyament, passant per prevenció o assistència a treballadors/es sexuals.

Els habitatges d'entitats adherides a l'XHI constitueixen un recurs que possibilita el desenvolupament d'un abordatge integral a les problemàtiques de les persones afectades. Generalment els pisos d'acollida formen part d'una etapa concreta de la intervenció psicosocial, ja que amb col·lectius que han transitat per etapes molt conflictives de la seva vida es fa necessari treballar de manera gradual per a la seva reinserció en el teixit social. Per això les intervencions es divideixen o organitzen en etapes de menor a major estructuració d'hàbits, rutines, tasques, formació, és a dir, de menor a major autonomia, fomentant l'aprenentatge d'habilitats socials que facilitin la recuperació de les xarxes de suport, ja sigui de familiars o d'amics, i que permetin la inserció laboral i social. L'últim aspecte té gran importància, ja que aquests col·lectius pateixen en general una gran inestabilitat econòmica, que dificulta encara més la seva recerca d'un habitatge digne, i per tant, la desitjada reinserció.

3.2.7. Sense llar

Aquest col·lectiu presenta algunes característiques que ja s'han recollit abans, ja que les causes que porten una persona a trobar-se sense una llar pròpia i digna poden ser molt diverses: atur, drogodependències, malalties (sobretot VIH i trastorns mentals), desestructuració familiar, ser víctima de violència domèstica, etc.

Tot i la complexitat donada per les polipatologies que presenten aquestes persones, es poden trobar alguns trets comuns en totes elles. El més important és que presenten un grau de desestructuració molt gran, segurament el més important de tots els col·lectius que hem tractat. Per això, a l'habitual dificultat per accedir a un habitatge en el mercat d'habitatge normalitzat, s'hi afegeix la dificultat per assolir uns hàbits socials, que molts cops han perdut, i un grau d'autonomia mínim.

Com amb la resta de col·lectius, les persones que accedeixen als pisos tutelats haurien d'haver assolit aquest grau d'autonomia. Però molts cops la manca d'albergs suficients per acollir-les fa que no sempre es pugui complir aquest itinerari.

En el començament d'aquest informe hem intentat sintetitzar –malgrat la seva complexitat– la situació de l'habitatge a Espanya i Catalunya (cap. 1.1), diagnosticant com una de les seves principals problemàtiques l'existència creixent de persones sense llar, la qual cosa considerem un dels eixos vertebradors d'aquesta anàlisi. Per això

L'habitatge té una importància fonamental per promoure i ajudar en la integració social de persones que pateixen problemàtiques i afeccions psicosocials diverses, generalment derivades de situacions de vulnerabilitat de llarga durada.

En el cas de les persones sense llar, a l'habitual dificultat per accedir a un habitatge s'hi afegeix la dificultat per assolir uns hàbits socials, que molts cops han perdut, i un grau d'autonomia mínim.

remetem novament a la tipologia realitzada per FEANTSA, ja esmentada a l'inici, que creiem que representa un molt bon esforç per crear eines per analitzar i transformar les situacions d'exclusió residencial existents en la nostra societat actual.

3.3. Característiques dels habitatges d'inclusió

Són molts els aspectes o característiques dels habitatges que poden influir en la feina d'inclusió social que les entitats realitzen amb els usuaris. En aquest apartat hem volgut recollir els que creiem més importants basant-nos en les dades que les mateixes entitats de la Xarxa ens han remès.

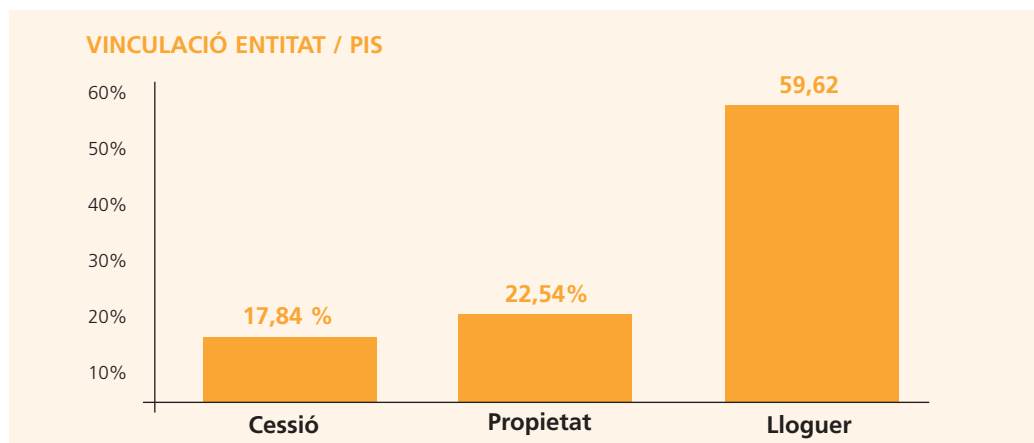
La primera constatació que hem pogut fer és la gran heterogeneïtat que presenten els habitatges en tots els aspectes, la qual cosa ha fet difícil poder dibuixar "un pis mitjà de l'XHI". Tot i així, aquest habitatge mitjà tindria les següents característiques:

Es tractaria d'un pis situat al districte de Ciutat Vella de Barcelona, construït el 1952 i amb 82,7 m² útils. Estaria llogat i suposaria un lloguer anual de poc més de 5.870 euros, o mensual d'aproximadament 490 €, que en part cobririen els usuaris pagant individualment poc menys de 194 euros al mes. L'habitatge, que seria supervisat, tindria capacitat per albergar entre 4 i 5 places i l'estada màxima dels usuaris no arribaria (sobre el paper) a l'any i mig.

3.3.1. Vinculació pis / entitat i balanç econòmic

Aquest pot ser un aspecte fonamental a l'hora de garantir una continuïtat mínima del projecte, d'una banda perquè els contractes de lloguer (i també els de cessió) no són indefinits en el temps i, de l'altra, perquè en el cas dels pisos de lloguer, el pagament d'aquest es converteix en la despesa principal que suporta l'entitat.

En el gràfic següent es mostra com tot i que la cessió i la propietat representen percentatges importants, la modalitat majoritària és la de lloguer, en més de la meitat de pisos:

L'habitatge mitjà d'inclusió tindria les següents característiques: ubicació a Ciutat Vella de Barcelona, construït el 1952, de 82,7 m² útils, amb un cost mensual de lloguer de 490 €, cada usuari pagaria una quota mensual de 194 euros, tindria entre 4 i 5 places i l'estada màxima dels usuaris no arribaria a l'any i mig.

La modalitat majoritària de vinculació de l'entitat amb l'habitatge és el lloguer.

De mitjana aquests 127 pisos suposen un lloguer anual de 5.871 euros per a les entitats que els gestionen.

D'aquí es pot desprendre la importància vital d'aconseguir pisos cedits per tal de desviar aquests recursos a obtenir un major impacte social.

Tot i que el lloguer representi, sens dubte, la part més important del cost que suposa l'habitatge per a l'entitat, hi ha altres despeses que han de suportar: subministraments, despeses de comunitat, impostos, assegurances, manteniment, personal, etc.

Com s'explicarà més endavant l'entitat també pot rebre ingressos per l'habitatge (subvencions de l'Administració pública, quotes que paguen els usuaris, etc.), però en la majoria dels casos aquest no deixa de ser deficitari.

3.3.2. Antiguitat i estat general

En aquest aspecte trobem una gran disparitat entre els pisos de la Xarxa. Així, tot i que la mitjana en la data de construcció se situa a l'any 1952, aquesta pot variar molt en funció d'on es trobi el pis. El pis més antic data del 1820 i el més nou del 2005. Com és lògic, la gran majoria d'aquests pisos més vells els trobem en els barris més antics (com el districte de Ciutat Vella de Barcelona).

Normalment aquesta antiguitat no es veu tan reflectida en el manteniment interior dels pisos (en general bastant ben conservat gràcies a les millores i rehabilitacions realitzades per les entitats) com en l'estat de l'edifici o l'escala i en la manca d'ascensor en la gran majoria d'aquests, amb el condicionant que això suposa alhora d'escollir la tipologia d'usuaris.

3.3.3. Espai – places

També en aquest àmbit trobem un gran ventall d'opcions. Des dels 22 m² del pis més petit fins als 1.500 m² d'una casa, la superfície mitjana dels habitatges de la Xarxa se situa en 82,7 m².

Tanmateix aquesta dada no ens dóna gaire informació si no la posem en correlació amb el nombre de places que pot albergar l'habitatge.

En aquest sentit i tenint en compte que les famílies s'han comptabilitzat com a tres places i les famílies monomarentals com a dos, podem dir que de mitjana els pisos de l'XHI compten amb 4,6 places. Això significa una ràtio de pràcticament 18 m² per plaça (segons el Decret 259/2003, de 21 d'octubre, de la Direcció General d'Habitatge, la superfície útil mínima per a dues persones és de 20 m) i una totalitat de 970 places.

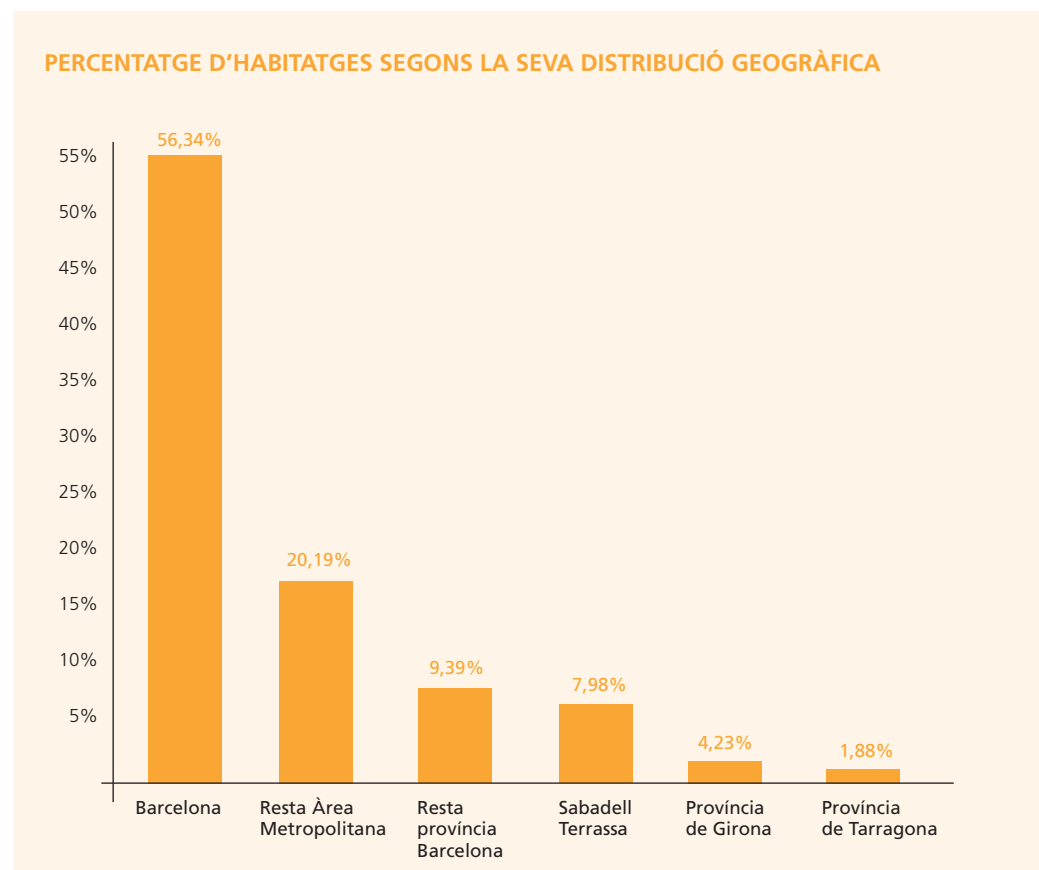

3.3.4. Situació geogràfica

La concentració geogràfica dels pisos de l'XHI en zones molt concretes respon a la mateixa concentració de les pròpies entitats a Barcelona i la seva àrea metropolitana i en menor mesura a les poblacions de Terrassa, Sabadell i Girona. Tot i que el preu de l'habitatge sigui més car en aquestes ciutats (especialment en les dues capitals de província) que en la resta del territori català, per qüestions logístiques les entitats es veuen obligades a tenir els habitatges en un radi d'acció pròxim a la seva seu.

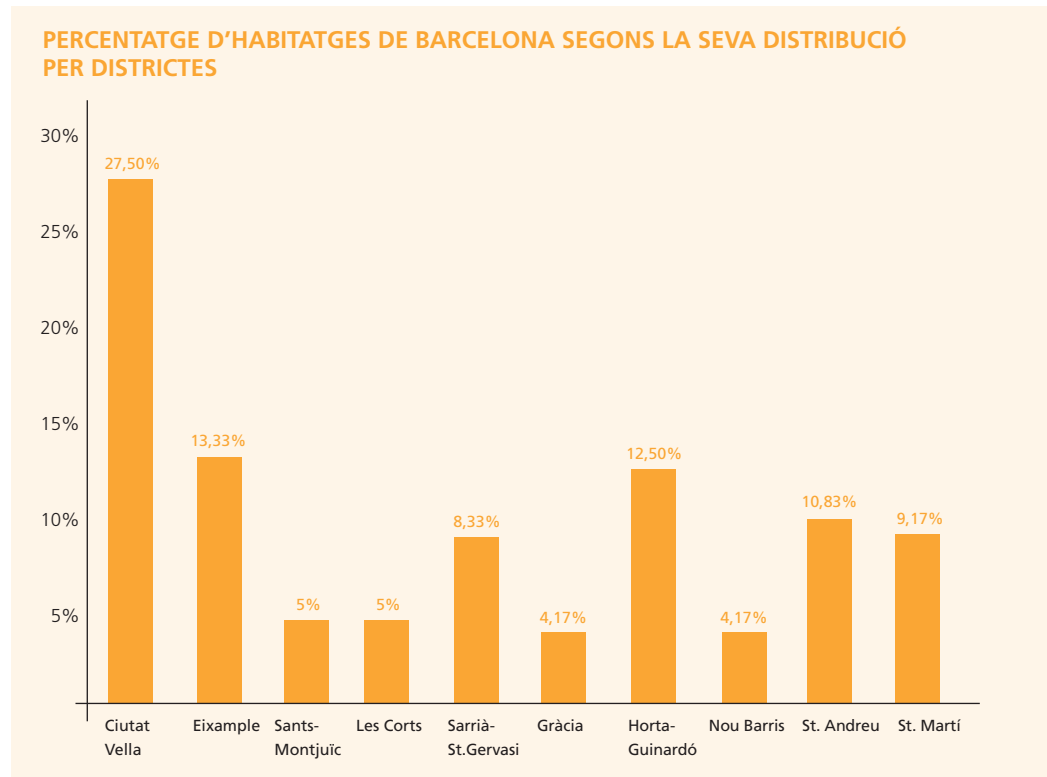
En aquest primer any de la Xarxa no hi ha hagut cap entitat ni cap habitatge de la província de Lleida.

S'ha volgut mantenir les ciutats de Sabadell i Terrassa separades d'altres possibles unitats geogràfiques més grans com la comarca del Vallès Occidental, per les característiques específiques d'aquests dos nuclis urbans en ple creixement i pel fet de ser la seu de diverses entitats de l'XHI.

Respecte a la distribució dels pisos dins la ciutat de Barcelona, la major presència es troba en el districte de Ciutat Vella (especialment en els barris del Raval, Sant Pere – Santa Caterina i la Barceloneta), districte que acull i històricament ha acollit moltes d'aquestes entitats.

3.4. Metodologies d'intervenció amb habitatges d'inclusió en problemàtiques d'exclusió social i residencial.

Les entitats que conformen l'XHI presenten entre si un alt grau d'heterogeneïtat. Aquesta multiplicitat d'enfocaments i trajectòries, que ja es pot observar en el breu resum de cada una de les entitats que fèiem en l'apartat 3.1., té una expressió molt clara quan analitzem les diferents metodologies que les entitats utilitzen per realitzar la seva tasca d'inclusió social.

En aquest apartat ens interessa destacar aquesta heterogeneïtat, però sobretot assenyalar alguns elements comuns de les esmentades metodologies i de la forma en la qual les entitats les utilitzen i adapten per convertir els recursos d'habitatge en eines per a la inclusió social. Per a això, farem un recorregut per alguns dels aspectes que ens semblen més significatius, referent al temps d'estada, les normes d'utilització i pactes que l'entitat estableix amb els usuaris, el preu que aquests paguen d'acord amb la seva situació i, finalment, el tipus de treball que es realitza amb ells. Abans, i com un aspecte molt rellevant dins de la caracterització de l'XHI que pretenem realitzar en aquest informe, tractem de resumir i definir les principals formes d'enfocar la supervisió i el treball als habitatges en funció del grau de tutela per part de l'entitat.

3.4.1. Graus de tutela i supervisió

Els habitatges que gestionen les entitats que conformen l'XHI compten amb diferents tipus de supervisió, en funció de les seves necessitats i el seu pla de treball, que poden implicar diferents intensitats i estratègies. Això és necessari no només per adaptar d'una forma adequada el treball que es desenvolupa amb els usuaris d'acord amb la seva situació i grau d'autonomia, sinó també per planificar els recursos humans i materials necessaris per al bon funcionament de la intervenció. En funció dels esmentats recursos i de la forma en la qual les entitats defineixen la relació dels usuaris amb el recurs, hem categoritzat els habitatges subvencionats per l'XHI en tres tipus generals, de major a menor tutela, que en tot cas s'han d'entendre com a abstraccions d'una diversitat que en realitat és molt més flexible i heterogènia. En conseqüència, el grau de tutela o seguiment s'ha d'entendre com un contínuum els extrems del qual podrien situar-se, per una part, en recursos amb un grau de tutela molt intensiu (residències, certs centres, comunitats terapèutiques, etc.) i, per una altra, en l'habitatge normalitzat o autònom (sense cap tipus d'intervenció).

Les diferències entre entitats tenen una expressió molt clara quan analitzem les diferents metodologies utilitzades per realitzar la seva tasca d'inclusió social.

Els habitatges que gestionen les entitats que conformen l'XHI compten amb diferents tipus de supervisió, en funció de les seves necessitats i el seu pla de treball, que poden implicar diferents intensitats

L'elecció de determinats adjectius per definir-los (assistit / dirigit, amb suport i supervisat) és complexa, ja que existeixen diversos enfocaments i propostes conceptuals sobre això, i els esmentats adjectius no sempre s'adeqüen totalment a la tasca que hi desenvolupa l'entitat. A més, els esmentats tipus no s'han d'establir exclusivament com un itinerari que necessàriament tots els usuaris dels habitatges d'inclusió hagin de complir, ja que, segons el tipus d'usuari i els objectius d'intervenció, els recursos esmentats s'adapten i donen peu a altres fases d'intervenció que no han de desenvolupar-se pas dins d'un recurs residencial. Dit això, els tipus d'habitatge d'inclusió que tractem de caracteritzar breument són:

a) Habitatge assistit / dirigit

Es tracta del tipus d'habitatge tutelat amb un major grau de tutela. Inclou els habitatges amb una presència constant de personal de l'entitat, generalment de 4/5 dies per setmana com a mínim. També bastant habitualment, i depenent del tipus de recurs o de les necessitats d'intervenció, els professionals passen la nit a l'habitatge i/o disposen d'un espai propi. Els habitatges assistits / dirigits poden considerar-se, en general, com un recurs (de vegades un primer esglaió) destinat a la motivació de l'usuari i a l'inici del treball en certes qüestions bàsiques, com habilitats socials, assessorament legal, inserció sociolaboral, etc. No obstant això, i malgrat el grau de tutela, l'autonomia ja pren en aquests recursos un paper fonamental, de cara tant al desenvolupament dels processos d'intervenció en l'habitatge com al possible pas futur a recursos amb un grau menor de tutela.

b) Habitatge amb suport

El següent tipus, en grau de tutela, és l'habitatge amb suport. En aquest tipus de recursos es combina una presència menys constant del professional, una o diverses vegades per setmana, amb la intenció de potenciar l'autonomia de l'usuari en diferents àmbits, aprofundint en alguns dels quals poden haver estat treballats (en cas de seguir un itinerari

d'inclusió en recursos residencials) a l'habitatge assistit / dirigit. En aquest sentit, l'habitatge amb suport respon més a la lògica de l'acompanyament i de l'inici de l'autogestió que a una tutela constant per part dels professionals, si bé el treball en els esmentats àmbits continua sent bastant intens.

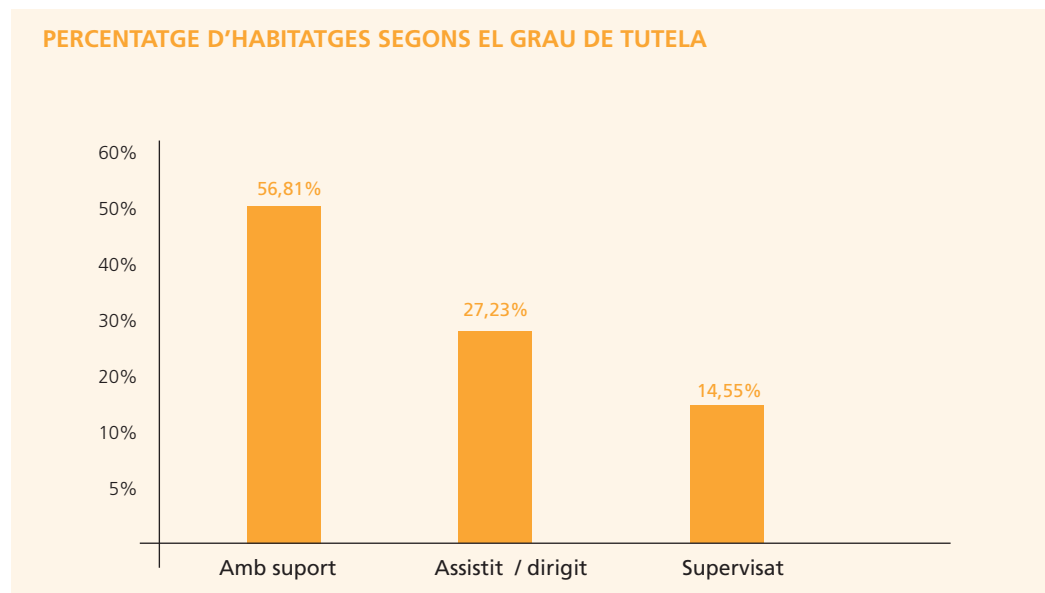
c) Habitatge supervisat.

Es tracta de l'habitatge amb un menor grau de tutela i per tant, en certs aspectes, la més propera a una situació d'autonomia total en habitatge propi. El seguiment, que té una periodicitat que pot anar de visites setmanals / mensuals a ser determinat en funció de la demanda dels usuaris, és, per tant, d'una intensitat molt menor, i es fonamenta bàsicament en l'acompanyament i assessorament, si bé poden continuar treballant-se certs aspectes relacionats amb la inclusió social i laboral. La supervisió pot realitzar-se a través de diferents mitjans: presencialment, telefònicament o en dependències de l'entitat. També, depenent de l'entitat i de la metodologia d'intervenció, les visites de supervisió poden estar pautades prèviament o respondre a gestions concretes, o ser realitzada sense previ avís per comprovar la situació del recurs o l'adequació als objectius de l'entitat.

Com s'ha esmentat abans, el grau de tutela per a cada pis es revisa d'acord amb els objectius i el desenvolupament dels programes d'intervenció i les necessitats dels usuaris. En aquest sentit, pot ocórrer que, en un moment donat, es consideri oportú augmentar o reduir el grau de tutela, com una forma de potenciar certs aspectes o de frenar alguns problemes que puguin presentar-se (per exemple, que s'ajudi a un nou usuari a adaptar-se a un habitatge ja en funcionament, o d'intervenir en un conflicte que afecti la convivència en l'habitatge). A més, es podrien assenyalar multitud de tipus específics dins o combinant aspectes d'aquestes categories, establint tipologies específiques d'acord amb les necessitats d'alguns col·lectius concrets amb què treballen les entitats de l'XHI o la necessitat de treballar certs aspectes d'una forma ràpida, a causa d'una situació immediata que cal resoldre (com succeeix amb els habitatges d'acollida i d'urgència).

Encara que en funció del moment una part dels habitatges pugui no coincidir amb aquesta categorització hem classificat tots els habitatges gestionats l'any 2006 per les entitats de l'XHI en funció del seu grau de tutela. Com es pot observar en el gràfic següent, elaborat a partir de les respostes de les entitats per a 210 dels pisos que gestionen les entitats, la tipologia d'habitatge supervisat és la més abundant, amb un 56,81% dels habitatges (122 habitatges). El segueix la tipologia d'habitatge assistit / dirigit, amb un 27,23% (59) i la d'habitatge amb suport, amb un 14,55% dels habitatges (32).

El grau de tutela per a cada pis es revisa d'acord amb els objectius i el desenvolupament dels programes d'intervenció i les necessitats dels usuaris.

No obstant això, es pot apuntar que bona part dels pisos supervisats (82 d'un total de 122) pertanyen a les dues entitats de l'XHI que més habitatges gestionen (Fundació Privada Foment de l'Habitatge Social i Fundació Benallar).

Segons l'entitat, el grau de tutela i altres factors, el seguiment de l'estada al pis és realitzat per personal de l'entitat (generalment educadors socials), per voluntaris o altres figures que col·laboren amb aquesta. També es dona el cas, a vegades, d'entitats que gestionen qüestions generals relatives a l'habitatge d'inclusió, en tant que el seguiment (d'intensitat major o menor) és realitzat per professionals d'altres administracions o entitats implicades. Atesa la variabilitat de situacions i enfocaments, a vegades es combinen alguns d'aquests perfils. Pel que fa als espais de seguiment i intervenció, aquests no sols fan ús, quan existeixen o són necessaris, d'espais concrets a l'habitatge, sinó també dels de l'entitat i d'altres espais d'intervenció, amb la qual cosa s'amplia el desenvolupament del pla de treball amb els usuaris a àmbits no exclusivament residencials.

3.4.2. Temps màxim d'estada

Un altre aspecte significatiu dels diferents enfocaments metodològics de les entitats de l'XHI és el temps màxim o previst d'estada dels usuaris als habitatges d'inclusió. Segons estableix el Decret 244/2005 de desplegament del Pla pel dret a l'habitatge 2004-2007, els habitatges gestionats per les entitats que conformen l'XHI es consideren recursos per atendre la necessitat d'habitatge de persones en situació de risc social, que alhora necessiten una tutela i/o un seguiment especial durant un període de temps de durada curta o llarga. Per tant, una característica compartida, en major o menor grau, pels habitatges subvencionats per l'XHI és el caràcter temporal de la intervenció mitjançant el recurs habitacional, precisament per entendre aquest com una eina que, junt amb d'altres, permeti als usuaris superar aquesta situació de risc social, per fer avançar cap a posicions tan autònomes com sigui possible.

Tanmateix, i com és lògic atesa la diversitat d'usuaris i problemàtiques que les entitats aborden, el procés temporal esmentat pot i ha d'adaptar-se a les necessitats específiques dels usuaris i a la pròpia evolució de la seva situació. Cal tenir en compte que un gran nombre d'entitats compta amb habitatges que dedica a tipus d'intervenció diferents, moltes vegades formant un itinerari, i que per tant els esmentats recursos necessiten un temps d'estada diferent. Aquest, a més, generalment és flexible, donada la necessitat d'adaptar el treball amb els usuaris als objectius del pla de treball de l'entitat. Per tant, els diferents temps màxims d'estada que estableixen les entitats s'han d'entendre, en la major part dels casos, com una estimació, més que com un límit estricte.

Com dèiem abans, la diversitat en aquest sentit entre entitats i habitatges és molt àmplia, anant d'un mes (per exemple, en habitatges d'urgència) a 60 mesos (generalment en habitatges sotsarrendats a famílies). La mitjana de temps màxim d'estada, elaborada a partir de les respostes de les entitats per a 183 pisos (en d'altres no és aplicable o necessita una flexibilitat que no permet donar una resposta exacta) és de 17 mesos. En altres paraules, l'usuari mitjà de l'XHI, des de la seva entrada en el recurs (sigui aquest el seu primer contacte amb l'entitat o vingui d'un altre recurs d'aquesta) l'utilitzaria durant 17 mesos, durant els quals, segons els paràmetres que veurem a continuació, desenvoluparia diferents processos al si de l'entitat.

El temps màxim d'estada dels usuaris en els habitatges d'inclusió ha d'adaptar-se a les seves necessitats específiques i a la pròpia evolució de la seva situació.

3.4.3. Normes d'utilització i pactes amb l'usuari

Durant l'estada dels usuaris a l'habitatge, les entitats acostumen a regular els diferents aspectes de la convivència mitjançant algun tipus de normativa o document, que a vegades es formalitza com un reglament intern, que físicament se situa en un lloc visible de l'habitatge i en altres, a més, com un conveni firmat per l'usuari (a vegades adaptat a la seva situació). Els esmentats pactes amb els usuaris acostumen a consistir fonamentalment en una normativa de convivència i desenvolupament del procés de treball amb l'entitat, incloent-hi aspectes com certes normes bàsiques d'utilització de l'habitatge, d'ús dels espais comuns, de relació amb altres usuaris, amb els veïns i amb els voluntaris o treballadors de l'entitat, resolució de conflictes o horaris, a més d'altres qüestions específiques (com pot ser el consum d'alcohol o altres substàncies o les visites). Es tracta, en resum, d'una formalització de certes pautes de convivència, que també poden ser diferents en funció dels objectius de la intervenció de l'entitat o del tipus de seguiment que es realitza a l'habitatge. A més, en certs casos, la normativa es negocia amb els usuaris, com una eina que permet treballar aspectes del procés d'inclusió social des de la perspectiva i les necessitats dels usuaris. Una altra eina associada a les esmentades normes de convivència són les reunions o assemblees que moltes entitats realitzen als habitatges que gestionen.

De les entitats que conformen l'XHI, la majoria té establert, dins del programa d'intervenció a través dels habitatges d'inclusió, una quota o quantitat que els usuaris han de satisfer (generalment de forma mensual). Referent als enfocaments metodològics, l'esmentada quota acostuma a ser un mitjà, evidentment combinat amb d'altres, de vincular els usuaris i fomentar l'entrenament en habilitats de gestió i autonomia sobre la base del recurs residencial. La quantitat en qüestió és diferent, depenent generalment de les possibilitats econòmiques dels usuaris que utilitzen el recurs: a vegades es tracta d'una quantitat simbòlica, mentre que en d'altres consisteix en una part proporcional de les despeses (aigua, llum, gas, etc.). També pot ocórrer que aquestes despeses es planifiquin a través d'un fons comú de despeses, com en els pisos compartits. Tanmateix, i depenent de les situacions d'exclusió que les entitats aborden, aquesta quota o bé no té sentit i no pot ser plantejada (per una absència immediata de possibilitats socioeconòmiques) o bé no pot ser satisfeta en part o en la seva totalitat (en moments concrets o sistemàticament). En aquests casos, que ocorren amb certa freqüència (la qual cosa és comprensible atesa la difícil situació en la qual una part dels usuaris es troben), és generalment l'entitat la que assumeix aquestes despeses. A més, la quota depèn també del tipus de vinculació pis / entitat i del grau de tutela: per exemple, per als pisos supervisats que són sotsarrendats a famílies durant un temps determinat, aquestes paguen l'import de lloguer i les despeses que l'estada genera,

Durant l'estada dels usuaris a l'habitatge, les entitats acostumen a regular els diferents aspectes de la convivència i del desenvolupament del procés de treball amb l'entitat mitjançant algun tipus de normativa o document.

si bé altres aspectes, com el manteniment o el mateix pagament del lloguer en les ocasions en les quals aquest no pot ser satisfet en la seva totalitat són assumits per les entitats. En l'altre extrem, ens trobem també amb pisos assistits on els usuaris no només no paguen quotes sinó que reben un abonament, més o menys fix, per a les seves despeses quotidianes.

També es dóna el cas de places en conveni amb administracions que cobreixen les despeses d'aquests usuaris. Donada aquesta multiplicitat de situacions, i el fet que a vegades estem parlant d'usuaris individuals, mentre en d'altres ho fem d'unitats familiars, no és possible realitzar en aquest moment una estimació del preu mitjà que paguen els usuaris dels pisos gestionats per les entitats que conformen l'XHI, encara que és un aspecte que, amb vista a aprofundir en el coneixement de la tasca que aquestes desenvolupen, seria recomanable analitzar en un futur.

D'entre els aspectes relacionats amb el funcionament dels habitatges d'inclusió, un altre de fonamental és l'acompanyament en la gestió domèstica, en aspectes com la gestió de les despeses, aspectes relatius al lloguer, o tasques de manteniment a l'habitatge. Depenent del cas, i en bona també del grau de tutela, aquesta va des d'una manutenció, manteniment i neteja a càrrec de l'entitat fins a una gradual presa de responsabilitat per part dels usuaris en aquests temes, utilitzada com una eina per fomentar l'autonomia dels usuaris, que en el cas dels pisos supervisats acostuma a acabar sent realitzada gairebé exclusivament per l'usuari, amb acompanyaments puntuals en cas de necessitat. Per a una part dels habitatges, fonamentalment en aquells en què existeix un treball més intensiu per part de l'entitat, aquestes i altres qüestions es discuteixen a partir de reunions, grups de treball o assemblees com un mecanisme que incorpora no només la presa de decisions col·lectives com una eina de treball en habilitats socials i altres aspectes, sinó també com una forma de contribuir a la presa de responsabilitat dels mateixos usuaris referent a la gestió de tot el que implica l'ús de l'habitatge.

3.4.4. Planificació de la intervenció i itineraris

Les qüestions relacionades amb la planificació de la intervenció i els diferents itineraris són, com les anteriors (probablement fins i tot més), d'una complexitat i heterogeneïtat que ens és impossible reflectir en aquest informe. En tot cas, el que ens interessa és abordar-les realitzant un breu resum d'alguns dels seus trets fonamentals, i donant compte, fins i tot d'una forma incompleta, de la gran quantitat d'àmbits que les entitats que formen l'XHI toquen en el procés de treball amb els usuaris.

Com es va apuntar en la introducció i en el primer apartat d'aquest informe, l'habitatge és, alhora, una dimensió i una eina fonamental en el procés d'inserció de les persones en situació d'exclusió social. En aquest sentit, l'habitatge com a eina metodològica i de suport ha de ser enfocat com un element dins de processos multifactorials, que han de ser abordats des d'un pla integral que els entengui com a transversals els uns als altres, segons quins siguin els factors que més estiguin influïent en la situació d'exclusió o de risc d'exclusió social.

Segons la informació recollida de les entitats durant aquest any, moltes van començar els projectes d'intervenció amb els usuaris i, posteriorment, es van veure en la necessitat d'aconseguir un habitatge per satisfer necessitats bàsiques, sense les quals no era possible realitzar un treball integral amb els usuaris. D'altres han orientat des de l'inici la seva activitat a les qüestions d'habitatge, com un aspecte transversal més que està incidint en situacions d'exclusió social. En definitiva, les unes i les altres mostren amb la seva pràctica diària, independentment de les diferències en els seus enfocaments metodològics, que l'habitatge és un recurs i una eina imprescindible per a la intervenció en multitud d'àmbits.

A partir dels esmentats àmbits d'intervenció o tipus d'usuaris, cada entitat de les que conformen l'XHI compta amb especificitats quant al seu enfocament metodològic i al plantejament dels projectes que realitza. Seria massa llarg i complex (tampoc no és l'objectiu d'aquest informe) donar compte de tots els projectes i activitats que les entitats realitzen, i que complementen o utilitzen com a suport els habitatges d'inclusió. Per tant, simplement tractarem a continuació de mostrar, en termes generals, alguns d'aquests projectes dirigits als usuaris i exclourem aquells que, fins i tot sent fonamentals, no estan directament relacionats amb els habitatges d'inclusió.

Donat el tema que ens ocupa, un primer àmbit d'intervenció per part de les entitats, que ens interessa ressaltar, és el dels projectes que incideixen en les problemàtiques d'habitatge dels usuaris/es. En aquest sentit, podem trobar un ampli ventall d'activitats que intenten assessorar, intervenir i facilitar l'accés dels usuaris a un habitatge en condicions dignes i favorables: la recerca activa d'habitatge (directament per part dels professionals o voluntaris, o bé a través de l'acompanyament i l'assessorament), la mediació en el lloguer, la

Les entitats mostren amb la seva pràctica diària, independentment de les diferències en els seus enfocaments metodològics, que l'habitatge és un recurs i una eina imprescindible per a la intervenció en inclusió social.

recerca de pisos compartits (com un recurs adequat per als usuaris que econòmicament no poden accedir individualment a un habitatge) i altres (que inclouen l'acompanyament en altres aspectes relatius a l'habitatge, l'aval solidari del lloguer per part de l'entitat, etc.). Evidentment, i depenent de les problemàtiques que les entitats aborden, aquest tipus de projectes és més o menys necessari, però és significatiu assenyalar que més de la meitat de les entitats incorporen algun d'aquests aspectes als seus projectes d'intervenció.

Un segon grup d'activitats, que incorporen la pràctica totalitat de les entitats és el de l'assessorament, molt específicament el de tipus legal, i molt necessari en determinats processos que poden incidir en situacions de risc d'exclusió social.

El tercer gran conjunt d'activitats de les entitats es concentra en la formació i el suport en la millora de certes habilitats bàsiques. La realització de tallers sobre diferents qüestions (idioma, familiarització amb l'entorn, informàtica, etc.) i sobretot el treball en habilitats socials bàsiques són activitats que una gran majoria d'entitats incorporen en els seus projectes d'intervenció.

Un últim gran grup –que ja ha estat tractat àmpliament en un altre informe de la Fundació Un Sol Món (Generant il·lusions, promovent canvis. 5 anys de suport a projectes d'inserció laboral) i que, per tant, sols esmentem breument-, estaria format per la inclusió sociolaboral i les habilitats necessàries per fomentar-la, i es concretaria en activitats com a tallers prelaborals, mediació en la recerca de treball o la gestió per part de les mateixes entitats de borses de treball o de centres ocupacionals. Si bé les dues primeres estan més esteses entre les entitats de l'XHI (més de la meitat incorporen tallers prelaborals o realitzen algun tipus de mediació en aquest àmbit), les dues últimes (borses de treball i centres ocupacionals) compten també amb un pes molt significatiu dins de les entitats, i suposen una eina d'inclusió fonamental dins dels seus plans d'intervenció.

Respecte als itineraris d'intervenció a través dels quals es treballen els aspectes assenyalats en els apartats anteriors, les diferents fases no sempre es corresponen, com assenyalen abans, amb un determinat recurs o tipus d'habitatge tutelat. La variabilitat en aquesta qüestió entre les entitats és també enorme, i va d'itineraris que planifiquen tot el procés d'intervenció a partir del pas per diferents habitatges d'inclusió a altres que en realitzen una bona part a les dependències de l'entitat o en altres recursos propis o coordinats amb altres administracions o entitats.

L'itinerari d'intervenció acostuma a començar bé per la derivació des d'un altre servei (sigui aquest una altra entitat o una administració) o bé per una demanda directa des de l'àmbit del possible usuari. Després d'una primera avaluació, és habitual consensuar un pla de treball transversal adaptat a les necessitats i la situació de l'usuari, que sol tenir una dura-

Els àmbits generals d'intervenció de les entitats amb els usuaris són: habitatge, assessorament legal, formació, suport en la millora d'habilitats bàsiques i inserció laboral

L'itinerari d'intervenció acostuma a començar bé per la derivació des d'un altre servei (sigui aquest una altra entitat o una administració) o bé per una demanda directa des de l'àmbit del possible usuari.

Quan es consideren assolits tots o part dels objectius d'evolució es dóna per finalitzat el procés d'intervenció de forma gradual i pot produir-se una derivació de l'usuari cap altres recursos o bé la sortida al medi "obert".

da determinada, d'acord amb els objectius de la intervenció, i és renovable al cap d'aquell període. El pla de treball, en la majoria de les entitats, es formalitza amb la firma d'un compromís per part de l'entitat i l'usuari/a, que en pot incloure també algunes de les normes de convivència i pactes d'utilització que hem esmentat abans. El pla de treball és la guia fonamental de la intervenció que l'entitat realitza amb l'usuari i, generalment, s'adapta i adequa en funció del seu desenvolupament, en contacte amb els professionals o voluntaris de l'entitat. Es tracta, per tant, d'itineraris individualitzats.

Ja que l'objectiu final és aconseguir que el treball serveixi per incidir en la inclusió social dels usuaris, quan es consideren assolits tots o part dels objectius (si bé existeixen abandonaments i altres condicionaments externs que, a vegades, obliguen a marcar temporalitats diferents) es dóna per finalitzat el procés d'intervenció en el context de l'entitat. En tot cas, es pot assenyalar que aquest procés, de la mateixa manera que els anteriors, s'intenta realitzar sempre d'una forma gradual i tan poc brusca com sigui possible. En aquell moment pot produir-se una derivació cap altres recursos o bé la sortida al medi "obert", que implica ambdues, en tot cas, una disminució del vincle amb l'entitat recolzant-se en el nivell d'autonomia aconseguit. La primera implica, necessàriament, cert grau de coordinació amb altres agents, que les entitats que formen l'XHI, en general, desenvolupen d'una forma àmplia i constant. En el segon cas, els recursos més habituals solen ser aconseguits a partir la xarxa de suport familiar i la social (sigui aquesta última anterior o construïda durant el període de pas per l'entitat), si bé en certs casos, i en absència d'aquestes i de recursos per afrontar la nova etapa d'una forma individual, l'usuari passa per una situació transitòria que a vegades torna a necessitar intervenció. En aquest sentit, un aspecte que hem constatat durant les visites a les entitats, és la falta de recursos adequats (com habitatges compartits) que permetin a certs usuaris una sortida gradual de l'entitat a partir d'un recurs adaptat a les seves necessitats.

En qualsevol dels casos anteriors, i tant per avaluar el grau de consecució dels objectius d'intervenció com per consolidar els projectes d'inclusió, es fa necessari un cert seguiment de l'evolució dels usuaris. Aquest es realitza d'una manera diversa per part de les entitats, a partir d'entrevistes, visites i informes o valoracions de la situació de l'usuari. No hi ha, en la major part dels casos, una periodicitat o durada establerta per al seguiment, si bé per a les que ho estableixen la primera va variant en intensitat al llarg del temps i l'última comprèn un període de 6 mesos a 2 anys.

El seguiment, degut sobretot a la mobilitat dels usuaris, presenta diferents dificultats per dur-se a terme, i per tant una majoria d'entitats el realitza exclusivament a partir

de la petició dels usuaris, si bé continuen esforçant-se perquè existeixi un vincle, malgrat que aquest, necessàriament, es va debilitant a mesura que passa el temps. En aquest sentit, moltes entitats destaquen que s'acaben convertint en un referent per als usuaris, que entren en contacte amb elles de tant en tant per comentar-los la seva situació o demanar assessorament o suport en alguna qüestió específica. En altres casos, s'estableix el seguiment a partir de la coordinació amb altres entitats, administracions o empreses que mantenen o inicien el vincle amb l'usuari, creant a vegades uns plans específics de coordinació i assessorament.

3.5. Anàlisi de les relacions entre les entitats

3.5.1. Introducció a l'anàlisi de xarxes socials

A més de les qüestions anteriors, i ja que l'XHI, com el seu nom indica, pretén funcionar no solament com una estructura de suport a la feina que desenvolupen les entitats, sinó també com un espai de relació i col·laboració entre elles, hem considerat pertinent analitzar de forma breu la forma que, actualment, està articulada la xarxa. Per fer-ho, hem utilitzat l'anàlisi de xarxes socials, que podria definir-se com una tècnica que "s'ocupa de l'estudi de les relacions entre una sèrie definida d'elements (persones, grups, organitzacions, països i fins i tot esdeveniments). A diferència de les anàlisis tradicionals [...] l'anàlisi de xarxes socials incorpora les relacions i no només els atributs dels elements." (Molina, 2001:13). En altres paraules, el que ens ha interessat analitzar en aquest apartat (d'una forma molt superficial) són les relacions existents entre les diferents entitats que actualment formen l'XHI, més que les seves característiques específiques.

A partir de les xarxes esmentades, s'intenten representar dos aspectes: en primer lloc, el coneixement entre les diferents entitats (quines entitats es coneixen entre si) i, en segon lloc, la possible xarxa de col·laboració que ja estava present entre elles (quines entitats ja han estat col·laborant abans o durant aquest primer període de posada en marxa de l'XHI). La informació necessària per dibuixar la xarxa ha estat recollida a partir de dues preguntes que formaven part d'un qüestionari enviat a totes les entitats, en les quals cada una havia de marcar diferents relacions en una llista tancada de les entitats que en aquell moment conformaven l'XHI. Són les següents:

- 1- Quines d'aquestes entitats, que treballen amb habitatges d'inclusió, coneixeu?
- 2- Amb quines d'aquestes entitats heu treballat?

Les respostes obtingudes (codificades com a 0 = absència de relació; 1= presència de relació) es van introduir en el programari d'anàlisi de xarxes socials Ucinet 6 (Borgatti et al. 2002), que formà una matriu de dades de mode 1 (amb igual nombre de columnes i files), per després representar-les mitjançant el programari Netdraw. És necessari apuntar que aquest programari ofereix possibilitats molt més àmplies per analitzar xarxes socials, i que en aquest cas ens hem limitat a utilitzar-lo per representar gràficament l'estructura de xarxa. Per tant, no s'han d'observar aquestes representacions més que com una forma orientativa de visualitzar l'XHI, en el moment concret de recollida de les dades

Per analitzar la forma que, actualment, està articulada l'XHI hem utilitzat l'anàlisi de xarxes socials que intenta representar dos aspectes: el coneixement entre les diferents entitats i si col·laboren entre elles.

utilitzades. Per realitzar una anàlisi més profunda seria necessari que les dades recollides fossin més extenses i exactes per a cada una de les entitats. En aquest sentit, i encara que la tècnica de l'anàlisi de xarxes és molt potent, en aquest apartat només hem pretès observar breument l'estructura de la xarxa, obviant el càlcul d'altres variables (centralitat, intermediació, proximitat, etc.), que també podria ser interessant analitzar en un futur.

A més, es poden esmentar alguns possibles problemes que podrien afectar la fiabilitat de la informació, més fins i tot si l'estiguéssim analitzant d'una forma estricta. En primer lloc, falta informació d'una de les 37 entitats, la qual cosa, malgrat no invalidar les dades disponibles per a les altres, podria modificar lleugerament l'estructura global de la xarxa. En segon lloc, i a causa de la diferència entre els moments de recepció de la informació per a l'anàlisi, algunes de les entitats encara no formaven part de l'XHI i, per tant, poden no haver estat esmentades per la resta. No obstant això, a les dues preguntes (coneixement i col·laboració) es va afegir un camp obert en el qual es podien citar entitats que no apareguessin a la llista. Aquestes han estat tingudes en compte en dos sentits: com una forma de conèixer noves entitats de cara a l'ampliació futura de la xarxa i, en cas de tractar-se d'entitats que ja formaven part d'ella però no apareixien en aquell moment, com una resposta afirmativa quant al coneixement de l'entitat per part de la qual responia a la pregunta. Finalment, i a causa de la utilització en l'enquesta del nom complet de l'associació o de les seves sigles, algunes de les entitats poden no haver estat reconegudes, quan en realitat sí que podien ser-ho. A aquestes dificultats cal afegir-hi la possibilitat que les preguntes hagin estat enteses de diferent manera per part de cada entitat (o persona) que ha respost.

No obstant això, i com ja apuntàvem abans, les xarxes que es presenten a continuació només tenen l'objectiu de presentar visualment l'XHI, sense pretendre avaluar ni fer propostes sobre el paper de cada una de les entitats en ella, i per tant creiem interessant presentar-les, malgrat les possibles modificacions que podrien haver-hi per tots els factors que hem comentat anteriorment.

3.5.2. Proposta d'anàlisi de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió

Com ja hem comentat, les respostes de totes les entitats han produït, en introduir-les al programari Ucinet 6, dues xarxes diferents. La primera seria la xarxa de coneixement, entre unes entitats i altres. La segona determinaria l'estructura (actual) de possibles col·laboracions entre les entitats que formen l'XHI. A més, hem afegit a la representació la variable atributiva "província", que indica en quina província desenvolupa la seva activitat cada una de les entitats, i el nombre d'habitatges gestionats per l'entitat. Existeixen altres dades atributives que hem considerat i que potser seria interessant analitzar en un futur (col·lectius amb què treballa l'entitat, etc.) però que no eren necessaris de cara a representar l'estructura general de la xarxa.

Les representacions de la xarxa es realitzen a partir de nodes i línies: Cada un dels nodes correspon a una de les entitats que conformen l'XHI, i la seva situació està determinada pel nombre de relacions que parteixen o arriben a ell. Les línies, alhora, indiquen una relació entre elles. A més, el color de cada node representa la variable "província" i, a certes xarxes, la mida fa el mateix per al nombre d'habitatges gestionats per l'entitat que formen part de l'XHI.

- Barcelona
- Girona
- Tarragona

Figura 1. Color dels nodes segons províncies.

3.5.2.1. Xarxa de coneixement entre entitats de l'XHI

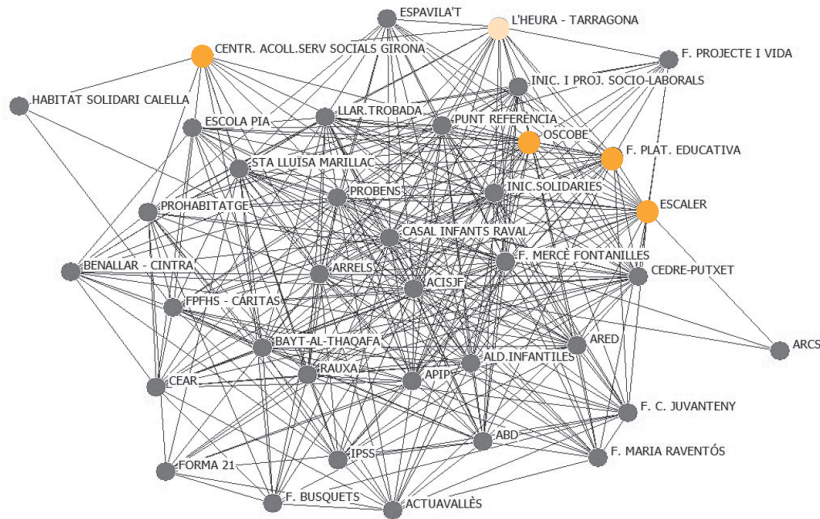

Figura 2. Xarxa de coneixement de l'XHI

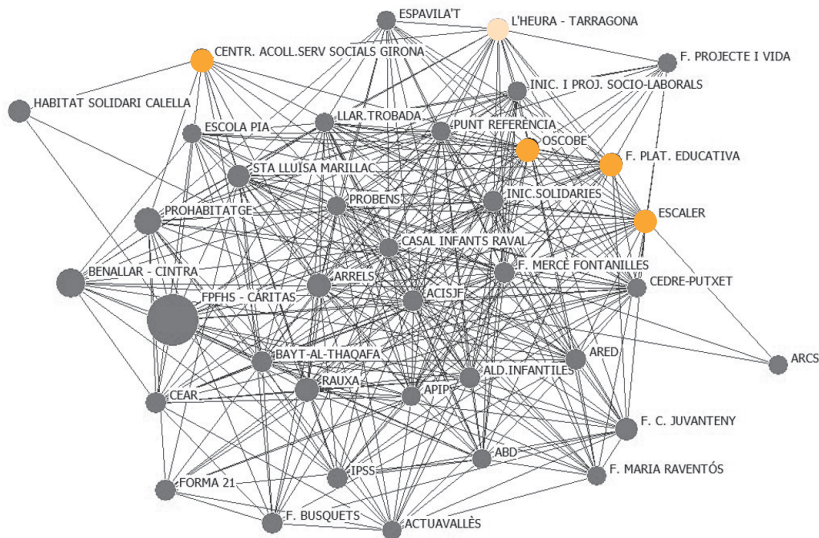

Figura 3. Xarxa de coneixement de l'XHI. Representació del nombre d'habitatges gestionats.

La xarxa presenta una alta densitat quant a relacions, la qual cosa indica un bon coneixement de les entitats de la resta de les quals formen l'XHI.

En les imatges anteriors s'observa la xarxa de coneixement entre les entitats, en la qual les línies indiquen relacions unidireccionals (una entitat en pot conèixer una altra, però no ha de passar en direcció contrària). La segona imatge representa la mateixa xarxa, però modificant la mida dels nodes en funció del nombre d'habitatges gestionats (a major mida, major nombre d'habitatges). Com es pot observar en ambdues, la xarxa presenta una alta densitat quant a relacions, la qual cosa indica un bon coneixement de les entitats de la resta de les quals formen l'XHI. Això suposa un bon punt de partida per a una xarxa que ha iniciat fa relativament poc temps el seu funcionament, i pot venir motivat tant per l'existència prèvia d'objectius i espais comuns d'actuació com per la proximitat territorial en el desenvolupament de les activitats de les entitats. Es pot destacar, en aquest sentit, la posició a la xarxa de les entitats que pertanyen a províncies diferents de la de Barcelona, un aspecte que seria interessant treballar en un futur.

En tot cas, el bon coneixement que existeix per part de les entitats de l'XHI de la resta d'entitats membres és un recurs interessant i imprescindible per al bon funcionament de la xarxa, i per tant ha de ser mantingut i fomentat per aquesta.

3.5.2.2. Xarxa de col·laboració actual entre les entitats de l'XHI

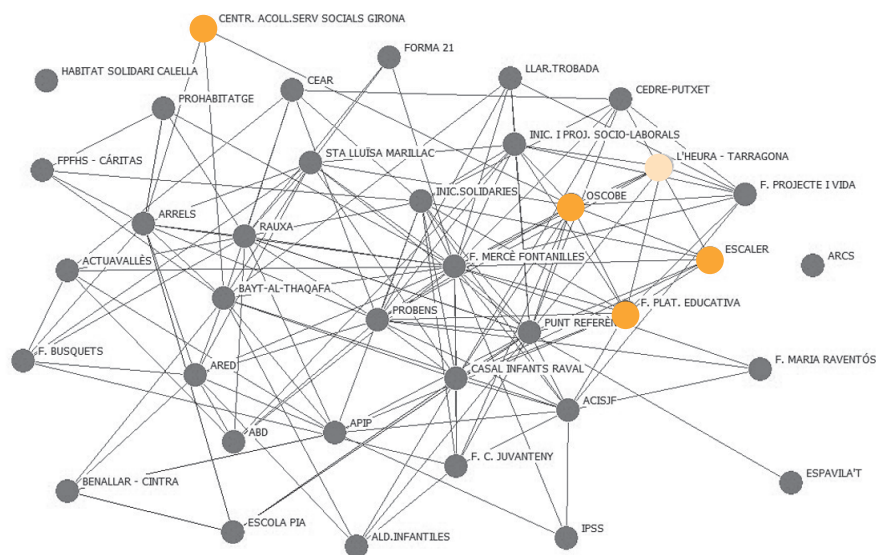

Figura 4. Xarxa de col·laboració de l'XHI.

La xarxa de col·laboració entre les entitats que formen l'XHI presenta una densitat de relacions sensiblement menor a la xarxa de coneixement entre entitats

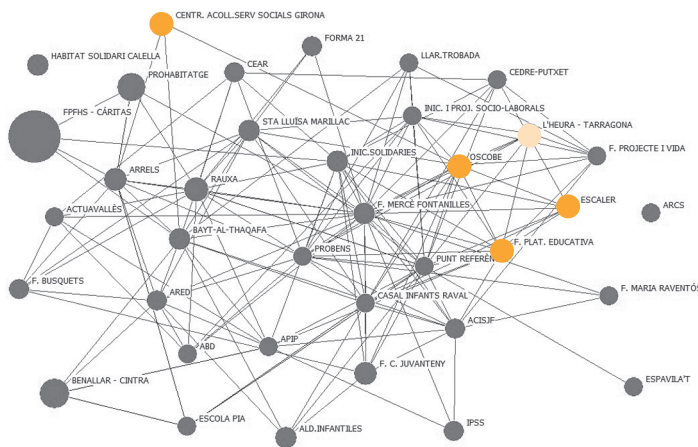

Figura 5. Xarxa de col·laboració de l'XHI. Representació del nombre d'habitatges gestionats

En comparació a l'anterior, la xarxa de col·laboració entre les entitats que formen l'XHI presenta una densitat de relacions sensiblement menor, en la qual es pot observar fins i tot que algunes de les entitats apareixen no connectades a la xarxa (no han esmentat la col·laboració amb cap de les entitats i viceversa). Però a més, la relació “col·laboració”, a diferència de “coneixement”, és una relació de caràcter mutu (s'entén que si una entitat col·labora amb una altra, aquesta última ha de presentar també la citada relació). Per tant, fent simètriques les respostes de les diferents entitats, i només representant les respostes que coincideixen per als dos nodes (entitats) implicades, la xarxa que obtenim és la següent:

Figura 6. Xarxa de col·laboració de l'XHI (simètrica)

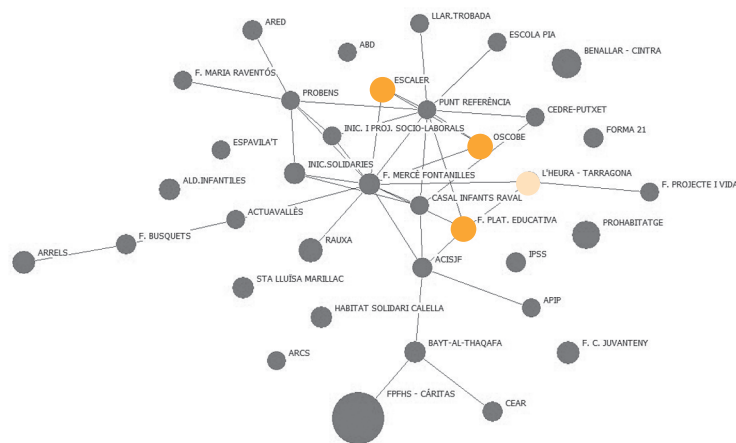

Figura 7. Xarxa de col·laboració de l'XHI (simètrica). Representació del nombre d'habitatges gestionats.

El resultat és una xarxa de col·laboració en la qual la densitat de relacions és molt menor, amb un bon nombre d'entitats que no estan connectades a la xarxa. En tot cas, aquest criteri és massa selectiu en la representació de relacions, i pot oferir la imatge d'una xarxa menys connectada del que realment està.

El que ens interessa fer ressaltar és la possibilitat que suposa l'XHI per a una col·laboració més intensa entre les entitats que la formen. Aquest desig ha estat expressat també per una bona part de les entitats en una tercera pregunta del qüestionari enviat, sobre la possibilitat de col·laboració en un futur. En bona part, i tal com plantejaven les respostes, les possibilitats de col·laboració entre les entitats han d'estar obertes, basant-se en les propostes comunes que es puguin anar plantejant en un futur. Aquesta última qüestió està íntimament lligada amb el que es planteja en els apartats següents, i pot resumir el breu esbós que suposen les xarxes presentades anteriorment: a mesura que la xarxa s'ampliï serà necessari aconseguir i mantenir bons canals de comunicació i col·laboració entre les entitats i potenciar els contactes en diferents àmbits d'activitat, a més d'integrar gradualment les noves entitats que s'hi vagin incorporant.

4. EL FUTUR DELS HABITATGES D'INCLUSIÓ A CATALUNYA

4.1. Problemàtiques comunes i propostes d'actuació

Més enllà del paper de l'XHI com a eina de suport a les diferents entitats que treballen la inclusió social mitjançant l'habitatge, aquest espai té la intenció de promoure una xarxa de col·laboració i intercanvi entre aquestes; un espai de connexió que permeti la difusió de les activitats de les entitats que ho conformen, i, al mateix temps, la reflexió i interlocució respecte a diferents problemàtiques que els afecten. D'entre elles, i a partir del contacte que hem mantingut durant aquest any amb les entitats, hi ha algunes que destaquen:

- Absència d'una legislació específica que reguli els habitatges d'inclusió i certes dificultats que poden derivar-se de les diferents normatives vigents.

- Dificultat (com una problemàtica compartida amb altres entitats del tercer sector) per fer previsions, a causa de les convocatòries anuals d'ajudes o subvencions, els retards en els pagaments, i els criteris de justificació de les esmentades ajudes.

- Problemes per a la captació d'habitatges per al treball de les entitats. Manca de recursos que cobreixin l'espai entre el treball dels usuaris amb l'entitat i l'accés a l'habitatge en el mercat normalitzat.

- Falta de difusió social de les activitats relacionades amb els habitatges d'inclusió social.

Més enllà del paper de l'XHI com a eina de suport a les diferents entitats que treballen la inclusió social mitjançant l'habitatge, aquest espai té la intenció de promoure una xarxa de col·laboració i intercanvi entre aquestes

El coneixement de les esmentades dificultats encara és superficial, però parteix de la idea bàsica que si el treball amb població en exclusió social des del tercer sector és ja molt complex, el seu abordatge mitjançant la utilització d'habitatges d'inclusió pot presentar unes dificultats específiques (i afegides) que és convenient explorar. En aquest sentit, la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió pot representar una oportunitat perquè entitats i especialistes posin en comú i reflexionin entorn de les problemàtiques que els afecten.

A partir del contacte que hem mantingut durant aquest any amb les entitats que integren la Xarxa, hem recollit algunes propostes inicials d'actuació per al desenvolupament futur de la xarxa en diferents àmbits, aprofitant aquesta forma d'organització en pro de millorar el treball. Aquí destaquem algunes, les quals podem ser agrupades en categories:

La **difusió** és, en primer lloc, un dels aspectes fonamentals de qualsevol iniciativa social. En el cas de l'XHI, la importància d'aquesta acció es planteja en un doble sentit: és necessària tant per donar a conèixer una iniciativa que s'està posant en marxa (i que per tant encara no és massa coneguda), així com per difondre el treball que les entitats que la conformen duen realitzant durant anys. Aquesta difusió, que pot tenir com a objectiu últim situar l'XHI com un referent en el tema dels habitatges d'inclusió social, es pot dur a terme a partir de diferents canals.

1. Difusió de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió

- 1.1. Difusió conjunta de l'XHI, mitjançant la realització de tríptics, una pàgina web, etc.
- 1.2. Realització d'un informe anual sobre la situació i les necessitats de l'habitatge d'inclusió social.
- 1.3. Realització de campanyes coordinades de sensibilització i denúncia de l'exclusió residencial.
- 1.4. Situar l'XHI com un referent social a Catalunya amb la intenció d'incidir en l'àmbit polític i social respecte als habitatges d'inclusió.

Un altre aspecte fonamental en la conformació d'una xarxa de col·laboració és el **coneixement entre les entitats** que formen part d'aquesta, així com dels seus recursos, activitats, etc. Aquesta informació hauria d'estar basada en una primera guia de recursos que permeti a totes les entitats conèixer i situar la resta, però que a més ha de ser actualitzada amb certa freqüència, perquè qualsevol entitat pugui conèixer, en qualsevol moment,

les activitats i projectes d'una altra entitat. Aquest coneixement mutu pretén servir com un primer pas per potenciar les xarxes de col·laboració entre entitats, així com per facilitar la incorporació de noves entitats a l'XHI.

2. Coneixement de recursos / entitats que conformen l'XHI

2.1. Elaboració d'un mapa / catàleg actualitzat de recursos que puguin ser d'utilitat a les entitats (tant els propis com els que depenen d'altres institucions.). Aquest catàleg podria estar estructurat de diferents maneres (per exemple, respecte a la problemàtica abordada).

2.2. Coneixement de les entitats que treballen en l'XHI: objectius, població destinatària, tipus d'intervenció, etc.

2.3. Informació actualitzada sobre les activitats i recursos que ofereix cada entitat.

2.4. Realitzar noves reunions amb altres entitats que treballen mitjançant habitatges d'inclusió, per realitzar nous contactes.

A més del coneixement mutu entre les entitats, és necessari establir mecanismes de **coordinació i transmissió d'informació**, tant referent a la difusió interna d'informacions com a la coordinació en qüestions específiques que es puguin abordar col·lectivament.

3. Coordinació de l'XHI / Coordinació entre les entitats

3.1. Establiment de canals de comunicació entre les entitats: p. ex. posada en marxa d'una xarxa a Internet per potenciar el contacte entre les entitats.

3.2. Continuar, a través d'aquest canal o d'uns altres, la transmissió d'informació sobre ajudes, convocatòries, lleis, etc.

3.3. Els mateixos interlocutors (en la mesura que es pugui) per a les qüestions relacionades amb la coordinació de l'XHI.

3.4. Organització de taules de coordinació per afavorir el treball en xarxa.

Una de les qüestions prèvies a abordar és la definició i ampliació dels objectius de l'XHI. A més dels definits prèviament per la legislació i pel desenvolupament de la Xarxa durant aquest primer any, podria ser molt útil consensuar certs aspectes del paper de l'XHI

entre les diferents entitats que la conformen, tant per definir objectius comuns com per abordar objectius específics segons els diferents àmbits d'actuació.

4. Definició d'objectius de l'XHI

- 4.1. Consensuar el paper de l'XHI entre totes les entitats i les entitats gestores.
- 4.2. Definició d'objectius comuns, concrets i precisos, a partir de les necessitats, problemàtiques i característiques concretes de cada entitat
- 4.3. Definició d'objectius específics, en funció de diferents metodologies o àmbits d'actuació i que permetin el treball entorn d'experiències específiques d'intervenció.
- 4.4. Creació de comissions o grups de treball en funció d'aquests objectius.

Quant a la gestió de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió i dels recursos disponibles a través d'aquesta, algunes entitats han proposat l'elaboració d'un fitxer de recursos actualitzat sobre els pisos que pogués permetre establir mecanismes de derivació entre les entitats. També pot ser interessant la coordinació amb altres àmbits per a places o habitatges de tipus diferents. Per una altra part, aquesta gestió ha d'incorporar mecanismes que estableixin i avaluin la qualitat dels habitatges seguint protocols prèviament definits.

5. Gestió de l'XHI / habitatges d'inclusió

- 5.1. Elaboració d'un fitxer de recursos actualitzat amb informació àmplia dels pisos (característiques, objectius, metodologies i requisits d'entrada i sortida).
- 5.2. Coneixement dels circuits d'accés, requisits, perfils d'usuari i dependència dels recursos existents.
- 5.3. Possibilitat de plantejar mecanismes de suport a l'entrada als pisos, amb una possible derivació segons tipologia o metodologia.
- 5.4. Gestió d'una borsa de disponibilitat de places en habitatge social.
- 5.5. Circuits de derivació a habitatges del mercat normalitzat.
- 5.6. Establiment de mecanismes d'avaluació: control de qualitat i definició de protocols i estàndards de qualitat de l'XHI.

Per una altra part, i a més dels recursos residencials ja disponibles, una problemàtica comuna entre les entitats que conformen l'XHI és la de la dificultat per a la captació de pisos, ja sigui en el mercat normalitzat o en l'àmbit públic. Des de l'XHI poden plantejar-se en un futur certes accions coordinades per aconseguir millorar les possibilitats de les entitats en aquest sentit, contribuint d'aquesta manera a facilitar el treball d'intervenció.

6. Captació de pisos

- 6.1. Actuació conjunta per aconseguir obtenir accés a pisos de lloguer, públics o privats.
- 6.2. Creació d'una borsa territorial d'habitatges d'inclusió, gestionada per l'XHI
- 6.3. Obtenció d'informació sobre habitatges per reformar, que podrien convertir-se en habitatges que han de ser utilitzats per les entitats de l'XHI.
- 6.4. Demanda / interlocució conjunta a les diferents administracions implicades en la gestió d'habitatges socials per aconseguir habitatges d'inclusió per a l'XHI.
- 6.5. Pisos d'actuació especialitzada. P. ex. habitatges de curta estada per a persones novvingudes i sense papers.

A més de la captació d'habitatge, en moltes ocasions les entitats es troben amb la necessitat de **reformar, adaptar o equipar** els habitatges. Algunes de les propostes de les entitats giren entorn de la idea d'optimitzar aquests recursos o serveis de manteniment, a partir de la selecció d'empreses o institucions que poden oferir-los d'una manera tan adequada com sigui possible als seus objectius i possibilitats.

7. Optimització de recursos

- 7.1. Estudi de proveïdors (entitats o empreses) d'equipament / manteniment dels habitatges.
- 7.2. Elaboració posterior d'un banc de recursos que pugui oferir productes o serveis de manteniment/rehabilitació per als habitatges.

La formació i l'intercanvi d'experiències és un altre dels aspectes que poden abordar-se des de l'XHI, dintre de les seves possibilitats. L'establiment de fòrums, jornades o tallers de treball pot servir per realitzar un debat i intercanvi necessari i molt aprofitable, atesa l'enorme diversitat d'usuaris, metodologies i problemàtiques que aborden les entitats de l'XHI. D'aquests espais de comunicació també poden sorgir propostes d'activitats conjuntes.

8. Formació i activitats

8.1. Activitats conjuntes per als professionals del pis: informació sobre temes rellevants, formació, etc.

8.2. Realització de tallers d'intercanvi d'experiències sobre gestió i models en habitatges d'inclusió i de formació específica en diferents àrees i metodologies.

8.3. Planificació d'activitats conjuntes entre entitats / usuaris / professionals.

La relació de les entitats de l'XHI amb altres institucions (estatals, Generalitat, ajuntaments, altres entitats) és constant i es desenvolupa simultàniament a diferents nivells. En certes ocasions pot ser útil considerar, en un futur, el paper de l'XHI com un interlocutor o una plataforma des de la qual abordar certes qüestions específiques en aquestes relacions. L'XHI pot servir també com un espai des del qual les entitats poden plantejar demandes o recomanacions, independentment de la seva pròpia capacitat per fer-ho.

9. Interlocució amb altres institucions

9.1. Impuls de xarxes de col·laboració amb altres serveis implicats en diferents àmbits d'actuació.

9.2. Coneixement i orientació sobre altres mecanismes públics associats (borses d'habitatge, xarxa de mediació per al lloguer social, etc.)

9.3. Servir com a eina de sensibilització cap a les administracions sobre les dificultats d'accés a l'habitatge per a determinats col·lectius.

9.4. Propostes conjuntes d'actuació amb l'Administració o altres organismes finançadores.

9.5. Millora de les subvencions i ajudes per als habitatges (infraestructura, assegurances i mobiliari).

Com hem dit abans, bona part d'aquestes propostes han estat recollides de les aportacions inicials de les entitats, a partir d'un qüestionari que s'hi ha enviat i les entrevistes realitzades. Unes altres formen part de les idees i objectius inicials de l'XHI, establertes per les entitats gestores. La cosa certa és que algunes d'aquestes propostes han estat o van sent implantades (en diferents graus) durant aquest exercici, però que es tracta d'objectius molt preliminars, que requereixen una elaboració molt major i una anàlisi en profunditat des de l'XHI. N'és un exemple la qüestió de les normatives que afecten els habitatges d'inclusió: des de l'XHI pot plantejar-se una anàlisi minuciosa d'aquestes normatives (o de la manca d'aquestes), treballant sobre els nous projectes de llei i les normatives estatals, i establint comparances amb les normatives d'altres comunitats autònomes o institucions, amb la intenció d'extreure conclusions i recomanacions en aquest sentit.

En tot cas, aquest resum solament incideix en les enormes possibilitats que l'XHI ofereix com una eina o plataforma que pot ser dotada de contingut, sempre tenint en compte que la possibilitat d'implantar algunes de les propostes anteriors ha de venir d'un profund debat i reflexió entorn d'aquestes, en el qual instem les entitats que participen. L'XHI no pretén ser un mecanisme o una xarxa que substitueixi o canviï les inèrcies de les entitats que ho conformen, sinó una oportunitat per aprofundir i enriquir el treball d'aquestes a partir de les seves pròpies aportacions.

4.2. L'XHI en el futur

El decret que estableix la creació de la Xarxa d'Habitatges d'Inclusió està ubicat dins del Pla pel dret a l'habitatge 2004-2007. Pel que fa a l'any 2007, la Fundació Un Sol Món ha rebut fins al mes de gener sol·licituds d'adhesió a la Xarxa de més de 40 entitats que gestionen més de 100 habitatges. Aquests habitatges, sumats als que ja han rebut els ajuts de l'any 2006 i als que les entitats que ja formen part de la Xarxa han posat en funcionament, ens donen una previsió de partida per a l'any 2007 de 350 habitatges, que possiblement arribarà a més de 400 habitatges en el decurs dels mesos.

A més, l'any 2007 ens ofereix un repte important, ja que serà l'any en què previsiblement s'aprovi la Llei del dret a l'habitatge a Catalunya. L'actual Projecte de llei preveu específicament la tipologia d'habitatge d'inserció, tal com ja hem esmentat en apartats anteriors. El Projecte de llei estableix que la Generalitat vetllarà perquè les entitats puguin disposar del volum necessari d'habitatges d'inserció i que s'establiran ajuts pels costos de gestió dels habitatges.

És realment encoratjador veure com es reconeix en l'àmbit legislatiu la tasca integradora de les entitats que conformen l'XHI, però això és només el punt de partida d'un procés en el qual les entitats han d'establir un diàleg fluid i obert amb l'Administració per tal d'aconseguir aplicacions pràctiques de la llei que els ajudin en la seva tasca i els permetin ampliar el seu camp d'actuació en favor de les persones més excloses de la nostra societat.

Des de la Fundació Un Sol Món només volem reiterar la nostra ferma voluntat de seguir fent costat a les entitats que treballen en l'àmbit de l'exclusió social i col·laborant amb l'Administració per tal de seguir amb la nostra lluita contra l'exclusió social.

5. DIRECTORI D'ENTITATS DE L'XHI

Per ordre alfabètic:

ABD. Associació Benestar i Desenvolupament

C/ Quevedo, 2, bxs. 08012 - Barcelona

Tel.: 93 289 05 30 Fax: 93 325 68 35

A/e: abd@abd-ong.org

Web: www.abd-ong.org

ACISJF. Associació Catòlica Internacional de Serveis a la Joventut Femenina

C/ València, 273, 1r 1a. 08009 - Barcelona

Tel.: 93 215 56 26 / 93 215 65 13 – Fax: 93 487 32 17

A/e: administracio@acisjf.es

Web: www.acisjf-int.org/espana/index.html

Actua Vallès – ACTUEM

Passeig Gaudí, 31. 08203 – Sabadell (Barcelona)

Tel.: 93 727 19 00 – Fax: 93 725 01 11

C/ Menéndez Pelayo, 65. 08223 - Terrassa (Barcelona)

A/e: actuava@actuava.org

Web: www.actuava.org

Aldees Infantils S.O.S. Catalunya

C/ Ausiàs Marc, 19, pral. 2a. 08010 - Barcelona

Tel.: 93 317 08 97

A/e: fundacio@aldeesinfantils.org

Web: www.aldeasinfantiles.es/ - www.aldeesinfantils.org

APIP. Associació per a la Promoció i la Inserció Professional

C/ Carme, 44, pral.; C/ Riereta, 18-20-22. 08001 - Barcelona

Tel.: 93 317 16 14 / 93 442 09 17 – Fax: 93 317 14 59

A/e: apipr@apip.org

Web: www.apip.org

ARED. Fundació per a la Reinserció de Dones

C/ Zamora, 103-105, soterrani 1-2. 08018 - Barcelona

Tel.: 93 351 38 65 – Fax: 93 485 15 07

A/e: ared@fundacioared.org

Web: www.fundacioared.org

ARCS. Associació de Recerca Cultural i Socioeducativa de Cornellà

Canet de Fals. 08259 - Fonollosa (Barcelona)

Tel.: 93 836 95 90

Arrels Fundació

C/ Riereta, 24, bxs. 08001 - Barcelona

Tel.: 93 441 29 90 – Fax: 93 443 00 77

A/e: info@arrelsfundació.org

Web: www.arrelsfundacio.org

Fundació Bayt-al-Thaqafa

C/ Princesa, 14. 08003 – Barcelona

Tel.: 93 319 88 69

C/ Jaén, 18-20. 08620 - Sant Vicenç dels Horts (Barcelona)

Tel. / Fax: 93 656 38 70

A/e: bayt@bayt-al-thaqafa.org

Web: www.bayt-al-thaqafa.org

Fundació Benallar

C/ Sots-tinent Navarro, 18, bxs. 1r. 08002 - Barcelona

Tel.: 93 268 80 15 – Fax: 93 268 80 16

A/e: info@benallar.org

Web: www.benallar.org

Fundació Busquets

C/ Dr. Cabanes, 27. 08221 – Terrassa (Barcelona)

Tel.: 93 788 51 28 – Fax: 93 780 73 03

A/e: sensellarfb@cecot.es

Associació Casal d'Infants del Raval

C/ Junta de Comerç, 16. 08001 - Barcelona

Tel.: 93 317 00 13 – Fax: 93 301 16 06

A/e: info@casaldelraval.org

Web: www.casaldelraval.org/principal.asp

Associació Cedre per a la Promoció Social

C/ Cardenal Vives i Tutó, 2. 08034 - Barcelona

Tel.: 93 204 34 58 (Caputxins)

A/e: associacio.cedre@gmail.com

Web: www.caputxins.org/serveis/cedre

Fundació Centre d'Acolliment i Serveis Socials (ara Consorci Centre d'Acolliment i Serveis Socials La Sopa)

Pl. Lledoners, 1. 17004 - Girona

Tel.: 972 204 250 - Fax: 972 206 195

A/e: centreacolliment@ajgirona.org

Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat

C/ Aribau 3, 1r 2a. 08011- Barcelona

Tel.: 93 301 25 39 / 93 452 40 31 – Fax: 93 301 25 39

C/ Sant Pau, 19. 08201 - Sabadell (Barcelona)

Tel.: 93 727 29 75

A/e: agata.sol@cear.es

Web: www.cear.es

Fundació Concepció Juvanteny

C/ Narcís Monturiol, 169-175 bxs. 08902 – L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona)

Tel.: 93 218 68 64 – Fax: 93 263 50 21

A/e: info@fundacio-c-juvanteny.org

Web: www.fundacio-c-juvanteny.org

Escaler S.C.C.L

Ctra. Castellfollit – Oix, s/n, km 1,5. - 17855 Montagut (Girona)

Tel.: 972 294 836

C/ Sant Joan Baptista, 4 bxs. 17600 - Figueres (Girona)

Tel.: 972 505 951/ 615 045 609

A/e: mcufi@escaler.coop

Web: www.escaler.coop

Escola Pia (ara Fundació Privada Servei Solidari per a la Inclusió Social)

Ronda de Sant Pau, 80. 08001 - Barcelona

Tel.: 93 441 00 04 – Fax: 93 329 57 03

A/e: escolapia@escolapia.net

Web: www.escolapia.cat

Associació Educativa de Pisos Assistits Espavila't

C/ Almogàvers, 7-9, 3r 1a. 08812 - Sant Pere de Ribes - Garraf (Barcelona)

A/e: nespavilat@terra.es

Associació Social Forma 21

C/ Xifré, 54, pral. 08026 - Barcelona

Tel.: 93 455 16 62 – Fax: 93 455 03 19

A/e: forma21@forma21.com

Web: <http://forma21.com>

Fundació Privada Foment de l'Habitatge Social

C/ Capellans, 2, 2n 1a. 08002 - Barcelona

Tel.: 93 302 71 97 – Fax: 93 302 10 67

A/e: fundhabitatge@habitatgesocial.org

Fundació Habitat Solidari de Calella

C/ Església, 51. 08370 - Calella (Barcelona)

Tel.: 93 762 99 62

A/e: caritas@caritascallega.e.telefonica.net

Fundació L' Heura Tarragona

C/ Sant Agustí, 13, 4t 1a. 43004 - Tarragona

Tel.: 977 24 32 12 – Fax: 977 21 11 99

A/e: lheura@terra.es

Web: <http://webfacil.tinet.org/lheura>

Iniciatives i Projectes Sociolaborals

C/ Lepant, 125-127, escala B, 3r 3a. 08013 - Barcelona

Tel.: 93 270 03 38 – Fax: 93 270 03 39

A/e: onlinpro@telefonica.net

Iniciatives Solidàries

C/ Consell de Cent, 140, entresòl 1a. 08015 - Barcelona

Tel.: 93 424 14 41

A/e: iniciatives@iniciatives.org

Web: www.iniciatives.org

IPSS. Institut per a la Promoció Social i de la Salut

C/ Vallirana 61. 08006 - Barcelona

Tel.: 93 202 16 16 / 93 200 85 00 – Fax: 93 218 40 02

A/e: ipss@ipss-online.org

Web: www.ipss-online.org

Associació Assistencial Llar Trobada

Av. República Argentina, 190, 1r 2a. 08023 - Barcelona

Tel.: 93 418 50 54 – Fax: 93 418 50 54

A/e: llartrobada@wanadoo.es

Fundació Maria Raventós

C/ Plantada, 1-5. 08017 - Barcelona

Tel.: 93 417 39 64 – Fax: 93 417 31 20

A/e: fmr@residenciasantaaulalia.org

Web: www.fmraventos.org

Fundació Mercè Fontanilles

Via Laietana, 54, 1r. 08003 - Barcelona

Tel.: 93 268 22 22 – Fax: 93 310 04 83

A/e: fundaciomf@sinergia.org

Web: www.sinergia.org

OSCOBE. Fundació Obra Social Comunitària Bellvitge

Ctra. Sant Medir, s/n. 17150 – Sant Gregori (Girona)

A/e: pisososcobe@hotmail.com

Fundació Plataforma Educativa

C/ Doctor Ferran, 4, 3r. 17190 - Salt (Girona)

Tel.: 972 405 454 – Fax: 972 405 456

A/e: fpe@plataformaeducativa.org

Web: www.plataformaeducativa.org

PROBENS. Associació per a l'Estudi i la Promoció del Benestar Social

C/ Sant Rafael, 10, local esq. 08001 - Barcelona

Tel.: 93 441 41 05

A/e: probens@probens.org

Web: www.probens.org

Associació Prohabitatge

C/ Baix, 29, bxs. 08221 - Terrassa (Barcelona)

Tel.: 93 733 63 82 – Fax: 93 733 66 79

A/e: prohabitatge@prohabitatge.org

Web: www.prohabitatge.org

Fundació Projecte i Vida

Rambla de Catalunya, 54, 3r 2a. 08007 – Vic (Barcelona)

C/ Vilabella, 9, entresòl C - Edifici Lleida. 08500 - Vic (Barcelona)

Tel. / Fax: 93 883 21 38

Web: www.fundacioprojecteivida.org

Associació Punt de Referència

C/ Ausiàs Marc, 60. 08010 Barcelona

Tel.: 93 270 07 21 – Fax: 93 265 51 58

A/e: info@puntdereferencia.org

Web: www.puntdereferencia.org

Associació Rauxa

C/ Doctor Rizal, 14, bxs. 08006 - Barcelona

Tel.: 93 415 62 98 – Fax: 93 237 20 86

A/e: asrauxa@comb.es

Web: www.rauxa.org

Obra Social Santa Lluïsa de Marillac - Cia. Filles de la Caritat

C/ Santa Lluïsa de Marillac, 9. 08003 - Barcelona

Tel.: 93 221 08 80 - Fax: 93 221 82 99

A/e: convalescents@obrasocialslm.e.telefonica.net

6. BIBLIOGRAFIA

Ajuntament de Barcelona. *Habitatges d'inclusió social*. 18 de juliol del 2005. (Publicació oficial) vegeu dades de la web.

Amistani, C.; Jouenne, N.; Teissonnieres, G. (Terrolle, D. ed.). (1993). *Errances urbaines - Recherche en ethnologie urbaine [Urban wanderers - An urban ethnology research]*. Les Martres-de-Veyre : Association Passages.

Asociación Española de Promotores Públicos de Vivienda y Suelo (s.d.) [en línia].
<<http://www.a-v-s.org/>>

Associació Prohabitatge. Report: *L'Ajuntament de Barcelona i les persones sense sostre*. 2005 Un any de clarobscur. Associació ProHabitatge. Barcelona.

Aramburu, Mikel. (2004). *Experiències de foment de l'habitatge de lloguer social a Catalunya*. Ed. Desenvolupament Comunitari. Barcelona.

Avramov, D. (ed.). (1999). *Coping with Homelessness: Issues to be Tackled and Best Practices in Europe*. Aldershot: Ashgate Publishing.

Borgatti, S. P., Everett, M. G.; Freeman, L. C. (2002). *Ucinet for Windows: Software for Social Network Analysis*. Harvard, MA: Analytic Technologies.

Bosch, J. (2005). *Envejecimiento y vivienda. El problema residencial de las personas mayores en Catalunya*. Barcelona, Fundació La Caixa.

Bresson, M. (1997). *Les SDF et le nouveau contrat social : l'importance du logement pour combattre l'exclusion [The Homeless and the New Social Contract: The Importance of Housing in Fighting Exclusion]*. París: L'Harmattan.

Cabrera Medina, José Carlos (2005). *Acercamiento al menor inmigrante marroquí*. Consejería de Gobernación. Junta de Andalucía.

Càritas Diocesana de Barcelona (2003). *Habitatge: luxe o necessitat? Informe sobre la situació de l'habitatge*. Barcelona.

Cecodhas: The European Liaison Committee for Social Housing (s.d.)
<<http://www.cecodhas.org/>>

Cecodhas (1997): I Conferència Europea de la Vivienda. La vivienda como factor de cohesión en la construcción europea. Conclusiones, ponencias y ejemplos de buenas prácticas. València. (BOSCH)

Consejo de la Unión Europea. Informe conjunto sobre protección social e inclusión social. Brusel·les, 13 de març del 2006. 7294/06 http://ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/docs/2006/cs2006_7294_es.pdf

Corporation for supportive housing (2007) [en línia]. <www.chs.org>

Cortés Alcalá, Luis; Paniagua Caparrosa, José León (1997). “La vivienda como factor de exclusión social”. *Documentación Social*, 106, 93-147.

Costa, Joan; García, Emili, Tatjer, Mercè. et al. “Infrahabitatge a Catalunya”. Scripta Nova. Revista electrònica de geografia y ciencias sociales. Universitat de Barcelona, 1 d'agost del 2003, vol. VII, núm. 146 (049) [en línia].[http://www.ub.es/geocrit/sn/sn-146\(049\).htm](http://www.ub.es/geocrit/sn/sn-146(049).htm)

Diputació de Barcelona (1996). *Rehabilitació d'habitatges amb finalitat social. Gestió de la rehabilitació urbana i conseqüències socials*, Àrea de Servei Socials, Barcelona.

Donner, C. (2000). *Housing policies in the European Union. Theory and practice*, Viena.

EL PAÍS. “El Gobierno congela la norma que permitirá gravar las casas vacías. El 9% de los 23 millones de viviendas en España están desocupadas”. Madrid - Espanya <http://www.elpais.com/index.htm>. 15-06-2006.

Edgar, B.; Doherty, J.; Mina-Coull, A. (2000). *Support and Housing in Europe. Tackling social exclusion in the European Union. (Report for FEANTSA)*. Bristol: Policy Press.

Equip d'Anàlisi Política de la Universitat Autònoma de Barcelona (Natàlia Rosetti, Laia Pineda, Marc Majós, Ricard Gomà, Marina Jarque - 2001). *L'habitatge un dret vulnerat. Estudi d'aproximació a les discriminacions en l'accés a l'habitatge a la ciutat de Barcelona*. Oficina per la No Discriminació i la Regidoria de Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona. European Network for Housing Research (s.d.) About the ENHR [en línia]. <http://www.ibf.uu.se/enhr/about.html>.

Feantsa. “*Salud y sinhogarismo. Informe Anual Estado Español 2006*”- Associació ProHabitatge. 2006.

Fundació Un Sol Món. (2006). *Generant il·lusions, promovent canvis. 5 anys de suport a projectes d'inserció laboral*.

Generalitat de Catalunya. (2006) *Projecte de Llei del dret a l'habitatge*. Departament de Medi Ambient i Habitatge. Secretaria d'Habitatge.

Departament d'Acció Social i Ciutadana. [en línia]. <http://www.gencat.net/benestar/dgaia/conceptes.htm>

Hegedüs, J.; Tosics, I. (1996). "Disintegration of East-European Housing Model". Dins Clapham, D.; Hegedüs, J.; Kintrea, K.; Tosics, I.; Kay, H. (ed.). *Housing Privatisation in Eastern Europe*. Westport, Connecticut, Londres: Greenwood Press, 15-39.

Homes and Communities (2001). "Overview of the Supportive Housing Program: Program Components". Community Planning Development. U.S. Department of Housing and Urban Development. <http://www.hud.gov/offices/cpd/homeless/library/shp/understandingshp/components.cfm>

Instituto Nacional de Estadística. *Encuesta sobre las personas sin hogar 2005*. Notes de premsa. 14 de noviembre del 2005.

Leal, J. (1998) *La vivienda de apoyo en España*. Document en PDF. Informe anual nacional, FEANTSA. [en línia].
<http://www.feantsa.org/files/national_reports/spain/spain_national_report_support_1998_spanish.pdf>

Levy-Vroelant, C. (ed.). (2000). *Logements de passage : formes, normes, expériences [Transitory Housing: Forms, Norms and Experiences]*. París / Montreal: L'Harmattan

Marches Housing Association (2006) Temporary Social Housing Schemes.. Herefordshire, Regne Unit. [en línia].
<http://www.marchesha.co.uk/services_tempsocial.php> [Consulta, XXX]

Michialino, P. Co-production of public space as redefinition of social meaning. In: Lask, T, ed. *Constructions sociales de l'espace. Les territoires de l'anthropologie de la communication*. Les Editions de l'Universite de Liege, 2003.

Molina, José Luis (2001). *El análisis de redes sociales*. Una introducción. Barcelona: Edicions Bellaterra.

Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans (2006). La presó a l'entorn familiar. Quaderns de Barcleona. Ciutadania i Drets.

Rodríguez, Estela; Araya, Mariel. "Buscando habitar la ciudad. El reto de la vivienda para las mujeres inmigradas en Madrid y Barcelona". Scripta Nova. Revista electrónica de geografía y ciencias sociales.: Universitat de Barcelona, 1 d'agost del 2003, vol. VII, núm. 146(062). [en línia]. <[http://www.ub.es/geocrit/sn/sn-146\(062\).htm](http://www.ub.es/geocrit/sn/sn-146(062).htm)>.

San Román, T. (1990). *Vejez y cultura: hacia los límites del sistema*. Barcelona: Fundación Caja de Pensiones.

Subirats, J. (dir.). (2004). “Pobresa i exclusió social. Una anàlisi de la realitat espanyola i europea”. *Estudis Socials*, núm. 16. Barcelona: Fundació “La Caixa”.

Subirats, J. (dir.) (2005). *Perfils d'exclusió social urbana a Catalunya*. Bellaterra: Servei de Publicacions Universitat Autònoma de Barcelona.

Tello i Robira. “Paradojas sobre vivienda”. *Scripta Nova*. Revista electrònica de geografia y ciencias sociales. Barcelona: Universidad de Barcelona, 1 d'agost del 2003, vol. VII, núm. 146(138). [en línia]. <[http://www.ub.es/geocrit/sn/sn-146\(138\).htm](http://www.ub.es/geocrit/sn/sn-146(138).htm)>

Treanor, D. (s.d.) *Appraisal of Temporary Social Housing*. National Housing Maintenance Forum [en línia].
<http://www.nhmf.co.uk/Articles/index.cfm?Article=37> [Consulta, XXX]

Trilla, Carme (2004). “Habitatge i exclusió social”, dins *Revista d'Educació Social*, 27, 41-53, Barcelona: EUTSES Pere Tarrés (URL).

Trilla Bellart, Carme; López Oller, Joffre. (2005). “Els habitatges de la població catalana”. Dins: *Estructura social i desigualtats a Catalunya. Volum II: Pobresa, salut, joventut, habitatge i llengua*. Fundació Jaume Bofill. Barcelona.

Wikipedia (2007) Inclusionary Housing/Zoning. [en línia] . <http://en.wikipedia.org/wiki/Inclusionary_zoning>

Wikipedia (2007). *Non-profit Housing*. [en línia]
<http://en.wikipedia.org/wiki/Non-profit_housing>

Wikipedia (2007). *Supportive housing* [en línia].
<http://en.wikipedia.org/wiki/Supportive_housing>

Wikipedia (2007). Instituto Nacional de Vivienda [en línia].
http://es.wikipedia.org/wiki/El_%C3%81rea_metropolitana_de_Barcelona

Wikipedia (2007). Àrea metropolitana de Barcelona [en línia].
http://es.wikipedia.org/wiki/El_%C3%81rea_metropolitana_de_Barcelona

Wikipedia (2007). Regió Urbana de Barcelona [en línia].
http://es.wikipedia.org/wiki/Regi%C3%B3n_urbana_de_Barcelona

7. GLOSSARI

ADIGSA [acrònim d'*Administració, Promoció i Gestió S. A.*], empresa pública del Departament de Medi Ambient i Habitatge que administra i gestiona els habitatges socials públics de la Generalitat de Catalunya. És entitat impulsora de l'XHI i membre de la FEANTSA.

amuntegament *m* Grup de persones que conviu en un espai reduït, generalment sense condicions mínimes d'habitabilitat. En moltes ocasions, l'amuntegament és l'alternativa que col·lectius especialment vulnerables i en risc d'exclusió troben per fer front temporalment a la manca d'habitatge. Malgrat això, han de pagar preus abusius pel lloguer. Alguns casos d'amuntegament són els denominats "llits calents", on les persones que hi viuen han de fer torns per poder dormir. El col·lectiu immigrant pateix aquest fenomen de forma especialment intensa.

arrendament *m* Contracte pel qual una de les parts, anomenada arrendador, s'obliga a lliurar una cosa (en aquest cas un immoble) perquè la seva contrapart, l'arrendatari, la tingui a nom i en el lloc del propietari, la utilitzi i en gaudeixi, pagant a l'arrendador un preu per aquesta.

assegurança de caució *f* També anomenada assegurança d'impagament de lloguer, cobreix el propietari d'un habitatge llogat del risc d'impagament del lloguer i dels desperfectes que puguin causar els inquilins. El cost d'aquestes assegurances de caució oscil·la entre 180 i 200 euros anuals. Entre les garanties que cobreixen aquestes assegurances, les companyies ofereixen:

- En cas d'impagament, pagament de fins a 12 rendes mensuals de lloguer amb un import màxim de 1.400-1.500 euros/mes, una vegada la sentència de desnonament sigui efectiva.
- Compensació dels danys davant la possible deterioració de l'immoble per part de l'inquilí.
- Compensació pel robatori d'objectes fins a 3.000 euros.
- En cas de desnonament, cobertura legal d'un advocat especialitzat amb un límit de despeses de fins a 1.000 euros, amb la finalitat que el propietari recuperi el seu habitatge com més aviat millor.

cèdula d'habitabilitat *f* Instrument mitjançant el qual es comproven si es compleixen els requisits mínims d'habitabilitat d'un habitatge destinat a viure-hi (Decret 259/2003, de 21 d'octubre). Va ser regulada per primera vegada per la Generalitat de Catalunya l'any 1984.

centre d'acollida *m* Centre capdavanter a l'hora de donar resposta d'acolliment immediat i transitori a qualsevol situació d'alt risc d'un menor, en què hagi de separar-se del seu nucli familiar. Aquests centres, tenen una funció substitutòria temporal de la família, temps durant el qual es realitzarà l'observació i el diagnòstic de la situació dels menors atesos i les seves famílies, per tal d'elaborar la proposta de mesura corresponent. Aquests serveis residencials, propis o col·laboradors de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) estan dotats d'un equip tècnic pluridisciplinari (metge, psicòleg, pedagog i assistent social) que té com a objectiu fer l'observació i el diagnòstic de la situació dels menors que els han estat confiats i les seves famílies, per tal d'elaborar la proposta de mesura corresponent.

centre obert *m* Establiment destinat a la prevenció i atenció del menor en risc fora de l'horari escolar. Té com a objectiu l'estructuració de la personalitat, l'adquisició d'aprenentatges bàsics i l'atenció a les mancances socioeducatives. És un recurs que depèn dels consells comarcals, dels ens locals o d'entitats privades d'iniciativa social.

CRAE [sigla de *Centre Residencial d'Acció Educativa*] *m* Establiment que té per funció oferir a l'infant un recurs alternatiu a un medi familiar inexistent, deteriorat o amb greus dificultats per cobrir les seves necessitats bàsiques. D'aquests centres, uns són de titularitat pròpia de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència de la Generalitat de Catalunya i uns altres pertanyen a entitats d'iniciativa social que col·laboren amb la DGAIA.

cessió *f* Transmissió del domini o de l'ús i gaudi d'una cosa (en aquest cas un immoble) que una persona realitza a favor d'una altra per a qualsevol fi legítim, com podria ser possibilitar que entitats socials facin ús d'equipaments de servei públic.

desnonament *m* Acció de desnonar, per mitjà d'un judici, en el qual el llogater se n'ha d'anar del pis per tal que el propietari el pugui recuperar. El desnonament ha d'estar basat en una de les causes especificades en la llei, entre les quals es poden destacar: la manca de pagament de les rendes (lloguers); la finalització de la durada del contracte; tenir rellogats

sense que estigui previst al contracte o ho hagi autoritzat el propietari; la necessitat del pis per part del propietari o un familiar; estat ruïnós del pis o l'edifici; la desocupació del pis durant més de 6 mesos l'any. Independentment d'aquestes causes, hi ha vegades que el propietari o l'administrador creen de manera fraudulenta aquestes causes de desnonament: és el que s'anomena mobbing (assetjament) *immobiliari*. Té com a finalitat recuperar el pis i poder especular-hi o apujar-ne el lloguer.

DGAIA [sigla de *Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència*] *f* Direcció dependent del Departament d'Acció Social i Ciutadania (abans Benestar i Família) de la Generalitat de Catalunya.

EAIÀ [sigla d'*Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència*] *m* Servei social especialitzat que consisteix en un equip tècnic format per un psicòleg, un pedagog i un treballador social. Recull, globalitza i valora la informació, emet les propostes tècniques més beneficioses per als menors que els han estat derivats des dels equips bàsics d'atenció social primària (EBASP) o la DGAIA i en fa el seguiment. És l'equip de referència de la família natural i del menor en alt risc social. Les seves intervencions tenen com a objectiu incidir en les condicions adverses de risc i modificar-les.

empresa d'inserció *f* Estructura d'aprenentatge temporal i degudament qualificada, que realitza activitats econòmiques de producció de béns i serveis, l'objectiu social de la qual és la inserció sociolaboral de persones en risc o en situació d'exclusió social. (segons ACEI, Coordinadora Catalana d'Empreses d'Inserció: <http://www.acei-cat.org> i <http://www.fedei.org>).

exclusió social *f* Situació d'acumulació i combinació de factors de desavantatge diversos, vinculats a diferents aspectes de la vida personal, social, cultural i política dels individus i col·lectius, i que impliquen un conjunt de situacions de desigualtat i precarietat molt heterogènies que desborden el marc tradicional de la pobresa. (Subirats, 2005:7)

FEANTSA [sigla de *Fédération Européenne d'Associations Nationales Travaillant avec les Sans-Abri* 'Federació Europea d'Associacions Nacionals que treballen amb els Sense Llar'] *f* Federació creada el 1989 i que aglutina unes 100 entitats de 30 països. La Federació és la principal xarxa europea dedicada exclusivament a combatre aquesta problemàtica i rep ajuda financera de la Comissió Europea.

FEANTSA Espanya *f* Delegació espanyola de FEATNSA, que compta amb 12 membres (entre els quals destaquen a més d'entitats membres de l'XHI i ADIGSA, Provivienda i Cáritas Española).

FEPA [sigla de *Federació d'Entitats amb Projectes i Pisos Assistits*] *f* Federació formada per 34 entitats, 29 de les quals són catalanes, constituïda el 1999 amb l'objectiu d'aglutinar els projectes en matèria d'atenció a joves tutelats, extutelats i/o en risc d'exclusió social que es porten a terme en l'àmbit estatal.

habitatge amb suport *m* Habitatge tutelat que combina una presència del professional d'una o diverses vegades per setmana (menys constant que en l'habitatge assistit / dirigida), amb la intenció de potenciar l'autonomia de l'usuari en diferents àmbits. En aquest sentit, l'habitatge amb suport respon més a la lògica de l'acompanyament i de l'inici de l'autogestió que a una tutela constant per part dels professionals, si bé el treball en aquests àmbits segueix essent bastant intens.

habitatge assistit / dirigit *m* Habitatge tutelat amb una presència constant de personal de l'entitat, generalment de 4 o 5 dies per setmana com a mínim i que en molts casos cobreix les 24 hores del dia. Poden considerar-se, en general, com un recurs destinat a la motivació de l'usuari i a l'inici i desenvolupament del treball en certes qüestions bàsiques.

habitatge d'inclusió *m* Habitatge de titularitat –llogat, cedit o propietat– d'una entitat no lucrativa, de serveis socials municipals o d'algun altre estament de l'Administració pública. Els habitatges d'inclusió són un recurs que ha de tenir voluntat de ser transitori i estan adreçats a persones en situació de risc d'exclusió social i que necessiten una tutela i/o un seguiment especial durant un període de temps.

habitatge lliure / de mercat *m* Habitatge el preu del qual és marcat exclusivament per les lleis de mercat.

HPO de promoció pública *m* Habitatge de protecció oficial desenvolupat per una administració local, autonòmica o central.

HPO de promoció privada *m* Habitatge de protecció oficial desenvolupat per un promotor particular, generalment a partir de subvencions per al projecte.

habitatge de protecció oficial (HPO) *m* Habitatge planificat d'acord amb les normatives de protecció oficial, que defineix un preu màxim de venda i diferents restriccions (mida, revenda, etc.). Pot ser de promoció pública o privada.

habitatge supervisat *m* Habitatge tutelat amb un menor grau de seguiment i per tant, en certs aspectes, el més proper a una situació d'autonomia total en habitatge propi (sigui aquest de mercat o de protecció oficial). El seguiment, que té una periodicitat que pot anar de visites setmanals / mensuals a ser determinat en funció de la demanda dels usuaris, és, per tant, d'una intensitat molt menor que als habitatges assistits / dirigits i amb suport, i es fonamenta bàsicament en l'acompanyament i assessorament, si bé poden seguir-se treballant certs aspectes relacionats amb la inclusió social i laboral.

habitatge tutelat *m* Habitatge que compta amb algun tipus de seguiment, que pot implicar diferents intensitats i estratègies, per part d'una entitat o administració, amb l'objectiu de donar resposta no només a les necessitats d'habitatge, sinó també a altres problemàtiques que poden necessitar algun tipus d'intervenció específica.

inclusió social *f* Estatut social suportat per tres pilars: participació en la producció i la creació de valor social dins o fora del mercat, l'adscripció política i de ciutadania i l'existència de contacte amb xarxes socials i/o familiars (Subirats, 2004).

infrahabitatge *m* Immoble que es destina a allotjament de persones sense disposar de cèdula d'habitabilitat i sense poder obtenir-la. Alguns tipus d'infrahabitatge:

Barraquisme: procés d'ocupació del territori i d'autoconstrucció d'habitatges molt precaris (barraques), generalment situats en llocs singulars de la ciutat (muntanyes, terrenys propers a les vies del ferrocarril, fronts marítims, etc. Aquest fenomen es registra com tal a Espanya i Catalunya des dels anys vint amb major o menor dimensió, va respondre a unes necessitats d'habitatge aparentment resoltes de la manera més precària possible, i que s'estendran a altres àrees fins als anys vuitanta, quan s'aborda l'eradicació dels darrers nuclis.

Barraquisme vertical: polígons d'habitatge dels anys cinquanta i seixanta, que van rebre aquest nom durant els anys setanta per la manca d'urbanització, de serveis col·lectius i equipaments. Aquests polígons, molts de promoció pública, han tingut en els seu origen un caràcter assistencial o d'urgència social, promoguts per l'Administració.

Cases barates: promogudes a la segona dècada del segle XX des d'un organisme públic –el Patronato Municipal de la Habitación– de Barcelona, es van construir el 1929 junta-

ment amb tres barris més, en terrenys molt llunyans del centre. Bon Pastor ha estat l'extensió de “cases barates” més gran de la ciutat. Abans del triomf del “barraquisme vertical”, dels grans blocs de pisos, molta part de l'habitatge popular es construïa així, amb cases d'una planta, una mica més sòlides que les barraques d'on procedien els que hi allotjaven: bàsicament treballadors migrats d'altres regions d'Espanya.

Extensions suburbanes: forma tradicional de creixement de les ciutats contemporànies caracteritzades per situar-se en el seu orígens de manera perifèrica a les àrees centrals dels nuclis de població. En la majoria dels casos, aquestes trames urbanes, molt importants en la creació d'habitatges per les capes populars en etapes de forts creixements demogràfics, han tingut un bon procés d'integració a la ciutat; no obstant això, l'envelliment dels edificis i el seu deteriorament per baixa qualitat constructiva i manca de manteniment, fa que en alguns llocs l'acumulació de dèficits en l'habitatge sigui important, procés al qual se sumen altres variables socials i econòmiques.

Urbanitzacions marginals: fenomen característic dels anys cinquanta i seixanta a Catalunya i Espanya, com a resultat de la transformació d'urbanitzacions anteriors i de processos de parcel·lació il·legal. La seva “marginalitat” ha estat donada per la seva posició territorial, inicialment allunyades dels nuclis urbans, i per la precarietat dels edificis i habitatges resultants de la autoconstrucció per part dels residents.

inserció laboral *f* Conjunt de mesures d'acompanyament a persones que es troben en situació d'exclusió laboral amb l'objectiu que puguin incorporar-se al mercat de treball. Aquest procés d'atenció a persones excloses laboralment es realitza en un marc de producció i s'anomena itinerari d'inserció.

Institut Nacional d'Habitatge *m* Organisme creat el 1939 a Espanya amb l'objectiu de fomentar l'habitatge i assegurar-ne l'ús. L'Institut va tenir una personalitat jurídica pròpia i autònoma per administrar el seu patrimoni, però anys més tard va passar a pertànyer a l'Organització Sindical, després al Ministeri de Treball i finalment al Ministeri d'Habitatge, quan es va crear l'any 1957 (Wikipedia, 2007).

marginaliació social *f* Conjunt de processos que limiten determinats individus o grups socials i que els situa en posicions perifèriques dintre del sistema social quant a l'accés als recursos socials més habituals en diferents camps; acompanyats per racionalitzacions ideològiques, en coherència amb l'estructura economicosocial dominant, que justifiquen aquestes limitacions (San Román, 1990).

mediació residencial *f* Acció del qui intervé entre dues persones o més per fer-les posar d'acord. L'objectiu final de la mediació és, per tant, l'acord entre les parts i aquesta voluntat es fonamenta en el reconeixement de la igualtat de drets de les parts. En l'àmbit residencial es pot utilitzar la mediació per resoldre conflictes que puguin sorgir, per exemple, entre veïns o entre llogaters i propietaris d'un habitatge. Nosaltres, però, ens referim a mediació residencial com el conjunt d'activitats d'assessorament, acompanyament i seguiment que les entitats no lucratives realitzen amb persones en risc o situació d'exclusió residencial per ajudar-les a accedir a un habitatge digne amb totes les garanties legals i a mantenir el dret que han adquirit sobre aquest habitatge segons la normativa vigent. Ismael Clavero de l'Associació Prohabitatge va presentar en les Jornades d'Entitats per a la Mediació Residencial organitzades per la mateixa associació i celebrades a Barcelona el mes de novembre del 2006, els conceptes d'intermediació social residencial i mediació social residencial. El terme social fa referència a activitats realitzades sense ànim de lucre i la diferència que s'estableix entre intermediació i mediació és que la primera fa referència al procés de casar ofertes i demandes d'habitatge i la segona és un concepte més ampli per solucionar conflictes en l'àmbit residencial que poden sorgir quan ja es disposa d'un habitatge.

Obra Sindical del Hogar *f* Organisme oficial emmarcat en el nacionalsindicalisme, que entre 1942 i 1970 va promoure la construcció de 266.398 habitatges en el conjunt d'Espanya, especialment a les províncies de Madrid, Barcelona i Sevilla. La majoria van ser actuacions públiques realitzades en un marc d'urgència social i d'escàs control democràtic, i amb el temps es va constatar que presentaven greus problemes tant arquitectònics i d'habitabilitat com de gestió. Va construir en total 54 polígons en les quatre províncies catalanes, que a partir de 1985 van ser gestionats per l'entitat autonòmica ADIGSA.

oficina local d'habitatge *f* Unitat administrativa dels ajuntaments i ens locals de Catalunya destinada a centralitzar els serveis i la informació relacionats amb l'habitatge. A la província de Barcelona, la Diputació de Barcelona presta suport econòmic i tècnic als ajuntaments i ens locals que disposen, o volen disposar, d'una oficina local d'habitatge amb l'objectiu de fomentar l'accés assequible a l'habitatge, dinamitzar el mercat de lloguer privat, optimitzar l'ocupació del parc vacant i promocionar el manteniment i la rehabilitació del parc construït.

Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona *m* Organisme de l'Ajuntament de Barcelona que va ser fundat amb la finalitat de promoure habitatges de preu assequible per atendre les diferents necessitats socials de la ciutat de Barcelona.

Pla interdepartamental per a majors de 18 anys *m* Conjunt de mesures i intervencions adreçades als joves que han estat tutelats per la DGAIA i arriben a la majoria d'edat. També es poden acollir al Pla els joves atesos en centres residencials que han complert 16 anys amb l'objectiu de preparar-ne el desinternament progressiu. El Pla inclou un programa d'inserció sociolaboral que ofereix formació, suport en el procés d'inserció laboral i adquisició d'experiència en empreses col·laboradores. Així mateix, gestiona el programa d'habitatge assistit, mitjançant el qual els joves sense mitjans propis per assolir l'autonomia tenen la possibilitat de residir, temporalment, en pisos assistits. En el Pla participen diversos departaments de la Generalitat: Benestar i Família, Educació, Treball i Indústria, Justícia, Governació i Administracions Públiques, Salut i Presidència (<http://www.gencat.net/benestar/dgaia/pla18.htm>).

propietat *f* Dret a gaudir i disposar d'una cosa (en aquest cas un immoble) sense més limitacions que les establertes per la llei. Aquest dret pot pertànyer tant a persones físiques com jurídiques i fins i tot a ens sense personalitat jurídica, com una comunitat de persones determinades.

propietat horitzontal *f* Propietat especial constituïda sobre edificis dividits per pisos o locals susceptibles d'aprofitament independent, els titulars dels quals tenen un dret de copropietat sobre els elements comuns de l'edifici. En cas que no hi hagi títol constitutiu, es presumeix l'existència de fet de la propietat horitzontal a partir del moment en què els diferents pisos o locals que formen l'edifici passen a pertànyer a diferents persones.

sense llar *loc adj* Dit de la situació de mancança manifesta d'habitatge digne i adequat per a la persona o unitat de convivència, consistent en la no disposició d'un domicili, ja que viu al carrer o viu en espais no considerables habitatges. Una persona sense llar és la que no pot accedir a un allotjament adequat –o no pot mantenir-lo–, adaptat a la seva situació personal, permanent i que proporcioni un marc estable de convivència, ja sigui per raons econòmiques, socials o personals que no li permeten dur una vida autònoma. El concepte, per tant, es refereix no només a aquell sector de la població que viu literalment al carrer, sinó a un ventall més ampli de situacions, com les persones o famílies que estan institucionalitzades temporalment en centres d'acollida o en albergs públics, famílies temporalment acollides en entitats privades, pensions, amics o parents; aquells que estan en un hospital o en una presó i, en sortir, no tenen on anar; finalment, aquelles situacions d'infrahabitatge en què persones o famílies, sovint d'origen immigrant, malviuen en condicions d'amuntegament, la població xabolista que viu en barraques, descampats, els okupes en cases abandonades en condicions insalubres, etc.

sotsarrendament *m* Acció de sotsarrendar, que es dóna quan l'arrendatari concedeix en arrendament la cosa arrendable, és a dir, quan respecte d'una mateixa cosa existeixen dos contractes successius d'arrendament.

tutela administrativa *f* Poder atorgat per la llei a persones determinades, que té com a objecte la protecció i defensa dels menors d'edat orfes i dels incapacitats i del seu patrimoni. La declaració de desemparament comporta l'assumpció automàtica de les funcions tutelars sobre el menor per part de l'organisme competent, que és la DGAIA, que alhora pot delegar la guarda dels menors que ha tutelat. Implica la suspensió de la potestat del pare i de la mare o de la tutela ordinària durant el temps d'aplicació de la mesura.

Xarxa de mediació per al lloguer social *f* Xarxa gestionada i coordinada per ADIGSA que té com a objectiu crear en col·laboració amb les administracions locals borses d'habitatge de lloguer locals o supralocals, o d'entitats socials sense ànim de lucre, especialitzades en mediació d'habitatge, que treballin per a l'arrendament d'habitatges a preus moderats, o donar suport a aquestes borses.

**Centre d'Informació
de l'Obra Social de Caixa Catalunya**

La Pedrera,
Provença 265, baixos
08008 Barcelona

Fundació UN SOL MÓN

La Pedrera,
Provença 261-265, 3r 1a
08008 Barcelona
Telèfon 902 400 973

www.unsolmon.org

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient i Habitatge
Secretaria d'Habitatge

Fundació **UN SOL MÓN**

CAIXA CATALUNYA

CAIXA CATALUNYA
OBRA SOCIAL

